
**FORSSAN SEUDUN LUONTOLÄHTÖISTEN
PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN JULKISEN SEKTORIN
NÄKÖKULMASTA**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Hämeen ammattikorkeakoulu
Forssa, kevät 2016

Anne-Mari Velin

FORSSA

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Tekijä

Anne-Mari Velin

Vuosi 2016

Työn nimi

Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden kehittäminen
julkisen sektorin näkökulmasta

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö integroituu Forssan seudun Green Care -klusterihankkeeseen, jonka tavoitteena on edistää yhteistyötä ja verkostoitumista mukana olevien tahojen välillä luontolähtöisten palveluiden kehittämiseksi seudulla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden nykytilaa julkisen sektorin eli lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukena olevien yksiköiden näkökulmasta. Työn tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää seudun lapsille ja nuorille suunnattuja luontolähtöisiä palveluita kehittäessä.

Työn teoriaosuudessa hyödynnettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutkimuksia. Opinnäytetyön tutkimuksellisessa osuudessa toteutettiin kysely, jonka kohderyhmänä olivat Forssan seudun julkisen sektorin edustajat (n=144), jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa.

Aineistonkeruumenetelmänä oli tätä tutkimusta varten kehitetty strukturoitu kysely, joka luotiin Webropol-ohjelmalla. Kyselytutkimuksessa karotettiin luontolähtöisten palveluiden tuottamista ja toteuttamista julkisella sektorilla sekä kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista yksiköissä. Tutkimuksesta saadut tulokset analysoitiin tilastollisesti ja esiteltiin graafisesti tulosten selventämiseksi. Kyselyyn vastasi 37 prosenttia (n=53) vastaajista, joista 34 prosenttia (n=18) työskenteli perusopetuksen, 25 prosenttia (n=13) varhaiskasvatuksen, 23 prosenttia (n=12) muun palvelun, 9 prosenttia (n=5) neuvolan ja kouluterveydenhuollon, 8 prosenttia (n=4) luki- ja ammatillisen opetuksen ja 2 prosenttia (n=1) nuorisotyön ja parissa. Tuloksia voidaan pitää suuntaa antavina.

Luontolähtöisistä menetelmistä oli hyödynnetty eniten luonto- ja metsäretkiä (72 %, n=38) ja seikkailuretkiä luonnossa (45 %, n=24) ja vähiten viherpuutarhavierailuja (6 %, n=3). Kestävän kehityksen periaatteiden mukaista toimintaa tuettiin yleisimmin jätteiden lajittelussa (92 %, n=49) ja ekologisessa kulutuksessa (51 %, n=27) ja harvimminkin kuljetusten/matkustamisen ekologisuudessa (26 %, n=14). Luontolähtöisten palveluiden tarjoajien tavoittamisessa olisi kehitettävää ja julkisen- ja yksityisen sektorin välillä tulisi olla enemmän yhteistyötä. Forssan seudun julkisen sektorin ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja verkostotumista pitäisi kehittää esimerkiksi erilaisten tapahtumien ja sosiaalisen median avulla.

Avainsanat Green Care, kestävä kehitys, ympäristökasvatus, julkinen sektori

Sivut 59 s. + liitteet 20 s

FORSSA

Degree Programme in Sustainable Development

Author

Anne-Mari Velin

Year 2016

Subject of Bachelor's thesis

Development of nature oriented services in the Forssa region from the point of view of public services

ABSTRACT

The Forssa region's Green Care -cluster project aims to promote co-operation between the partners involved in the development of nature-oriented services in the Forssa region. The purpose of the thesis was to determine the current state of nature-oriented services in the Forssa region by using the opinions of the public sector in the region for children and young people's growth and development. The purpose was to provide information to develop these nature-oriented services.

The theory of this thesis was composed of related literature, internet information and research which estimate the impacts of the nature for people's health. The research method was questionnaire research which was created by Webropol. The target group was the Forssa region's public sector. The survey was sent to 144 people, representing the public sector units for children and young people's growth and development.

The survey examined, among other things, the production and needs of nature-oriented services and compliance with sustainable development. The survey contained statements, multiple-choice questions and open questions. The results were analysed graphically by using Webropol and Excel. The survey was answered by 37 percent (n=53) recipients of whom 34 percent (n=18) represent basic education, 25 percent (n=13) early childhood education, 23 percent (n=12) other services, 9 percent (n=9) health clinics and school health care, 8 percent (n=4) upper secondary and vocational education activities and 2 percent (n=1) youth work. The results are indicative.

Nature-oriented methods were utilized most in the natural and forest hikes (77%, n = 38) adventure tours in nature (45%, n = 24) and the least garden visits (6%, n = 3). The principles of sustainable development were supported the most commonly by sorting waste (92%, n = 49), and in ecological consumption (51%, n = 27), and least often in the transportation / travel ecological choice (26%, n = 14). There were needs for improvement for example catching up the service providers and the co-operation. Establishing contacts and co-operation might be achieved for example in different kinds of nature themed events and by social media.

Keywords Green Care, Sustainable development, Environmental education, Public sector

Pages 59 p. + appendices 20 p.

KESKEISET KÄSITTEET

Green Care	Vihreää hyvinvointia. Toimintaa jolla edistetään ihmisen hyvinvointia luontoa ja maaseutu ympäristöä hyödyntäen
Klusteri	Yritysten ja muiden toimijoiden välinen verkosto, jossa jäsenet omaavat yhteisiä intressejä ja kehitystavoitteita
Luontolähtöiset palvelut	Luontoa hyödyntävät palvelumuodot, esimerkiksi maaseutumatkailu
Elpyminen	Luontokokemusten myönteisiä psyykkisiä ja fyysisiä, voimavaroja nostavia vaikutuksia
Rakennettu ympäristö	Ihmisen muokkaama fyysinen ympäristö, kuten esimerkiksi pihat ja rakennukset.
Julkinen sektori	Julkinen hallinto ja kunta-ala. Kuntien palveluista vastaava taho
Ympäristökasvatus	Luonto opetusta ympäristöarvoja korostaen
Kestävä kehitys	Tavoitteena tyydyttää nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet ympäristön arvoja kunnioittaen
Ympäristöpsykologia	Ekologinen psykologia, ympäristön ja ihmisen välinen suhde
Ekopsykologia	Ekologinen psykologia, ihmisen luontosuhteen palauttaminen, ihmisen riippuvaisuus luonnosta
Kehityopsykologia	Ihmisen kehittyminen elämänkaaren eri vaiheissa

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	GREEN CARE	2
2.1	Green Care käsitteenä ja Green Caren tavoitteet ja hoitomenetelmät.....	2
2.1.1	Luontoavusteiset menetelmät	3
2.1.2	Viherympäristön kuntouttava käyttö	4
2.1.3	Eläinavusteiset menetelmät	4
2.1.4	Maatilan kuntouttava käyttö	5
2.2	Green Care Finland Ry.....	6
2.3	Forssan seudun Green Care -klusterihanke.....	6
2.4	Tutkimuksia Green Caresta ja luonnon hyvinvointivaikutuksista	6
2.5	Luonnon hyvinvointivaikutukset.....	7
2.6	Green Care -tutkimuksia	8
3	YMPÄRISTÖ- JA EKOPSYKOLOGIA	11
3.1	Ympäristöpsykologia	11
3.2	Ekopsykologia.....	12
3.3	Kehitypsykologia.....	12
4	FORSSAN SEUTU	13
4.1	Forssan kaupunki ja ympäristökunnat.....	13
4.2	Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä.....	14
4.3	Lasten ja nuorten Forssa.....	14
4.4	Julkinen sektori ja sen toiminta.....	14
5	YMPÄRISTÖKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS	15
5.1	Lasten ja nuorten luontosuhde.....	17
5.2	Luontopalvelut ympäristökasvatuksen tukena	17
5.3	Taustalla kestävä kehitys ja sen periaatteiden noudattaminen	18
5.3.1	Kestävän kehityksen osa-alueet.....	19
5.3.2	Kestävä kehitys julkisen sektorin kasvatusta ja koulutusta palveluissa.....	19
6	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	21
7	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	22
7.1	Aineiston keruu ja kyselylomake	22
7.2	Tutkimuksen otanta ja kohderyhmät	22
7.3	Aineiston analysointi.....	23
8	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET.....	24
8.1	Vastaajien taustatiedot.....	24
8.2	Luontolähtöisten palvelujen tuottaminen	27
8.3	Luontolähtöisten palvelujen toteuttaminen	28
8.4	Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen.....	29
8.5	Luontolähtöisten palvelujen kehittämistarpeet.....	31
8.6	Avointen kysymysten tulokset	34
8.6.1	Aiemmin hyödynnetyt luontolähtöiset palvelut	34

8.6.2	Toiveita luontolähtöisistä palveluista	35
8.6.3	Luontolähtöisten palveluiden tarjoajien löytämisen kanavat	36
8.6.4	Luontolähtöisten palvelujen merkitys lasten ja nuorten kehitykselle....	37
8.6.5	Palvelujen vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvoinnille	38
8.6.6	Yhteistyötoiveet palveluita tuottavien yritysten kanssa	40
8.6.7	Sana on vapaa	41
8.7	Tulosten ristiintaulukointi	42
9	OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	48
9.1	Luotettavuuden tarkastelu	48
9.2	Opinnäytetyön eettisyys	49
10	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	50
10.1	Kestävä kehitys kyselyssä	50
10.2	Tutkimustulosten vertailu toisiin tutkimuksiin	51
10.3	Kehittämisehdotuksia	52
11	POHDINTA.....	53
	LÄHTEET	56

Liite 1	Kyselytutkimuksen kyselylomake
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Kyselytutkimuksen avoimet kysymykset

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Forssan seudulla olevien julkisen sektorin toimijoiden mielipiteitä lapsille ja nuorille suunnatuista luontolähtöisistä palveluista ja niiden kehittämisestä. Opinnäytetyön kohderyhmänä oli Forssan seudun julkisen sektorin edustajat, jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa. Tähän ryhmään kuuluvat mm. päiväkotien, peruskoulujen ja lukion ja ammattioppilaitosten sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän henkilökunta. Luontolähtöisten palvelujen saataavuutta tarkastellaan siis lapsia ja nuoria koskevien palveluiden näkökulmasta.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää lapsille ja nuorille suunnattuja terveys- ja hyvinvointi- sekä varhaiskasvatus- ja koulupalveluja kehitettäessä. Kartoituksen avulla saadaan kehitettyä myös palveluntarjoajan ja palveluiden ostajien välistä tietoisuutta toimistaan.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Forssan seudun Green Care -klusterihanke, jota koordinoi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hankkeen tarkoituksena on verkostoitumisen ja yhteistyön käynnistäminen yksityisen ja julkisen sektorin välillä ja tavoitteena on tukea lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä kehittää heidän luontosuhdettaan. Opinnäytetyö on aiheena hyvin ajankohtainen, sillä siihen liittyviä hankkeita on meneillään muuallakin Suomessa. (Green Care Finland Ry 2016.)

Opinnäytetyön teoreettinen osuus perustuu kirjallisuuteen ja tutkimuksiin ja työn empiirinen osuus kyselytutkimukseen, joka lähetettiin seudun varhaiskasvatus-, perusopetus- sekä lukio- ja ammatillisen opetuksen yksiköille.

Opinnäytetyön keskeisimpinä käsitteinä ovat muun muassa kestävä kehitys ja sen osa-alueet, ympäristökasvatus, julkinen sektori sekä Green Care. Näistä opinnäytetyön tutkimusongelmien kannalta merkittävimpiä ovat julkinen sektori ja Green Care, jota tarkastellaan niin käsitteenä kuin menetelmänä. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen käsitteet liittyvät kukin tahollaan toisiinsa, kuten esimerkiksi luontolähtöiset palvelut sekä kestävä kehitys ja ympäristökasvatus.

2 GREEN CARE

Kaupunkilaisuuden yleistyessä ja teknologian nopean kehityksen myötä ihminen etäännyy yhä enemmän luonnollisesta ympäristöstä. Kaupunkilaisuudesta huolimatta ihminen voi kuitenkin vielä saada hyvinvointia edistäviä kokemuksia luonnon kautta. Näitä kokemuksia tarjoavat erilaiset luontolähtöiset hyvinvointipalvelut. Green Care on esimerkki toiminnasta, joka pyrkii tuomaan ihmiselle hyvinvointia erilaisia luontoa hyödyntäviä menetelmiä hyödyntäen. Green Care, eli vihreä hoiva ja voima, edustaa toimintaa, joka perustuu luonnon ja maaseutu ympäristön hyödyntämiseen kuitenkin myös luonnon hyvinvointi huomioiden. (Aro, Auer, Jakobsson, Polojärvi & Ålander 2014.)

Green Caren -toiminta periaatteiden taustalla ovat ihmisen ja luonnon hyvinvointi, ihmisen luontosuhde sekä ympäristö- ja ekopsykologia. Ympäristö- ja ekopsykologiaa käsitellään myöhemmin luvussa 3. Ympäristö- ja ekopsykologia.

Vaikka Green Care -toiminta perustuu useimmiten esimerkiksi luonnon ympäristöön tai maaseutu ympäristöön, sen hoivamenetelmiä voidaan hyödyntää myös rakennetussa ympäristössä, kuten esimerkiksi kasvipuutarhoissa ja viherkasvien sisustamassa huoneistossa.

Suomessa Green Care -palvelut jaetaan vihreään voimaan ja virkistykseen sekä vihreään hoivaan. Vihreän voiman ja virkistykseen toiminta perustuu ihmisen henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin ylläpitämiselle sekä sen kehittämiseksi. Sen tehtävänä on elämänlaadun parantaminen, sairauksien ennalta ehkäiseminen, työhyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen, voimaantumisen tunteen edistäminen sekä kasvatuksen edistäminen. Vihreä hoivan palvelut ovat lainsäädännön alaista toimintaa. Niiden toiminta perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön ja toimintaperiaatteisiin. Se toimii hoidon ja kuntoutuksen kautta ja sen tehtävänä on parantaa elämän laatua ja työhyvinvointia. Hoivalla ja kuntoutuksella voidaan tarkoittaa lääkinällistä, sosiaalista, ammatillista tai psyykkistä kuntoutusta. (Green Care Finland Ry n.d.)

2.1 Green Care käsitteenä ja Green Caren tavoitteet ja hoitomenetelmät

Green Care on hyvinvointiin keskittyvä käsite, joka keskittyy hyvinvoinnin saamiseen luonnon kautta. Se painottaa luonnon ja ympäristön merkitystä ihmisen niin henkiselle kuin fyysiselle hyvinvoinnille. Green Care on niin sanottu sateenvarjokäsite eli yksinkertaisen termin taakse kätkeytyy monenlaisia merkityksiä (Luonto hyvinvoinnin lähteenä n.d.). Nimensä vuoksi osa ihmisistä omaksuu sen tarkoittavan vihreiden arvojen etiikan edistämistä eli esimerkiksi luontoa ja ympäristöä huomioivien elämäntapojen ja normien noudattamista. Käsitteenä sen voisi ilmaista myös vihreähoiva termillä. Suomessa Green Care käsitteenä sai alkunsa 2006 (Soini 2014,7).

Green Care -toiminta tuottaa luontolähtöisiä hyvinvointipalveluja erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Menetelmiä ovat luontoavusteiset, eläinavusteiset, viherympäristön kuntouttava käyttö sekä maatila-avusteiset palvelut (kuva 2). Kuvassa 1 on esitetty yksinkertaistettuna Green Caren tavoitteet.

Kuva 1. Vehmasto, E. Green Caren keskeisimmät tavoitteet ja päämäärät. Viitattu 20.1.2016 <https://www.youtube.com/watch?v=eauWcAs6GNc>

2.1.1 Luontoavusteiset menetelmät

Luontolähtöisellä palvelulla tarkoitetaan palvelumuotoa, joka hyödyntää luonnon tuomia mahdollisuuksia toiminnassaan. Lähtökohtaisesti Green Care edustaa luontolähtöisyyttä ja sen hoivamenetelmät luontolähtöisiä palveluita. Luontolähtöisten palveluiden toimintaa välitetään asiakkaille yleensä kuntien kautta ja kunnat saavat palvelun taas Green Care -yrittäjiltä yksityiseltä sektorilta.

Luontoavusteista palveluja voidaan hyödyntää esimerkiksi luonnonmukaisessa tai rakennetussa viherympäristössä. Rakennettu viherympäristö voi olla esimerkiksi puutarha-alue kaupunkiseudulla, kuten puistot ja kasvitieteelliset puutarhat sekä parvekeistutukset. Luontolähtöisten palveluiden tuottaja voi käyttää luontoavusteisena palvelumuotona myös ihmisen tutustumista varsinaiseen luonnon ympäristöön esimerkiksi metsä- ja luontoretkillä sekä vaelluksilla. Näitä palveluita hyödynnetään käytännössä etenkin kasvatuksen, opetuksen ja terveyden edistämistä suorittavissa yksiköissä. (Green Care Finland Ry 2016.)

2.1.2 Viherympäristön kuntouttava käyttö

Yksi Green Caren hoivamenetelmistä on viherympäristön kuntouttava käyttö. Siinä hyödynnetään hyvinvoinnin edistämiseksi puutarhaterapiaa, sosiaalista ja terapeuttista puutarhatoimintaa sekä terapeuttisia pihoja (Green Care toimintamalli 2013). Viherympäristöä voidaan hyödyntää kuntouttavana jo pelkästään oleskelemalla ja nauttimalla ympäristöstään, sillä jo tämä edistää hyvinvointia muun muassa alentamalla stressiä (Green Care Finland 2016).

Terapeuttiset pihat tarjoavat sen käyttäjille mahdollisuuksia sosiaalisten taitojen kehitykseen sekä motorististen eli liikunnallisten taitojen kehitykseen. Puutarhat ja viherympäristöt tarjoavat mahdollisuuden moneen erilaiseen toimintaan ja ylläpitävät aktiivisuutta ja mahdollistavat mielen irtautumista luovuudelle. Puutarhassa etenkin kädentaidot pääsevät oikeuksiin esteettisiä istutuksia tehdessä ja kaikenlainen fyysinen toiminta esimerkiksi istutuksien parissa parantaa fyysistä kuntoa. (Green Care Finland Ry 2016.)

Puutarhaterapiassa hyödynnetään puutarha ympäristöä kuntoutuksessa ammattilaisen ohjaamana. Puutarhaterapian tavoitteena on vahvistaa sosiaalisia, kognitiivisia, fysiologisia ja psyykkisiä toimintoja sekä edistää yleistä hyvinvointia ja terveyttä. Suomessa puutarhaterapian menetelmiä on hyödynnetty muun muassa mielenterveyden hoidossa sekä vankiloiden vankien kuntoutusohjelmissa. (Salovuori 2009, 82.)

2.1.3 Eläinavusteiset menetelmät

Eläinavusteisilla menetelmillä tarkoitetaan hyvinvointia edistäviä tapoja, joissa hyödynnetään jonkun eläimen läsnäoloa. Green Caren eläinavusteisista toiminnoista tunnetuin Suomessa on ratsastusterapia, jossa hyödynnetään talliympäristöä ja hevosen kanssa toimittavia tehtäviä. Ratsastusterapian tarkoitus on edesauttaa käyttäjän psyykkisiä ja toiminnallisia taitoja (Luonto hyvinvoinnin lähteenä n.d.).

Eläinavusteisissa menetelmissä voidaan hyödyntää lähes mitä tahansa lemmikiksi soveltuvaa kesyä eläintä. Suomessa melko vähän käytetty, mutta kansainvälisellä tasolla suosittu menetelmä on koira-avusteinen terapia. Koiran läsnäoloa hyödynnetään muun muassa terapia istunnossa ja terveyden huollossa, kuten esimerkiksi lasten ja vanhusten hoidossa. Koiran läsnäolosta on ainakin hyötyä lapsen keskittymiselle sekä kiintymyssuhteen luomiselle. Susanna Tuovisen opinnäytetyössä tutkittiin koira-avusteisen terapian vaikutuksia lasten psyykkisiin häiriöihin ja tutkimuksesta ilmeni, että lapsen ja terapeutin välinen suhde kehittyi paremmin, kun koira oli läsnä terapiassa. (Green Care Finland Ry 2016.)

Myös kissoja voidaan hyödyntää eläinavusteisissa menetelmissä. Tästä esimerkkinä on Humppilassa sijaitsevan hoitokodin hoivakissa Hanna, joka otettiin löytöeläinkodista hoitokotiin asumaan. Hoitokissa saa näin itse hyvän elinympäristön tarpeineen ja samalla tuottaa iloa myös hoitokodin asiakkaille. (Puhtimäki 2016.)

Eläinavusteisessa menetelmässä voidaan hyödyntää myös muita eläimiä kuten kaneja, alpakoita ja lampaista. Lampaista ja alpakoita hyödynnetään hyvinvointipalveluissa myös maatala-avusteisissa menetelmissä.

2.1.4 Maatilan kuntouttava käyttö

Maatila-avusteiset hoivamenetelmät eli kuntouttavat maatilatyöt ovat esimerkiksi maatilamatkailut, oppimisretket ja muut kokemukset maaseutu-ympäristössä. Maatila-avusteisista hoivamenetelmistä on hyötyä kaikentyyppisille asiakkaille ja asiakkaiden niin psyykkiselle kuin fyysiselle hyvinvoinnille. Maatilalla ihmisen mieli voi rauhoittua vain maisemia ihaillessa tai eläimiä seuratessa. Maatilalla voi edistää hyvinvointia myös suorittamalla erilaisia fyysisiä toimintoja kuten kunnostamista, rakentelua, maalaaamista, eläinten hoitoa, viljelyä ja muita maatalan töitä. (Green Care Finland Ry 2016.)

Maatilan ympäristössä arjen kiireet unohtuvat ja keskittymiskyky kehittyy maatalan askareita puuhaillessa. Fyysinen työ ympäristössä ylläpitää ja kehittää yleiskuntoa sekä auttaa parantamaan unenlaatua ja ruokahalua. Maatilalla voi myös kehittää sosiaalisuutta toimiessaan vuorovaikutuksessa luonnon ja eläinten kanssa. Eläinten läsnäolo ja luonnonympäristössä oleskelu rauhoittaa niin lapsia kuin aikuisia. Lisäksi maatilalla työskentely edesauttaa ihmisen aktiivisuutta, sillä maatilalla riittää tekemistä. Aktiivisuus taas edesauttaa kehittämään myös sosiaalisia taitoja ja helpottaa osallistumista myös muihin toimiin. (Green Care Finland Ry 2016.) Kuvassa 2 on esitelty piirroksena Green Caren hoivamenetelmät.

Kuva 2. Velin, A. 2016. Green Caren hoivamenetelmät edistävät ihmisen fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Hoiva menetelmät voidaan jakaa neljään ryhmään, joita ovat eläin- ja luontoavusteiset menetelmät sekä viherympäristön- ja maatalan-kuntouttava käyttö

2.2 Green Care Finland Ry

Green Care Finland Ry on luontolähtöisiä palveluita ja Green Care -hoitomenetelmistä tiedottava ja niitä kehittävä valtakunnallinen yhdistys. Yhdistyksen keskeisimpiä tavoitteita ovat Green Care -menetelmien tunnettavuuden lisääminen ja sen toimialan edellytysten kehittäminen (Green Care Finland Ry 2016). Yhdistyksen tavoite on siis edistää luonnon ja maaseutu-toiminnan hyvinvointivaikutuksiin keskittyvää palvelutoimintaa.

Green Care Finland Ry:n kautta voi löytää tietoa alantoimijoista ja yhdistys on aktiivisesti mukana aiheeseen liittyvän toiminnan parissa. Se toimii kanavana esimerkiksi Green Care -toimintaan liittyvien aloitteiden tekemisessä. (Green Care Finland Ry n.d.)

2.3 Forssan seudun Green Care -klusterihanke

Opinnäytetyö toteutetaan Forssan seudun Green Care -klusterihankkeelle. Forssan seudun Green Care -klusterihanke käynnistyi vuonna 2016 ja hankkeesta pidettiin avausseminaari Forssan Hämeen ammattikorkeakoulussa 16.2.2016. Paikalla oli sekä julkisen sektorin edustajia, että yrittäjiä, joilla oli kokemusta tai kiinnostusta Green Care -yrittäjyydestä. Hankkeen tiimoilta järjestetään sen käynnissä olevana aikana erilaisia työpajoja, joissa keskustellaan hankkeen etenemisestä ja pohditaan kehitysideoita yhteistyössä julkisen ja yksityisen sekä kolmannen sektorin edustajien välillä. (Forssan seudun Green Care -klusterihanke n.d.)

Hankkeen tavoitteena on perustaa klusteri, joka keskittyy lasten ja nuorten luontolähtöiseen toimintaan. Tarkoituksena on edistää yhteistyötä ja verkostoitumista hankkeessa mukana olevien tahojen välillä sekä kehittää luontolähtöisiä palveluita Forssan seudulla osaamisen ja asiantuntemuksen kautta. (Forssan seudun Green Care -klusterihanke n.d.)

Kohderyhmänä hankkeessa ovat lasten ja nuorten parissa työskentelevät julkisen sektorin edustajat Forssan kaupungissa ja neljässä muussa Forssan seudun kunnassa. Forssan seudun muita kuntia ovat Humppila, Jokioinen, Tammela sekä Ypäjä. Kohderyhmänä ovat myös alueen hyvinvointi- ja luontomatkailualan yritykset sekä kolmannen sektorin toimijat.

Forssan Green Care -klusterihankkeen rahoittajana toimivat EU:n Maaseuturahasto sekä LounaPlussa ry, joka toimii myös hankkeen yhteistyökumppanina. LounaPlussa ry:n lisäksi hanke tekee yhteistyötä Green Care Finland Ry:n ja valtakunnallisen Green Care -koordinaatiohankkeen sekä Etelä-Suomen Green Care Lab -hankkeen kanssa. Forssan Green Care -klusterihankkeen varsinainen toteutusaika on 1.1.2016–31.12.2017 joten sen kesto on kaksi vuotta. (Forssan seudun Green Care -klusterihanke n.d.)

2.4 Tutkimuksia Green Caresta ja luonnon hyvinvointivaikutuksista

Kaupunki keskeisessä ympäristössä korostuvat nykyihmisen kiireinen aikataulu ja ruuhkat sekä jatkuva median ja älylaitteiden virtaus. Nykyihmisen

on oltava jatkuvasti valppaana kaiken informaatiotulvan keskellä eikä ihminen ole tottunut näin nopeaan ja laajaan ärsykkeiden vastaanottamiseen.

Ihminen on aina ollut osa luontoa. Ihminen on esimerkiksi oppinut tunnistamaan lajista sekä oppinut reagoimaan eri luonnon ilmiöihin. Ihminen on jo kauan hakenut arjen kiireen keskeltä rauhoittumisen mahdollisuutta luonnon ympäristöstä sen enempää tietoisesti ajattelematta, kuinka suuri positiivinen vaikutus luonnossa olemisesta on omalle terveydelle. Luonnon terveysvaikutuksia ja niiden arvioimisesta on tehty jonkin verran tutkimuksia, joiden tuloksista voi päätellä lähes yksimielisesti, että luonnossa olemisesta on vain hyötyä ihmisen niin psyykkiselle kuin fyysiselle hyvinvoinnille. Green Care, eli luonnosta hyvinvointia koskevia tutkimuksia ovat tuottaneet ainakin Terveyden ja hyvinvoinninlaitos THL, Metsätutkimuslaitos, metsähallitus sekä erilaiset yliopistot. (Arvonen 2014.)

Sirpa Arvosen (2014) *Metsämieli luonnollinen menetelmä mielentaitoihin*, kirjassa esitellään erilaisia harjoitusmenetelmiä, joissa hyödynnetään etenkin metsäympäristön vaikutuksia hyvinvointiin. Harjoitusmenetelmien esimerkkien lisäksi, kirjassa esitellään myös ympäristön vaikutuksia ihmisen terveyteen, kehoon ja mieleen. Kirjassa todetaan, että alkuperäisen luonnonympäristön vaikutukset ovat selvempiä kuin rakennetun ympäristön vaikutukset. (Arvonen 2014). Luonnon hyödyntämisestä on todettu olevan useita positiivisia vaikutuksia ihmiselle, joita on lueteltu esimerkiksi Arvosen *Metsämieli* kirjassa sekä Kirsi Salosen (2005) kirjassa *Mieli ja maise-mat*.

2.5 Luonnon hyvinvointivaikutukset

Luonnossa ihmisen vastustuskyky paranee etenkin metsäympäristössä ja jo hetken luonnosta nauttiminen auttaa laskemaan verenpainetta. Kaunis luonnollinen ympäristö voi myös nostaa ihmisen mielialaa edesauttaen näin positiivisia ajatuksia ja tämä ehkäisee esimerkiksi alakuloisuutta ja masentuneisuuden tunnetta. Lisäksi luonto motivoi ihmistä enemmän liikkumaan ja liikunnalla on aina positiivisia vaikutuksia ihmisen terveyteen, kehittäen tai tasosta riippuen, ylläpitäen hyvää kuntoa. Liikunnan harrastaminen luonnonympäristössä kehittää myös ihmisen motorisia taitoja etenkin metsässä liikkuesssa, sillä maasto poikkeaa polkuineen ja mäkineen paljon asfaltoitujen teiden tasaisuudesta. (Tyrväinen, Kurttila, Sievänen & Tuulentie 2014, 49.)

Luonto vaikuttaa positiivisesti myös ihmisen aisteihin. Luonnon rauhassa aistit heräävät, kun muut häiriötekijät ovat minimissä. Aistien herääminen lisää tarkkaavaisuutta ja auttaa näin havainnoimaan ympäröivää maailmaa uudella tavalla. Luonto ennen kaikkea rauhoittaa ja auttaa näin muodostamaan levollisen olon eli mielenrauhan. Rauhoittuminen auttaa ihmistä rentoutumaan ja palatumaan arjen kuormituksista, joka taas auttaa jaksamaan elämässä eteenpäin. Luonnonympäristö auttaa alentamaan stressiä, mistä on paljon hyötyä, sillä stressihän on yksi suurimmista tekijöistä terveysongelmien aiheuttajana. Ympäristöstä nauttiminen tuo ansaittua tasapainotusta elämään, jossa yhteiskunnan ja yhteisöjen vaatimat kriteerit luovat suoritus-paineita ihmiselle. (Arvonen 2014, 61–70; Salonen 2005, 62–75.)

Psykologi Kirsi Salonen on esitellyt luonnon tuottamia hyvinvointivaikutuksia luennollaan. Kirsi Salosen luento on ladattu videopalvelu YouTubeen, josta sitä voi seurata osoitteesta:

https://www.youtube.com/watch?v=9JNrf_vCgC8

Luennossaan Salonen arvioi muun muassa luonnonympäristön aikaansaamat fyysiset ja psyykkiset muutokset sekä luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroavat vaikutukset. Alkuperäisen luonnonympäristön vaikutukset olivat selvemmät rakennettuun ympäristöön verrattuna. Kuten metsähallituksen tutkimuksessa myös Salonen luennossaan kertoo, että jo hetki luonnossa laskee verenpainetta ja stressiä sekä vähentää sairausoireita ja väsymystä. Psyykkiset voimavarat voimistuvat esimerkiksi mielialan kohentamisella ja keskittymiskyvyn kehittymisellä. Luonnossa oleminen lisää myös yhteyden tunnetta, esimerkiksi jos luonnossa kokoonnutaan ryhmänä, se voi edistää yhteisöä ja yhteishenkeä. Lisäksi Salonen kertoo, että luonto herättää välittömästi affektiiviset eli tiedostamattomat tunteet. (Salonen 2014.)

Luonnolla on myös elvyttävä vaikutus. Vain pieni hetki luonnossa vaikuttaa kohentamaan ihmisen terveyttä ja jo pelkkien luontokuvien katselulla voi kohentaa mielialaa. Ympäristöstä saatuja kokemuksia ja vaikutuksia hyvinvoinnille kuvataan myös elpymisenä. Tuomo Salovuoren (2009) kirjassa *Vihreyden keskellä*, on elpyminen jaettu neljään kategoriaan joita ovat arjesta irtautuminen, ympäristön laajuus, lumoutuminen sekä omien tarpeidensa tunnistaminen ja sopusointu itsensä kanssa. Ympäristön laajuudella tarkoitetaan tässä ihmisen kykyä tuntea olevansa osa suurempaa kokonaisuutta. (Salovuori 2009, 20–24.) Luontokokemusten ja elpymisen saavuttamisen piirteinä pidetään mielipaikan tiedostamista, arkirutiinista irtautumista, lumoutumista, tiedostettua rauhoittumista sekä jatkuvuuden ja yhteyden tunnetta luontoon ja yhteisöihin.

Lumoutumisella tarkoitetaan tilaa, jossa ihminen esimerkiksi jää tarkastelemaan rauhassa kaunista luonnonympäristöä. Lumoutuminen voi olla esimerkiksi sitä, että ihminen on täysin sinut itsensä ja ympäristönsä kanssa rannalla istuessaan ja merta ihaillessa. Lumoutumisessa ihminen unohtaa muut ulkoiset tekijät ja keskittyy vain siihen, johon hänen huomionsa on kiinnittynyt. (Arvonen 2014, 21.)

2.6 Green Care -tutkimuksia

Luonnon aikaansaamaa hyvinvointia arvioivissa tutkimuksissa on asiaa tutkittu yleensä aikuisten näkökulmasta, aikuisten omien kokemusten tai heidän arvioimien vaikutuksien lapsiensa kautta, eli kuinka luonto vaikuttaa heidän lapsiinsa. Joissakin tutkimuksissa annetaan osviittaa myös lasten ja nuorten kokemista vaikutuksista, jotka ovat samankaltaisia kuin aikuisilla. Lapsilla ja nuorilla positiiviset luontokokemukset heijastuvat usein luonnossa suoritettavien aktiviteettien, kuten harrastusten, elämyksien ja kaverien kanssa oleskelujen kautta.

Luonnon hyödyntämisestä terveyden edistämisessä on tuottanut tutkimuksen myös Metsähallitus. Metsähallituksen teettämässä *Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoissa* -tutkimuksessa tutkittiin osallistujien luontopuistoissa käyneiden kokemia vaikutuksia niin fyysiseen terveyteen kuin yleiseen hyvinvointiin. (Kaikkonen, Virkkunen, Kajala, Erkkonen, Aarnio & Korpelainen 2014.)

Tutkimuksessa arvioitiin metsähallituksen suoja-alueilla käyntiä sosiaaliin, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Suoja-alueina toimivat Kevon, Kurjenrahkan, Patvinsuon ja Repoveden kansallispuistot. Tutkimuksen luonne oli kaksivaiheinen ja siinä suoritettiin sekä konkreettinen oleskelu puistoissa, että kirjallinen kysely. Tutkittavina olivat aikuiset naiset ja miehet sekä heidän mukanaan olleet alle viistoista vuotiaat lapset. Tutkimuksessa kartoitettiin muun muassa ensin vastaajien lähtökohtaiset fyysiset ominaisuudet ja liikunta tottumukset. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että luonnosta, tässä tapauksessa puistosta, oli eniten vaikutusta henkiseen hyvinvointiin. Fyysisiin vaikutuksiin saattoivat vaikuttaa jo tutkittavien lähtötilanne. (Kaikkonen ym. 2014.)

Millainen vaikutus puistokäynneillä oli sitten mukana olleisiin lapsiin? Tutkimuksessa asiaa tarkasteltiin vanhempien näkökulmasta. Aikuisten mielestä ympäristöllä oli positiivinen vaikutus lapsiin, joka näkyi muun muassa yhdessä olon ja oppimisen ilosta. Lisäksi korostuivat lasten uusien taitojen kehittyminen kuten luovuuden ja itsensä toteuttamisen tunne.

Tutkimusongelmana oli tässä tapauksessa ainakin se, vaikuttivatko lähtökohdat varsinaiseen lopputulokseen. Tutkimuksen kyselyosuuden tulokset antavat positiivista kuvaa puistoissa ja luonnonympäristössä oleskelusta, sillä vastausvaihtoehtojen ollessa ykkösestä viiteen, joissa viisi oli paras vaihtoehto, oli tulosten keskiarvo noin nelosen luokkaa.

Luonnon aikaansaamia vaikutuksia on tutkittu myös yliaktiivisten, ADHD-lasten ja nuorten kautta. Tutkimuksessa lasten ja nuorten vanhemmat arvioivat lastensa aktiivisuutta erilaisissa olosuhteissa ja erilaisten aktiviteettien parissa. Tutkimuksessa suoritettiin samoja aktiviteetteja niin luonnon viherympäristössä kuin rakennetussa ympäristössä. Tutkimusten tuloksena oli, että luonnon ympäristössä oleskellessa ja puuhaillessa, lasten ja nuorten yliaktiivisuus oli huomattavasti matalammalla tasolla kuin vastaavasti rakennetussa ympäristössä. Tutkimus siis osoittaa, että ympäristöllä ja luonnolla on positiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten käyttäytymiseen ja levollisuuteen. (Frances & Fabel n.d. S. 1580–1581.)

Englannin sosiaaliseen ja terapeutiseen puutarhaterapiaan ja puutarhahoitoon liittyviä hankkeita koordinoiva Thrive järjestö ja Loughboroughin yliopisto, toteutettuivat vuonna 2005 yhteistyönä tutkimuksen, joka selvitti puutarhaterapian vaikutuksia ihmisen terveyteen. Tutkimuksen tuloksina selvisi, että puutarhaterapia paransi tutkittavien sosiaalisia suhteita ja itse-tuntoa. Tämän lisäksi puutarhanhoito edisti kuntoutumista itsenäisempään elämään sekä auttoi itsearviointia ja rentoutumista. Kaiken kaikkiaan puutarhanhoidolla todettiin olevan selkeästi positiiviset vaikutukset ihmisen fyysiseen ja henkiseen terveyteen. (Salovuori 2009, 83.)

Arvioitaessa luonnon vaikutuksia hyvinvointiin, on hyvä kartoittaa tutkittavien lähtökohdat, jotta ne eivät vaikuttaisi liikaa lopputulokseen. Olisi hyvä, että kaikki tutkittavat henkilöt olisivat suunnilleen samanlaisia ikäänsä ja yleiskuntoonsa nähden. Tämä onkin huomattu ainakin Metsähallituksen teettämässä tutkimuksessa ja siinä koehenkilöt olivat perusterveitä noin keski-ikäisiä miehiä ja naisia. Huomioon voidaan ottaa myös se, kuinka paljon esimerkiksi ennakkoluulot vaikuttavat luonnon kokemiseen, jos tutkittavalla on esimerkiksi huonoja muistoja luonnossa olemisesta tai vaikka pelkoja, jotka liittyvät luontoon.

Hevosien käyttö ja etenkin ratsastusterapia on erityisen suosittu eläinavusteisen hoitomenetelmän muoto Suomessa. Ratsastusterapia edustaa nonverbaalisen kommunikaation mahdollisuuksia ja konkreettisen tekemisen oppimista, joten se on hyvin monipuolinen menetelmä lasten ja nuorten terapiamuotona (Ikäheimo 2013, 159). Ratsastusterapian vaikutuksista on tehty tutkimuksia ja projekteja. Ratsastusterapian ja hevosen käyttöä lastensuojelun sosiaalityön tukena on arvioitu muun muassa Nina Hyvättin (2009) tutkimuksen raportissa *Ohjat omiin käsiin; Hevonen lastensuojelun sosiaalityön tukena*. Tutkimuksessa tarkasteltiin ratsastusterapian vaikutuksia Laukki-projektin kautta. Laukki-projekti toteutettiin vuosina 2001–2005 ja siinä arvioitiin ratsastusterapian kasvatuksellisia, psykososiaalisia sekä terapeuttisia vaikutuksia lastensuojelulapsiin ja –nuoriin. (Hyvätti 2009, 5.) Tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimus ja sen toteutukseen käytettiin vanhempien haastatteluja, kyselyä sekä havainnointia ja tutkimuksessa olleiden omia kokemuksia. Tutkimukseen osallistuvat olivat Laukki-projektin asiakkaita.

Tutkimustulokset osoittautuivat enimmäkseen positiivisiksi todistavat sen, että ratsastusterapia on hoivamenetelmänä varteen otettava vaihtoehto lasten ja nuorten kuntoutuksessa ja kasvatuksessa. Tuloksena olivat muun muassa ratsastusterapiasta johtuva mielialan kohoaminen, motivaation muuttuminen, itseensä uskomisen vahvistuminen sekä rauhoittuminen. Lisäksi joillekin nuorille puhuminen oli helpompaa ja syyksi arvioitiin esimerkiksi yhteisen puheenaiheen löytyminen. (Hyvätti 2009, 40–41.)

Ratsastusterapian vaikutuksia tarkastellaan fyysisestä ja psyykkisestä näkökulmasta myös Kaija Ikäheimon (2013) toimittamassa *Karvaterapiaa* kirjassa, jossa tarkastellaan eläinavusteista toimintaa Suomessa. Ratsastusterapiasta saatuja psyykkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ovat muun muassa tunteiden kokeminen ja ilmaiseminen, hyvän mielen ja turvallisuuden tunne, vaikuttavuuden ja tarpeellisuuden tunne sekä empatia ja molemminpuolinen hoiva. (Ikäheimo 2013, 166.) Fyysisiksi vaikutuksiksi mielletään muun muassa motoriset taidot, hallinnan tunne ja itse tuntemus. Ratsastusterapialla havaittiin olevan positiivisia vaikutuksia myös vuorovaikutustaitojen kehittämisessä. (Ikäheimo 2013, 166.)

Hoivamenetelmistä ratsastusterapian lisäksi on tutkittu myös koiran hyödyntämistä terapiassa. Esimerkiksi vuosien 2005–2008 aikana Amerikan Minnesotan Cloud Hospital:ssa on tehty tutkimus, jossa tutkittiin koiraterapian vaikutuksia kivun lievityksessä lapsilla ja nuorilla. Tutkittavina olivat sairaalan potilaina olevia lapsia ja nuoria. Kohderyhmän ikäjakauma oli 3–

17 vuotta ja tutkittavien keski-ikäsi muodostui 12 vuotta. Yli puolella osallistujista oli lemmikeitä kotiympäristössään ja osallistujista lähes puolet olivat tyttöjä. Tutkimuksessa haluttiin selvittää vaikuttaako eläinavusteinen toiminta muun muassa potilaan vireyteen tai vaikuttaako tutkimuksen tuloksiin potilaan henkilökohtaiset lähtökohdat kuten potilaan ikä tai sukupuoli tai oliko potilaan kotona lemmikkejä.

Tutkimuksessa suoritettiin terapiaistuntoja samojen henkilöiden kesken sekä avustajakoiran läsnä ollessa, että ilman. Tutkimuksessa käytettiin vanhemmilta saatuja tietoja sekä potilaiden täyttämiä kaavoja, joissa kysyttiin kivun ja mielialan tilaa surunaamasta iloiseen naamaan siis huonosta hyvään oloon. Avustajakoiran aikaansaamia vaikutuksia pyrittiin tutkimaan muun muassa vertailemalla potilaiden verenpainetta, hengitystiheyttä sekä pulssia.

Tutkimuksesta pääteltiin, etteivät potilaan lähtökohdat suuriltaosin vaikuttaneet lopputuloksiin. Tutkimuksen tulosten arvioinnissa painotettiin, että eläinavusteisesta hoitomenetelmästä voi olla suurta hyötyä lasten ja nuorten kuntoutuksessa. Kävi ilmi, että positiiviset muutokset potilaan kuntoon olivat nelinkertaiset koiran ollessa läsnä. (Braun, Strangler, Narveson & Pettingell 2009.)

3 YMPÄRISTÖ- JA EKOPSYKOLOGIA

Ihmisen hyvinvointia ja sitä mikä määrittelee ihmisen onnellisuuden, on tutkittu paljon erilaisilla hyvinvoinnintittareilla. Ihmisen onnellisuutta ja sen toteutumista on arvioitu muun muassa Ville Ylikahrin (2010) kirjassa *Onnellisuustalous*. Kirjan päätelmänä on, ettei vain talouskasvuun ja bruttokansantuotteen kasvattamiseen pyrkivä politiikka edistä kansalaisten onnellisuutta ja siten henkistä hyvinvointia. Talouskasvun jatkuva edistäminen ei tue myöskään ympäristön hyvinvointia. (Ylikahri 2010.)

Tässä opinnäytetyössä ihmisen hyvinvointia tutkitaan ympäristön ja luonnon aiheuttamien tekijöiden kautta. Ympäristön ja luonnon vaikutuksia ihmisen henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin tarkastellaan myös ympäristöpsykologian ja ekopsykologian näkökulmasta. Näistä ekopsykologia keskittyy luonnon aikaansaamiin vaikutuksiin, kun taas ympäristöpsykologia tarkastelee asiaa laajemmin ihmiseen vaikuttavien muidenkin tekijöidenkin näkökulmasta.

3.1 Ympäristöpsykologia

Psykologia on jo kauan pyrkinyt tutkimaan ja kehittämään yksilön mielen-terveyttä ja henkistä hyvinvointia. Sen sijaan ympäristöpsykologia ja ekopsykologia ovat varsin uusia psykologian muotoja. Näistä vanhempi ala on ympäristöpsykologia, joka sai alkunsa 1950-luvulla Yhdysvalloissa. Ympäristöpsykologia tarkastelee ympäristön ja ihmisen välistä suhdetta. Ympäristöllä voidaan tässä tapauksessa tarkoittaa luontoa, rakennettua ympäristöä sekä tai sosiaalista ympäristöä. (Salonen 2005, 17).

Ympäristöpsykologiassa tutkitaan kuinka rakennettu ympäristö vaikuttaa yksilön hyvinvointiin. Rakennetulla ympäristöllä voi olla positiivisia vaikutuksia ihmisen psyykkiselle hyvinvoinnille, varsinkin jos tarkastelee vaikutuksia urbanisoituneen yksilön näkökulmasta. Tässä tapauksessa urbanisoituneella tarkoitetaan ihmistä, joka on asunut koko ikänsä kaupungin keskellä, kuten esimerkiksi kerrostalossa pääkaupunkiseudulla.

3.2 Ekopsykologia

Ekopsykologian ideologiana on ihmisen luontosuhde. Ekopsykologiassa tavoitellaan ihmisen ja luonnon välisen merkittävän alkuperäisen suhteen palauttamista nykyisen luonnosta erakoitumisen tilalle. Ekopsykologia on huolissaan siitä, kuinka ihminen etääntyy jatkuvasti luonnollisesta ympäristöstä, sillä väestön ja erilaisten palvelun tarpeiden lisääntyessä, myös kaupunkien on laajennuttava. Ekopsykologian mukaan ihminen tarvitsee luonnollista ympäristöään ja luonnosta etääntyminen aiheuttaa psyykkistä huonovointisuutta. Ekopsykologia sai alkunsa Yhdysvalloissa 1980 ekologian ja psykologian välisestä vuoropuhelusta. (Uusikumpu 2009.)

Ekopsykologian mielestä ihmisen mielen hyvinvointi on riippuvainen ympäristöstä. Jos luonnon ympäristöä ei ole, mieli ei ole terve (Uusikumpu 2009). Ekopsykologiassa korostetaan yhteisöllisyyttä ja sosiaalista vuorovaikutteisuutta.

Ekopsykologia tutkii myös ympäristönsuojelua, sen merkitystä ja toteutuskeinoja (Salonen 2005, 25–28). Ekopsykologian merkittävin tavoite on siis ihmisen luontosuhteen palauttaminen. Ihminen on aina ollut riippuvainen luonnosta, mutta kunnioitus sitä kohtaan on muuttunut ainakin joidenkin ihmisten kohdalla. Luonnon tuomat positiiviset kokemukset eivät ole kaikkien saatavilla, eivätkä kaikki osaa ajatella tarvitsevansa luonnollista ympäristöä arjessaan.

3.3 Kehitypsykologia

Lapsen kehitykseen vaikuttavat monet tekijät. Ihmisen kehityskaarta on kuvattu, että se tapahtuu seuraavassa järjestyksessä: vauva, leikki-ikä, kouluikä, nuoruus ja aikuisuus. (Seppänen n.d.)

Kehitypsykologian mukaan ihmisen kehitykseen ja minuuteen vaikuttavat itsenäistyminen, empatiakyky sekä turvallisuus. Ekopsykologian näkökulmasta ihmisyhteisön lisäksi, lapsen kehitykseen vaikuttavaa myös ekologisuus. Ekopsykologian näkökulmasta ihmisen mieli koostuu kokonaisuudesta, jossa luonto on merkittävä tekijä. Erilaiset luontoelementit ja ympäristö vaikuttavat lapsiin eri tavalla. Lapsen suhde ympäristöön kehittyy lapsen omien kokemusten ja luonnossa liikkumisen kautta. (Salonen 2005, 121–122.)

4 FORSSAN SEUTU

Forssan seutu on oiva paikka luontolähtöisien palveluiden tuottamiseen, sillä suurin osa sen pinta-alasta on luontopainotteista metsineen ja maaseutu alueineen. Forssan seudulta on inhimilliset matkat isompiin kaupunkeihin kuten Turkuun, Tampereelle ja Helsinkiin. Jokainen näistä kaupungeista on enintään noin kahden tunnin ajomatkan päässä. Tämä helpottaa yhteistyön harjoittamista esimerkiksi Forssan ja Tampereen seudun välillä. Olettamuksena voisi olla, että suurin kysyntä luontolähtöisille palveluille on juuri suurimmissa kaupungeissa, sillä niiden keskustat ovat enemmän rakennettua ympäristöä kuin luonnollista ympäristöä. Forssan seudulla on tällä hetkellä noin 30 lasten ja nuorten luontolähtöisiin palveluihin keskittyvää Green Care -yrittäjää.

4.1 Forssan kaupunki ja ympäristökunnat

Forssan seutuun kuuluvat seuraavat kunnat, Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, ja Ypäjä. Forssa on Kanta-Hämeessä sijaitseva kaupunki, jonka asukasluku on noin 18 tuhatta. Humppila on noin 2 440 asukkaan kunta ja se sijaitsee Lounais-Hämeessä. Jokioisen asukasluku on noin 5 600 ja myös se sijaitsee Lounais-Hämeessä. Tammela on 5 600 asukkaan maalaiskunta ja sekin sijaitsee Lounais-Hämeessä. Hevospitäjänä tunnetun Ypäjän asukasluku on noin 2 472. Viiden kunnan muodostamalla Forssan seudulla asuu yhteensä noin 37 tuhatta asukasta. Kaikki viisi kuntaa ovat tunnettuja luonnonläheisyydestään. (Forssan seudun kehittämiskeskus 2015.)

Forssan seudulla ympäristönäkökulmat ovat yritysmaailmassa selkeästi esillä ja alueesta käytetään nimitystä Järkivihreä Forssan seutu. Tämä tarkoittaa sitä, että seudun elinkeinostrategiana on ympäristöystävällisyys sekä kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen. (Forssan seudun kehittämiskeskus 2015.)

Forssan seudulla toimii Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä sekä useita varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukio- ja ammatilliseen opetukseen keskittyviä tahoja. Forssan seudulla on kolmetoista varhaiskasvatuksen yksikköä ja peruskouluja on kaksikymmentäkuusi. Lukioita Forssan seudulla on vain yksi, Forssan yhteislyseo. Ammatillisia oppilaitoksia alueella on yhdeksän kappaletta, joista esimerkkeinä ovat muun muassa Hämeen ammattikorkeakoulu sekä Ypäjän hevosopisto. (Forssan seudun kehittämiskeskus 2015.)

Forssan seudulla on siis mahdollisuus monipuoliseen koulutukseen etenkin maaseutu- ja ympäristöalalla. Forssan seudulla Jokioisilla sijaitsee Luken, eli Luonnonvarakeskuksen laitos. Luken tavoitteena on kehittää ja tutkia luonnonvarojen kestäväää käyttöä kuten biotalouden kehittämistä. Luonnonvarakeskuksen alaisuudessa Jokioisilla toimii myös maaseutumatkailupuisto Elonkierto. Elonkierto opettaa kävijöilleen Suomalaista maaseutukulttuuria sen historiasta nykypäivään ja havainnollistaa sen kävijöille luonnon kiertokulkua sekä esimerkiksi typen kiertoa luonnossa ja viljelyssä. Elonkierto on oiva esimerkki luontolähtöisestä palvelusta, sillä sen tuottama palvelu on tiedon tuottamisen lisäksi henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin

edistäjä. Elonkierrossa voi ulkoilla ja lenkkeillä hienossa ympäristössä, tutkia luontoa ja maaseudun eläimiä sekä oppia uutta ympäristöstä ja Suomalaisesta kulttuurista. Elonkierto on oiva paikka rentoutua niin lapsiperheille kuin muille sen kävijöille. Muita luontolähtöisyyttä edustavia palveluita Forssan seudulla ovat ainakin Hämeen Luontokeskus, Eerikkilän Urheilupuisto, Tammelan Torronsuo sekä Liesjärven- ja Saarenkansanpuisto.

4.2 Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (FSHKY), perustettiin 1.1.2014, kun Forssan seudun kunnat, Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä, yhdistivät sosiaalihuollon palvelunsa yhteisen organisaation piiriin. Sosiaalipalveluista lasten päivähoido ei tosin kuulu hyvinvointikuntayhtymän piiriin. (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä 2015.)

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä vastaa alueen kansanterveys-työstä, eläinlääkäritoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, sosiaalihuollosta ja päihdeongelmaisten hoidosta sekä Forssan sairaalan erikoissairaanhoidon palveluista. (FSHKY 2015.) Hyvinvointikuntayhtymän organisaatio on jaettu kuuteen palvelualueeseen, joita ovat perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, mielenterveys- ja päihdetyö, aikuissosiaalityö, vanhustenhoitotyö sekä perhepalvelut. (FSHKY 2015.)

4.3 Lasten ja nuorten Forssa

Forssan kaupunki tunnetaan järkivihreä brändinsä lisäksi myös Lasten Forssa teemastaan. Forssan kaupungin kasvatus- ja vapaa-aikatoimiala ovat asettaneet tavoitteeksi, että Forssa olisi lapsi- ja nuoriso ystävällisin kaupunki vuoteen 2017 mennessä. Kaupunki on selvittänyt lapsiin ja nuoriin keskittyvien palvelukonseptien tilaa sekä selvittänyt alueen lapsiystävällisyyttä muun muassa kyselyillä. (Forssan Kaupunki n.d.)

Lapsiystävällisimmän kaupungin tavoitteen tueksi, Forssan kaupunki on laatinut Lasten Forssa kokonaisuuden, jossa määritellään erilaisia aiheeseen liittyviä käsitteitä kuten mitä lapsiystävällisyydellä tarkoitetaan sekä lapsiystävällisyys politiikka ja palvelulupaukset. (Lasten Forssa 2011.)

4.4 Julkinen sektori ja sen toiminta

Jokaisella kaupungilla ja kunnalla on oma julkinen sektori, joka välittää kunkin kunnan julkiset palvelut sen asukkaille. Näitä julkisia palveluita ovat muun muassa ympäristöterveydenhuolto, sosiaali- ja terveyspalvelut (FSHKY 2015), varhaiskasvatusta, peruskoulua ja lukio- ja ammatillista opetusta tukevat palvelut sekä vanhusten hoitoa tukevat palvelut (Forssan kaupunki n.d.).

Julkinen sektori toimii kaupunkien ja kuntien palveluiden pohjana ja se vastaa lähes poikkeuksetta asukkaiden elämästä. Julkinen sektori vastaa kaikista kuntien julkisista palveluista. Sen vastuualueeseen kuuluvat tervey-

denhuollonlaitokset, kunnan rahoittamat päiväkodit sekä koulut ja vanhainkodit. Julkisen sektorin vastuuseen kuuluvat myös kuntien valvominen ja hoitaminen poliisin, pelastuslaitoksen ja palokunnan kautta. Julkinen sektori myös säätelee lait, joita noudatetaan yksityisessä toiminnassa. Näitä ovat esimerkiksi ympäristönsuojelua koskevat lait. Julkinen sektori hoitaa usein ympäristönsuojelun kunnissa. Peruspalveluiden lisäksi julkinen sektori vastaa esimerkiksi viemäroinnistä sekä rakennetuista liikenneväylistä, kuten esimerkiksi junaraiteista. (Tuomala 2009, 15–16.)

Julkisen sektorin piiriin kuuluvat myös kuntayhtymät ja esimerkiksi sosiaaliturvalaitokset, kuten Kansaneläkelaitos Kela. Näin ollen se vastaa myös sosiaaliturvan, työttömyysturvan sekä muun muassa lapsilisien maksusta. Julkisen sektorin toiminta rahoitetaan verorahoilla. (Tuomala 2009, 15–16.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään julkisen sektorin tarjoamiin varhaiskasvatus-, koulutus- ja nuorisotoimen palveluihin sekä sosiaaliterveydenhuollon palveluihin. Nämä palvelut toteutetaan yleensä yhdessä yksityisen sektorin edustajien kanssa. Opinnäytetyössä tarkastellaan julkisen sektorin roolia luontolähtöisten palveluiden ostajana ja tarjoajana. Tarkoitus oli ennen kaikkea selvittää kuinka luontolähtöisten palvelujentuottajat ja ostajat kohtaavat ja kuinka he toimivat yhteistyössä ja miten julkinen sektori tuottaa palveluita tällä hetkellä opinnäytetyön kohdeympäristössä eli Forssan seudulla. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2015.)

Julkisella sektorilla on merkittävä rooli luontolähtöisten palveluiden kehittämisessä, koska sillä on valtaa puuttua luontolähtöisten palveluiden tarjoamiseen sen asiakkaiden kautta. Asiakkaiden, kuten esimerkiksi päiväkotien, kysyntä luontolähtöisille palveluille luo pohjaa sille, miten julkinen sektori ostaa palveluita luontolähtöisiä palveluita tarjoavilta yrityksiltä ja yrittäjiltä. Yksityinen sektori kunnissa kattaa yksityiset toimijat kuten esimerkiksi yrittäjät ja järjestöt (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2015).

Forssan seudulla julkinen sektori tukee lasten ja nuorten kasvatusta ja kehitystä erilaisilla palveluilla. Lasten kehitystä vauvasta leikki-ikäiseen tukevat alueella lukuisat varhaiskasvatuksen palvelut, joita ovat esimerkiksi päiväkodit ja perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatus ja erityisvarhaiskasvatus ja esiopetus. Koulu-ikäiselle lapselle Forssan seudulla tarjotaan muun muassa perusopetusta. Nuoren kehitystä ja kasvua alueella tukevat muun muassa lukio sekä ammattikoulu ja ammattikorkeakoulu ja erilaiset opistot. Lasten ja nuorten kehitystä tukee myös nuorisotoimi kuten etsivä nuorisotyö sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä. (Forssan kaupunki n.d.)

5 YMPÄRISTÖKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Ympäristökasvatus terminä ja metodina saivat alkunsa 1960-luvulla, jolloin ympäristöasiat ja ympäristön huonontunut tila nousivat yleiseksi huolenaiheeksi. Ympäristön tilasta kertoivat ilmansaasteet, pilaantuneet maat, hiukkaspitoisuuksien nousu sekä eläinten sukupuutto ja lajien uhanalaistuminen. Ihminen on aina ollut riippuvainen luonnosta, mutta luonnon omia tarpeita ja niiden vaalimista ei ole osattu ottaa huomioon. Luonnon säilyminen kauniina ja puhtaana voi pitää itsestään selvytenä, mutta näin ei ole,

vaan sekin tarvitsee huolenpitoa ja huomiota. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 19.)

Ympäristökasvatuksen tarkoitus on saada ihminen ymmärtämään riippuvaisuutensa luonnosta ja lisätä kunnioitusta sitä kohtaan. Kaiken kaikkiaan se pyrkii muuttamaan tai säilyttämään ihmisten asenteet enemmän ympäristömyönteisinä. Ympäristökasvatus pyrkii edistämään ympäristövastuullisuutta eli jokaisen vastuuntuntoa omasta ympäristöstään. (Parikka-Nihti & Suomela 2011, 31–34.)

Ympäristökasvatus painottaa, että poliittiset, sosiaaliset, ekologiset ja taloudelliset tekijät ovat täysin riippuvaisia toisistaan (Cantell 2004, 18–22). Esimerkiksi taloudellisia päätöksiä ei saisi tehdä ympäristön kustannuksella, miten on toimittu jo kauan. Valtioissa on tapana tehdä talouden päätökset niin, että ne tuottavat mahdollisimman paljon voittoa, mutta ympäristöasioita ei oteta juuri huomioon. Tällainen tilanne on ristiriitainen, sillä ymmärrettävästi voittoa on tavoiteltava työpaikkojen ja hyvinvoinnin eduksi, mutta se ei saisi tapahtua ympäristön kustannuksella. (Pohjola & Särkelä 2011, 31–34.) Ympäristökasvatuksen tavoitteena on tukea ihmisen elinikäistä oppimista ja jo aiemmin omattujen normien kehittymistä kestävää kehitystä tukevaan muotoon.

Ympäristökasvatuksella kyetään kehittämään opiskelumetodeja ja arvoja kestävämpään suuntaan. Sen ideologiana on toimia pohjana ympäristöongelmien ratkaisemiseksi. Ympäristökasvatusta voidaan toteuttaa jo varhaiskasvatuksessa ja onkin olemassa sellaisia varhaiskasvatuksen yksiköitä, joiden painopiste kasvatuksessa ja opetuksessa on ympäristöteemainen. Ympäristöarvojen opettaminen jo varhaiskasvatuksessa luo hyvää pohjaa lapsen käsitykselle ympäristöstä. Ympäristövastuullisuus olisi hyvä muodostua jo varhaislapsuudessa, sillä se todennäköisesti säilyisi myös aikuisikään. Lapsena olisi hyvä oppia ymmärtämään luonnollisen ympäristön ja ihmisen vuorovaikutus ja niiden riippuvaisuus toisistaan. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 31–34.)

Lapsuuden positiivisilla luontokokemuksilla voi siis olla yhteys aikuisiän ympäristömyönteisyyteen. Lapsena olisi tärkeää oppia ja leikkiä luonnossa, jotta tämä oppii arvostamaan ympäristöään nyt ja myös tulevaisuudessa. Luonnossa leikkiminen edesauttaa lapsen kekseliäisyyttä ja luovuutta sekä mielikuvitusta. Myös lapsen kyky empatiaan kehittyy esimerkiksi eläinten hoitamisen kautta. Sosiaalinen ympäristö ja luonnossa liikkuminen edistävät myös motoristisia taitoja sekä antavat mahdollisuuksia havainnointiin ja kokemuksiin. Ympäristökasvatus kannustaa myös yleissivistykseen kuten lajien tunnistamiseen ja luonnonmuutoksien ja vuodenaikojen havaitsemiseen. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 19–24.)

Ympäristökasvatuksen tarkoituksena on ennen kaikkea lisätä ympäristötietoisuutta ja ohjeistaa aktiivisuuteen eli osallistuvaisuuteen. Sen tarkoituksena on opettaa toimimaan yhteisen hyvän eduksi sekä edistää kestävä kehityksen periaatteiden noudattamista.

5.1 Lasten ja nuorten luontosuhde

Lasten ja nuorten luontosuhde on kokenut murroksen useiden vuosien aikana. Luontosuhde muodostuu yksilölle kokemusten ja elämysten kautta. (Polvinen, Pihlajamaa & Berg 2012, 8–10). Lasten ja nuorten luontosuhteeseen ovat vaikuttaneet mielipaikkojen siirtyminen luonnon ympäristöstä sisätiloihin erilaisten konsolipelien, tietokoneiden ja hallien luokse.

Omalta osaltaan luontosuhdetta muokkaavat etenkin nuorilla sosiaalisen median käyttö, sillä se houkuttelee pysymään erilaisten ruutujen äärellä pitkänkin tovin. Kasvava älyteknologian kehitys altistaa lapsia ja nuoria yhä enemmän olemaan sisätiloissa ja näin vähentäen samalla liikkumista luonnossa. Toisaalta sosiaalisen median kautta nuori voi myös löytää luonnon kauneuden uudelleen esimerkiksi kuvapalvelu Instagramin kautta, jos esimerkiksi nuori seuraa siellä monipuolisia luontoaiheisia kuvia sisältäviä profiileja.

Entistä enemmän Suomalaisperheet asuvat kaupungeissa ja näin ollen etäännyvät tahattomasti luonnollisesta ympäristöstä. Heikkenevästä luontosuhteesta ja luonnon ja sen lajiston tunnistamisesta ovat vastuussa niin vanhemmat kuin yhteiskunta. (Borg 2012, 29.)

5.2 Luontopalvelut ympäristökasvatuksen tukena

Varhaiskasvatuksessa hyödynnettäviä luontopalveluita ovat etenkin metsäretket ja eläinpainotteiset -palvelut sekä maatilamatkailut. Luonnossa lapsi saa rauhassa tutkia omaa ympäristöään ja samalla hahmottaa millainen luonnollinen ympäristö on. Lapsi voi oppia liikkumaan luonnossa ja tunnistamaan esimerkiksi erilaisia kasvilajistoja, joista voi olla hyötyä myös pidemmällä tähtäimellä. Eläintenparissa puuhaillessa taas voidaan oppia toisen huomioon ottamista ja kunnioitusta. Luontolähtöisten palveluiden hyödyntäminen voi siis luoda pohjaa lapsen empatiakyvyn muodostumiselle ja tämä edesauttaa leikki-ikäisen lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä. (Pariikka-Nihti & Suomela 2014, 26–30.)

Luontolähtöisten palveluiden käyttämisessä lasten ja nuorten opetuksessa pätevät lähes samat keinot kuin varhaiskasvatuksessa. Se kuinka käyttäjä kokee luonnon parissa olemisen, riippuu paljolti siitä mihin ikäryhmään käyttäjä kuuluu. Nykyisin erilaiset älylaitteet kuten Android-puhelimet ja tabletti tietokoneet kuuluvat jokapäiväiseen elämään niin opiskelussa kuin sen ulkopuolella. Laitteiden käyttö on erityisen tavallista etenkin oppimisvelvollisuuden piirissä olevilla lapsilla ja nuorilla. Älylaitteiden käytöstä on omat hyötynsä, mutta niiden jatkuvasta käytöstä on myös haittaa. Haittavaikutuksia voivat olla ainakin ympäröivän maailman hämärtyminen, asioiden huomiotta jättäminen ja kirkkaiden näyttöjen tuijottamisesta aiheutuvat päänsäryt ja silmien ärtyminen. Riippuvuus älylaitteista voi vaikuttaa myös kehittyvän lapsen ja nuoren motoriikkaan, sillä niiden käyttö altistaa enemmän liikkumattomuudelle. (Borg 2012, 26.)

Lasten ja nuorten parissa käytettävät luontolähtöiset palvelut tasapainottavat hyvin älylaitteisiin tottuneiden arkea, sillä niin lapsen ja nuoren huomio

voi herätä myös ympäröivään maailmaan. Luontolähtöisten palveluiden, kuten eläinavusteisten menetelmien käyttö voi kehittää sosiaalisia taitoja myös nuorilla. (Polvinen ym. 2012.)

Luontolähtöisiä palveluita eli Green Care -hoivamenetelmiä hyödynnettäessä, voidaan myös auttaa yhteiskunnasta eristäytymisen eli syrjäytymisen vaarassa olevia ja jo syrjäytyneiksi kokevia yksilöitä. Syrjäytynyt voi kokea yhteiskuntaan kuulumisen tunnetta esimerkiksi toimiessaan eläintenparissa ja työskennellessään maataloilla. Joskus sisäänpäin suuntautuneen ujon nuoren on helpompi lähestyä ja lähentyä eläimen kanssa, joka ei koskaan arvostele tai tuomitse. Eläimen läsnäolo antaa hiljaisemmallekin yksilölle mielenrauhan eikä vaadi turhaa puhetta. Hiljaisempi yksilö voi ihmisseurueessa ahdistua liiallisilta kommunikaatio vaatimuksilta, kun taas eläimen seurassa voi rauhassa keskittyä vain hiljaa hetkeen.

Erilaiset yhdistykset Suomessa järjestävät lapsille ja nuorille omia tapahtumia ja aktiviteetteja sekä kouluja ja kursseja, joissa hyödynnetään luontoa. Näistä esimerkkeinä ovat Suomen Latu sekä Luonto-liitto, jotka järjestävät erilaisia luontopalveluita lapsille ja nuorille ympäri Suomea. (Polvinen ym. 2012, 15–24.) Lasten ja nuorten kasvatuksen tukena järjestetään muun muassa luontokouluja, seikkailu ja urheilukouluja, ympäristöpäiväkoteja, ilta-päiväkerhoja, luontokerhoja ja leirejä, partiotoimintaa sekä esimerkiksi elämyspalveluita ja liikunta aktiviteetteihin ohjaavia toimintoja luonnossa.

Ympäristökasvatusta hyödynnetään myös Forssan seudun varhaiskasvatuksen toimijoiden yksiköissä. Joissakin yksiköissä ympäristökasvatus on alati läsnä ja tästä on esimerkkinä muun muassa Tammelan kunnan Metsäeskeri. Tammelan metsäeskerissa varhaiskasvatuksen toiminta tapahtuu ulkona säässä kuin säässä. Alueella ei ole juoksevaa vettä ja esimerkiksi leikeissä hyödynnetään metsän omia antimia ja niistä rakennettuja leluja. (Metsäesiopeetus n.d.)

5.3 Taustalla kestävä kehitys ja sen periaatteiden noudattaminen

Ympäristökasvatuksen pohjana toimivat kestävän kehityksen periaatteet. Siksi ympäristökasvatuksesta voidaan puhua joskus kestävän kehityksen kasvatuksena, vaikka se voikin aiheuttaa sekaannusta kuulijassa. Tämän opinnäytetyön kehityskohde, eli luontolähtöisten palveluiden toteuttaminen ja periaatteet nojautuvat myös kestävän kehityksen periaatteisiin. Mitä kestävän kehityksen periaatteet sitten käytännössä tarkoittavat tai mikä merkitys on itse kestävä kehitys termillä? Kestävä kehitys on laajakäsite, jonka voisi selittää esimerkiksi seuraavalla tavalla. (Ympäristöministeriö 2015.)

Kestävän kehityksen peruseriaatteena on taata myös tuleville sukupolville hyvät elämänehdot, kuten puhdas ympäristö ja jatkuma teollisuuden taholla. Elämän ja tuotantojen tulee kehittyä, mutta se on tehtävä ympäristö ja luonto huomioiden, unohtamatta myöskään ihmisarvoa.

Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat ihmistä ekologisempaan elämään esimerkiksi energiatehokkailla ratkaisuilla ja jätteiden lajittelulla. Kestävän

kehityksen periaatteisiin lukeutuu paljon muutakin kuin vain ekologiaa valintoja elämässä. Ne ohjaavat yksilöitä huomioimaan muut ja yhteisönsä tarpeet sekä edistämään arvoja, joissa tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat alati läsnä. (Pohjola & Särkelä 2011, 29–36.)

5.3.1 Kestävän kehityksen osa-alueet

Kestävä kehitys jaetaan neljään eri osa-alueeseen, joita ovat ekologinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys, taloudellinen kestävyys sekä kulttuurinen kestävyys. Kaikki nämä osa-alueet toimivat omanaan, mutta ne ovat myös täysin riippuvaisia toisistaan ja niiden yhteinen summa määrittää kestävä kehityksen perusarvot. (Kestävä kehitys 2015.)

Ekologinen kestävyys ajaa luonnon etuja ja luonnonvarojen järkevää kestävä käyttöä. Ekologinen kestävyys takaa, että ekosysteemit ja ympäristöntila pysyvät mahdollisimman hyvinä ja tasaisina. Ratkaisuja ei voida tehdä ilman riskienkartoitusta. (Ympäristöministeriö 2015.) Sosiaalinen kestävyys ajaa sosiaalisia asioita, oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Kaikilla on tasapuolinen oikeus hyvinvointiin ja elämän perusedellytyksiin.

Taloudellinen kestävyys keskittyy ekotehokkaampaan talouden kehitykseen. Talouden kehitystä tuetaan niin, että vähemmällä saadaan enemmän ja tuotantoa tuotetaan resurssitehokkaasti luonnonvarat huomioiden. Taloudellinen kestävyys ajaa myös tasa-arvoisen talouden kehittymistä. Talous ei saa kehittyä toisen kustannuksella niin ympäristön kuin muiden valtioiden näkökulmasta. (Ympäristöministeriö 2015.)

Kulttuurinen kestävyys tukee erilaisten kulttuurien säilyttämistä ja niiden oman arvomaailman tukemista. Kulttuurillinen kestävyiden rooli onkin nykymaailmassa erityisen tärkeä esimerkiksi yhä harvinaisemmiksi käyvien alkuperäiskansojen myötä. Tämän lisäksi globalisaatio väistämättä ajaa siihen, että erilaiset kulttuurit saavat tahattomasti vaikutteita länsimaisesta kulttuurista, joka onkin jo levinnyt pitkälle kaikkialle maailmaan. (Ympäristöministeriö 2015.)

5.3.2 Kestävä kehitys julkisen sektorin kasvatusta ja koulutusta palveluissa

Kestävän kehityksen periaatteita voidaan soveltaa myös julkisen sektorin palveluissa. Tässä luvussa tarkastellaan esimerkkinä päiväkotien ja koulujen kestävä kehityksen toteutumista. Opinnäytetyön kyselylomakkeessa oli aiheina myös kestävä kehitys ja sen periaatteiden tukeminen julkisen sektorin koulutus- ja varhaiskasvatustaluiden yksiköissä.

Kestävän kehityksen periaatteiden tukemisen keinot ovat lähes samalla tasolla niin päiväkodeissa kuin peruskouluissa. Ympäristöasioiden ja kestävä kehityksen huomioimiseen vaikuttavat tietenkin yksikön ympäristölliset sekä taloudelliset resurssit. Esimerkiksi taloudellisesti edellä olevat varhaiskasvatus- ja koulutusyksiköt voivat helpommin noudattaa ekologisimpia ratkaisuja, mikäli niiden noudattaminen on kalliimpaa kuin vähemmän ekologisten ratkaisujen käyttö.

Kuinka kestävän kehityksen periaatteita voidaan sitten soveltaa kuntien varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluissa? Tähän tarkoitukseen on luotu kestävän kehityksen oppaita, joissa ohjeistetaan kuinka esimerkiksi päiväkotien toiminta voisi olla kestävämpää. Esimerkkejä näistä oppaista ovat muun muassa Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen teettämä *Keke päiväkodissa- kestävän kehityksen opas* (Luomi, Paananen, Vilberg & Virta 2010) sekä Oulun kaupungin teettämä kestävän kehityksen opas; *Päivähoidon kestävän kehityksen toimintaohjelma* (Päivähoidon kestävän kehityksen toimintaohjelma 2006).

Varhaiskasvatuksessa kestävän kehityksen periaatteita voidaan noudattaa esimerkiksi opastamalla lapsia tunnistamaan oikeudenmukaisuutta ja yhteisöllisyyden ja yhdessäolon tärkeyttä. Lapsille on hyvä opettaa myös ihmisen ja luonnon tasapainoinen suhde kuten kunnioitus eläimiä kohtaan. Varhaiskasvatuksen jokapäiväisen toiminnan olisi hyvä olla ympäristöä säästävää, jotta kestävämmän toiminnan noudattamisesta tulee lapselle itsestään selvyyttä niin päiväkodissa kuin kotona. (Luomi ym. 2010.)

Muita keinoja noudattaa kestävän kehityksen periaatteita varhaiskasvatus-toiminnassa ovat kierrätys, kestävä ruoka, energian ja veden säästeliäs kulutus sekä jätteensynnyn ehkäisy järkeillä ja tarpeellisilla materiaalien käytöillä ja valinnoilla. Kestävän kehityksen periaatteiden normeihin kuuluvat myös tasa-arvo sekä luontosuhteen ja monikulttuurisuuden kunnioitus. (Päivähoidon kestävän kehityksen toimintaohjelma 2006.)

Kestävämmän toiminnan kehittämiseksi ja noudattamiseksi on myös luotu erilaisia ympäristöohjelmia, jotka antavat tukea ja opastavat siihen kuuluvia yksiköitä ympäristöasioissa. Esimerkki tällaisesta ohjelmasta on Vihreälippu ohjelma. Päiväkotien kestävän kehityksen periaatteiden soveltamiseen tehtyjä ohjeita voidaan noudattaa myös peruskouluissa, ainakin esimerkiksi ekologisilla valinnoilla ja energiaa säästäväillä opetusmenetelmillä. (Luomi ym. 2010.)

Jonkinlaisia haasteita voi aiheuttaa opetuksen siirtyminen yhä enemmän tietotekniikan muotoon, kun päivittäiseen opetukseen tarvitaan jokaista oppilasta kohden oma tietokone, jonka käyttö kuluttaa sähköä. Tietokoneiden käytöstä voidaan sopia pelisäännöt, jotka edesauttavat tietokoneiden ekologisesti järkevää käyttöä, kuten esimerkiksi koneen ja näytön sammuttaminen, kun tietokone ei ole aktiivisessa käytössä. Toisaalta tietokoneiden ja muiden teknologian välineiden suosiminen opetuksessa vähentää taas muun muassa kirjoista ja papereista aiheutuvaa jätettä, joten siinä on myös hyvät puolensa kestävän kehityksen näkökulmasta.

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Forssan seudulla sijaitsevien julkisen sektorin toimijoiden mielipiteitä lapsille ja nuorille suunnatuista luontolähtöisistä palveluista ja niiden kehittämisestä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka pohjalta palveluiden tarjontaa voidaan kehittää tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Hämeen ammattikorkeakoulun hallinnoima ja koordinoima Forssan seudun Green Care –klusterihanke, jonka tavoitteena on lisätä yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Lisäksi tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia ja suhdetta luontoon.

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmat ovat:

1. Minkälaisia luontolähtöisiä palveluja julkinen sektori tällä hetkellä tuottaa lapsille ja nuorille ja heidän perheilleen?
2. Miten luontolähtöisten palvelujen tuottaminen tällä hetkellä toteutetaan julkisella sektorilla?
3. Miten kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan julkisen sektorin palvelujen tuottamisessa tällä hetkellä?
4. Miten luontolähtöisten palvelujen tuottamista pitäisi jatkossa kehittää yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa?

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä on strukturoitu kyselytutkimus eli kyseessä on kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Tässä luvussa kerrotaan muun muassa aineiston keruusta ja tätä tutkimusta varten kehitetystä kyselylomakkeesta, kohderyhmästä ja otannasta sekä aineiston analysoinnista.

7.1 Aineiston keruu ja kyselylomake

Aineiston keruu suoritettiin Webropol-kyselylomakkeella, joka oli rakennettu tätä tutkimusta varten ja joka lähetettiin vastaajille sähköpostitse. Koska aineiston keräämisessä hyödynnetään strukturoitua kyselytutkimusta, on aineiston keruu menetelmänä kvantitatiivinen tutkimus. (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2007.)

Kyselyn (Liite 1) rakenne muodostui väittämistä, monivalintaisista sekä avoimista kysymyksistä. Väittämien arvosteluasteikko oli luokiteltu ykkösestä viiteen. Yksi tarkoitti täysin eri mieltä, kaksi; jokseenkin eri mieltä, kolme; en osaa sanoa, neljä; jokseenkin samaa mieltä ja viisi; täysin samaa mieltä.

Kyselyn kysymykset luotiin teoretietoon pohjautuen opinnäytetyön tutkimusongelmien mukaisesti. Ne sisälsivät mm. kysymyksiä vastaajien taustatiedoista, Green Caresta, luontolähtöisistä menetelmistä ja -palveluista, kestävän kehityksen periaatteiden huomioimisesta sekä luontolähtöisten palvelujen kehittämisehdotuksista.

Kyselytutkimus suoritettiin 21.3.–15.4.2016 välisenä aikana. Tuona aikana kyselystä lähetettiin useita muistutusviestejä (n=8). Kyselyyn vastaamisen muistutuksena toimivat myös opiskelijan puhelinsoitot niille yksiköille, jotka eivät olleet vielä vastanneet.

7.2 Tutkimuksen otanta ja kohderyhmät

Opinnäytetyön kohderyhmänä olivat Forssan seudulla toimivat julkisen sektorin toimijat, jotka tukevat omalta osaltaan lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia. Tähän kuuluvat siis alueella olevat päiväkodit, peruskoulut, lukiot, ammatilliset oppilaitokset ja nuorisotoimet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt. Kyselylomake testattiin ennen lähettämistä toisen paikkakunnan vastaaville henkilöillä. Testivastaajat (n=3) edustivat varhaiskasvatusta ja terveydenhoitoa.

Kysely (Liite 1) lähetettiin sähköpostilla kunkin kunnan varhaiskasvatusta, perus- ja ammattiopetusta ja nuorisotoimea tukevilla tahoille, eli muun muassa kuntien kouluille ja päiväkodeille, ammatti-instituutille, lukiolle, alueen opistoille sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle.

Ennen varsinaista kyselytutkimuksen lähetystä, vastaaja yksiköiden johtajille lähetettiin myös tutkimuslupapyyntö, jotta tutkimuksen suorittaminen

on luvallista. Kaikki organisaatiot antoivat luvan tutkimuksen toteuttamiselle.

Opinnäytetyön otantamenetelmänä sovellettiin kiintiöotanta menetelmää. Kiintiöotannassa perusjoukko jaetaan yksilön ominaisuuksien mukaan luokkiin. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2014, 34.) Tässä opinnäytetyössä ominaisuudet olivat lasten ja nuorten parissa työskentelevät julkisen sektorin toimijat. Tästä otanta jakautui julkisen sektorin yksiköiden johtajiin, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä kasvatusta ja kehitystä tukeviin henkilöihin. Otantaa edustivat näin ollen esimerkiksi koulujen rehtorit sekä terveydenhoitajat ja opinto-ohjaajat. Opinnäytetyön kyselyn vastaanottajien lukumääräksi tuli lopulta 144 henkilöä, jotka edustivat lasten ja nuorten parissa toimivia julkisen sektorin toimijoita.

Ensin oli siis selvitettävä kaikki ne kohteet, jotka sijaitsevat tutkimusalueen sisällä, eli Forssan seudulla. Internetistä löytyi kattavasti tietoa Forssan seudun julkisen sektorin osapuolista, kuten mitkä päiväkodit kuuluvat alueeseen. Kyselyn vastaanottajien yhteystiedot löytyivät kuntien omilta sivuilta ja esimerkiksi päiväkotien ja koulujen omista pedanet -sivuilta. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymästä ja sen toiminnasta ja toiminta alueista on löytynyt myös tietoa internetistä (FSHKY 2015). Opinnäytetyötä varten tutustuttiin etenkin Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän sosiaali- ja perhepalveluihin.

7.3 Aineiston analysointi

Opinnäytetyön aineistona toimi strukturoitu kyselytutkimus, joten kyseessä on kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Aineistoin laajuuden vuoksi tuloksia analysoidaan määrällisesti tuloksien keskiarvoilla ja frekvensseillä ja niiden prosenttimäärällä. Tulosten arvojen frekvenssit näkyvät tuloksia esittelevissä kuvioissa. Kyselyn tulokset tuotiin Webropol-ohjelmasta Excelliin, jossa tuloksista luotiin graafiset taulukot tulosten selventämiseksi. Kyselytutkimuksen monivalintakysymyksistä ja väittämistä saatiin Excelissä suoraan taulukot ilman varsinaista laskemista ja koodausta.

Tämän lisäksi tulokset ristiintaulukoitiin vastaajien edustaman julkisen sektorin yksikön mukaan. Näin voidaan tarkastella vastauksia vaihtelevuutta yksiköittäin.

Kyselytutkimuksen avoimet vastaukset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Analysointi tapahtui siis niin, että avoimet vastaukset ryhmiteltiin ensin niiden samankaltaisuuden mukaan ja johtopäätökset suoritettiin näiden vastausten ryhmien mukaan. Avoimista vastauksista on myös autenttisia ilmauksia opinnäytetyön tulososiossa tulosten luotettavuuden osoittamiseksi. (Taanila 2015).

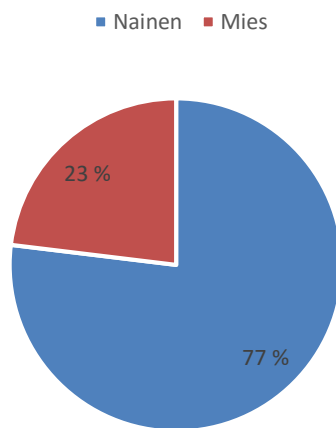
8 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Kyselytutkimukseen oli mahdollista vastata 21.3. –15.4.2016 eli noin kolmen viikon ajan. Vastaanottajia kyselyllä oli 144 ja tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon vastauksia, jotta tutkimuksen tulos olisi kattava ja luotettava. Vastauksia kyselylle tuli kuitenkin vain 53, joten vastausprosentiksi jää 37 %. Vastausprosentti on varsin alhainen, mutta tutkimuksen tulokset antavat suuntaa sen tutkimusongelmien ratkaisemiseksi.

8.1 Vastaajien taustatiedot

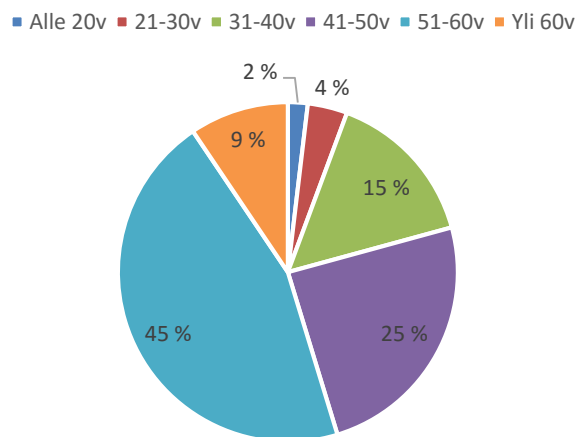
Kyselytutkimuksen taustatiedoissa kysyttiin vastaajien sukupuolta ja mitä ikäryhmää hän edustaa. Lisäksi tiedosteltiin vastaajien ammattia ja mitä julkisen sektorin toimintayksikköä hän edustaa sekä yksikön paikkakuntaa. Kyselyn vastaajien (n=53) taustatietoja on esitetty kuvioissa 1, 2 ja 3.

Vastaajan sukupuoli

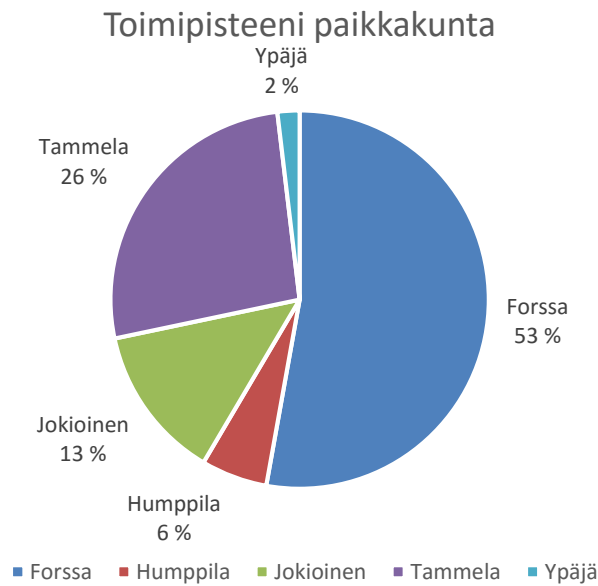
Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma

Vastaajan ikä

Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma

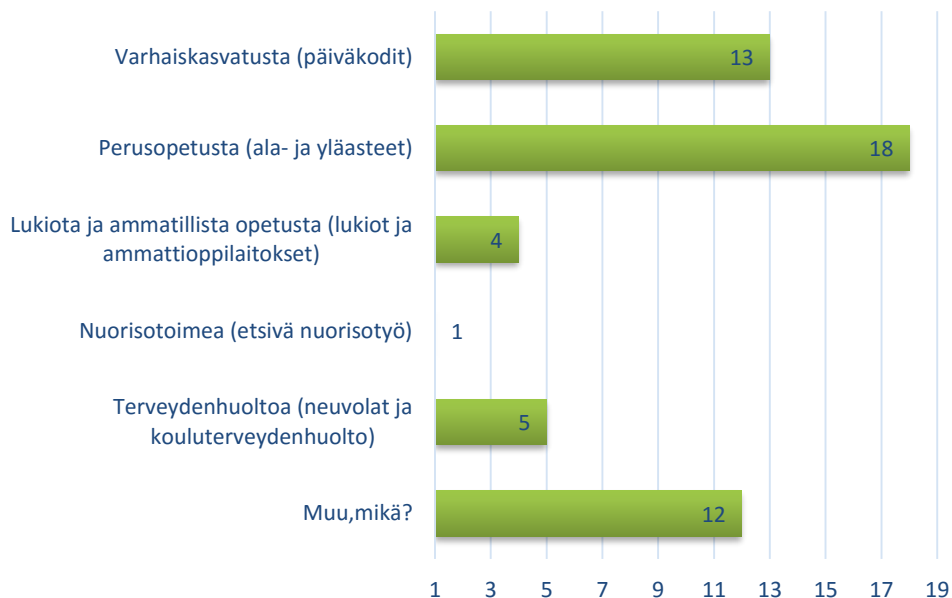
Vastaajien (n=53) toimipisteiden paikkakunnat on esitetty kuviossa 3 (s. 25). Vastaajien (n=53) ammattinimikkeitä olivat muun muassa lastentarhanopettaja, rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, luokanopettaja, päiväkodinjohtaja, koulukuraattori sekä sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä.

Kuvio 3. Vastaajien toimipisteen paikkakunta

Kuviossa 4 on esitelty mitä julkisen sektorin palveluyksikköä vastaajat (n=53) edustavat. Tässä tapauksessa suurin osa vastaajista on 34 % perusopetuksen ja 25 % varhaiskasvatuksen puolelta. Vastausvaihtoehto muu, sai myös hyvin vastauksia. ”Muu, mikä?” kohdassa mainittuja yksiköitä olivat muun muassa vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus, perhepalvelut Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymässä sekä oppilashuolto ja nuorisotyö.

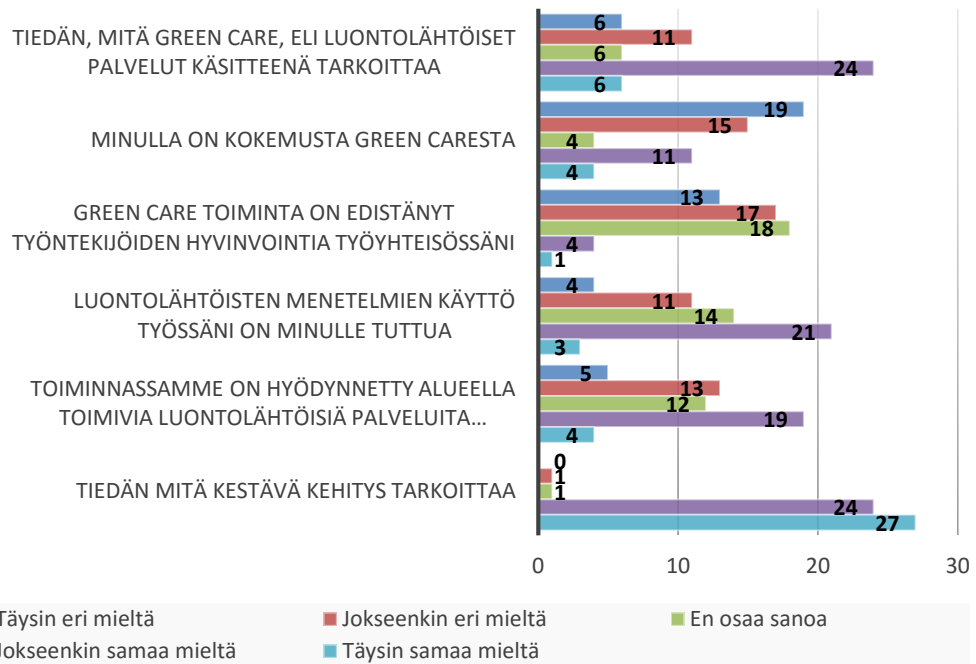
Julkisen sektorin yksikköme edustaa

Kuvio 4. Vastaajien edustamat julkisen sektorin yksiköt

Kyselyssä kysyttiin vastaajien (n=53) ennakkokäsityksiä Green Caresta (kysymys 6). Tämä oli kyselyn ensimmäinen osio, joka sisälsi väittämiä. Väittämät oli aseteltu asteikolla ykkösestä viiteen, jossa yksi on täysin eri mieltä ja viisi täysin samaa mieltä. Ennako käsityksiä Green Caresta on käsitelty kuviossa 5.

Millainen käsitys teillä on Green Caresta?

Kuvio 5. Käsityksiä Green Caresta ja luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisestä

Ensimmäisessä väittämässä, ”tiedän mitä Green Care, eli luontolähtöiset palvelut käsitteenä tarkoittaa” on vastausten keskiarvoksi tullut 3,25. Tästä voidaan päätellä, että tietämys luontolähtöisistä palveluista on kohtalaisen hyvällä mallilla. Eniten vastauksia saivat 45 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” ja 21 %:lla ”jokseenkin eri mieltä”. Muut vaihtoehdot saivat kukin 11 %. Eniten vastauksia saaneen arvon frekvenssi on 24.

Väittämässä ”minulla on kokemusta Green Caresta” eniten vastauksia saivat kohdat ”täysin eri mieltä” (n=19) 36 %:lla ja ”jokseenkin eri mieltä” 28 %:lla. Vastausten keskiarvoksi tuli 2,36, joten varsinaista kokemusta Green Caresta kyselyn vastaajien kesken on melko vähän. Keskiarvo on varsin alhainen myös väittämässä, jossa kysyttiin Green Care menetelmien hyödyntämisestä työyhteisön hyvinvoinnissa. Tässä kohdassa eniten kannatusta saivat 34 %:lla (n=18) ”en osaa sanoa” sekä 32 %:lla ”jokseenkin eri mieltä”. Keskiarvoksi tuli 2,3. Väittämässä ”luontolähtöisten menetelmien käyttö työssäni on minulle tuttua”, on vastausten keskiarvoksi tullut 3,15. Eniten vastauksia sai 40 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” (n= 21) ja ”en osaa sanoa”, joka sai 26 %. ”Toiminnassamme on hyödynnetty alueella toimivia luontolähtöisiä palveluita tarjoavia yrityksiä”, kohdassa vastausten keskiarvo on 3,08. Vaikka keskiarvo on kohtalainen, on eniten vastauksia

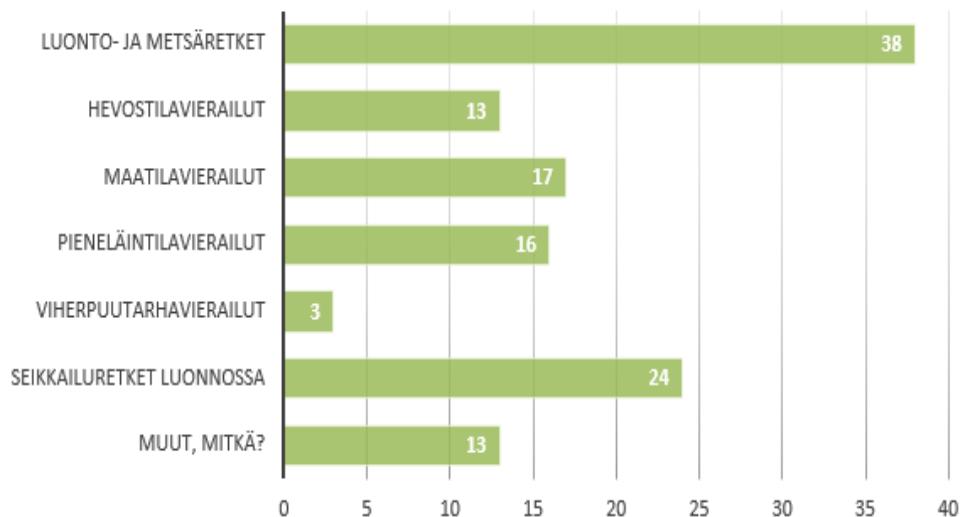
saanut ”jokseenkin samaa mieltä” (n=19), jonka vastausmäärä on 36 %. Toiseksi eniten kannatusta sai ”jokseenkin eri mieltä” 25 %:lla. Väittämien lopussa arvioitiin myös vastaajien tietämystä kestävästä kehityksestä. Väittämä ”tiedän mitä kestävä kehitys tarkoittaa” sai keskiarvokseen 4,45, joka on kiitettävä tulos. Eniten vastauksia sai 51 %:lla ”täysin samaa mieltä” (n=27), kun taas ääripään vaihtoehto, täysin eri mieltä, ei saanut lainkaan kannatusta. Tämän osion kaikkien väittämien väliseksi keskiarvoksi tuli 3,1.

8.2 Luontolähtöisten palvelujen tuottaminen

Seuraavaksi kyselytutkimuksessa kysyttiin, minkälaisia luontolähtöisiä palveluita vastaajat ovat aiemmin hyödyntäneet lasten ja nuorten parissa työkennellessä (kysymys 7). Kysymys esitettiin monivalintakysymyksenä, joten vastaajalla oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto. Kuviossa 6 on esitetty luontolähtöisten menetelmien käytön jakautuminen.

Vastausvaihtoehtoista eniten kannatusta n.72 %, sai ylivoimaisesti ensimmäinen vaihtoehto, luonto- ja metsäretket. Seuraavaksi eniten hyödynnetty menetelmä oli seikkailuretket luonnossa, jonka vastausprosentti oli 45 %. Vierailuja pieneläintiloihin oli tehnyt 31 % ja maatiloihin oli tehnyt 32 % kun taas viherpuutarhavierailuja oli tehty vähemmän. Viherpuutarhavierailuja oli hyödyntänyt vain noin 6 % vastaajista.

Minkälaisia luontolähtöisiä menetelmiä olette käyttäneet työssänne lasten ja nuorten kanssa?

Kuvio 6. Käytetyt luontolähtöiset menetelmät

Kohdassa ”muut, mitkä?”, mainittiin luontolähtöisistä palveluista muun muassa Elonkierto, erilainen liikkuminen luonnossa kuten patikointi, suun-

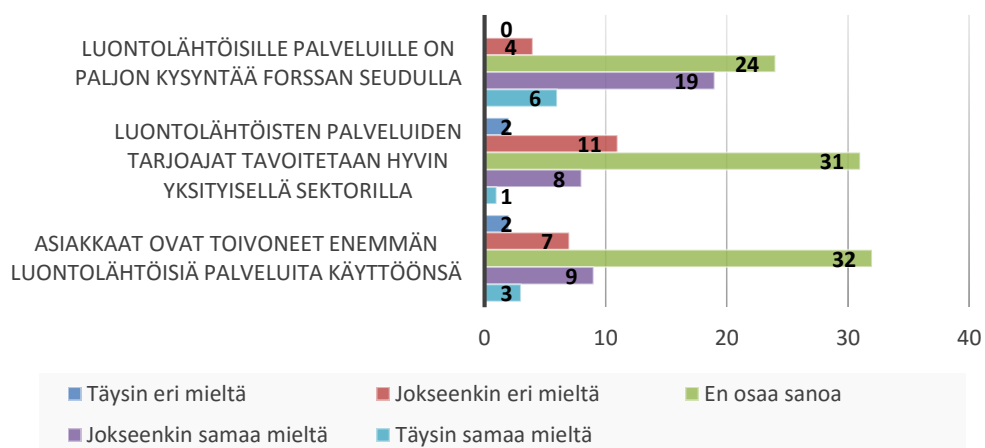
nistus ja melonta, sekä kylvötyöt ja teatteri. Osa vastaajista oli myös vasaannut, etteivät olleet hyödyntäneet mitään näistä palveluista työssään. ”Muut, mikä?” vaihtoehtoon vastasi 25 % (kuvio 6, s. 27).

8.3 Luontolähtöisten palvelujen toteuttaminen

Kuviossa 7 tarkastellaan luontolähtöisten palveluiden tuottamisen toteuttamista tällä hetkellä julkisella sektorilla (kysymys 8). Ensimmäisessä väittämässä tutkittiin luontolähtöisten palveluiden kysyntää Forssan seudulla. Eniten kannatusta sai ”en osaa sanoa” (n=24). Vaihtoehto sai 45 % ja toiseksi suuremman frekvenssin omannut ”jokseenkin samaa mieltä” sai 36 %. Täysin eri mieltä ei vastannut kukaan. Keskiarvoksi tälle väittämälle tuli 3,51. Keskiarvosta voidaan päätellä, että kysyntää on jonkin verran. Seuraavassa väittämässä väitettiin, että luontolähtöisten palvelujen tarjoajat tavoitetaan hyvin yksityisellä sektorilla. Väittämässä eniten kannatusta 59 %:lla sai vaihtoehto ”en osaa sanoa” (n=31). Seuraavaksi eniten kannatusta saivat 21 %:lla ”jokseenkin eri mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä” 15 %:lla. Kaiken kaikkiaan keskiarvoksi tälle väittämälle tuli 2,91. Keskiarvo on kohdallinen, mutta siitä voidaan päätellä, että palveluiden tarjoajien tavoittamisessa olisi parannettavaa.

Viimeisessä väittämässä tarkasteltiin julkisen sektorin asiakkaiden toiveita. Myös väittämässä ”asiakkaat ovat toivoneet enemmän luontolähtöisiä palveluita käyttöönsä” selvästi eniten kannatusta sai vaihtoehto ”en osaa sanoa”, jonka vastasi 60 % (n=32). Tämän väittämän tulosten keskiarvo on 3,08. Keskiarvon mukaan tilanne asiakkaiden toiveiden suhteen on tyydyttävä.

Miten luontolähtöisten palvelujen tuottaminen tällä hetkellä toteutetaan julkisella sektorilla?

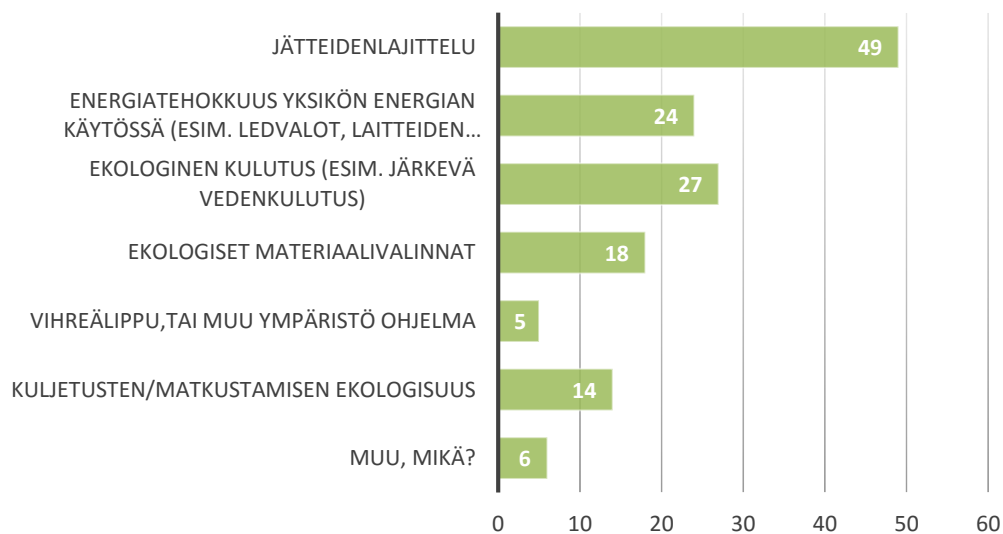

Kuvio 7. Luontolähtöisten palvelujen tuottaminen julkisella sektorilla

8.4 Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen

Kyselytutkimuksessa tarkasteltiin myös kestävän kehityksen periaatteiden tukemista julkisen sektorin palveluissa ja kuinka niitä tuetaan käytännössä (kysymys 9). Kestävän kehityksen periaatteiden käytännön toteutusta on tarkasteltu kuviossa 8. Käytännön toteutuksia kysyttiin monivalintakysymyksenä.

Miten yksikössämme tuetaan kestävän kehityksen periaatteita käytännössä?

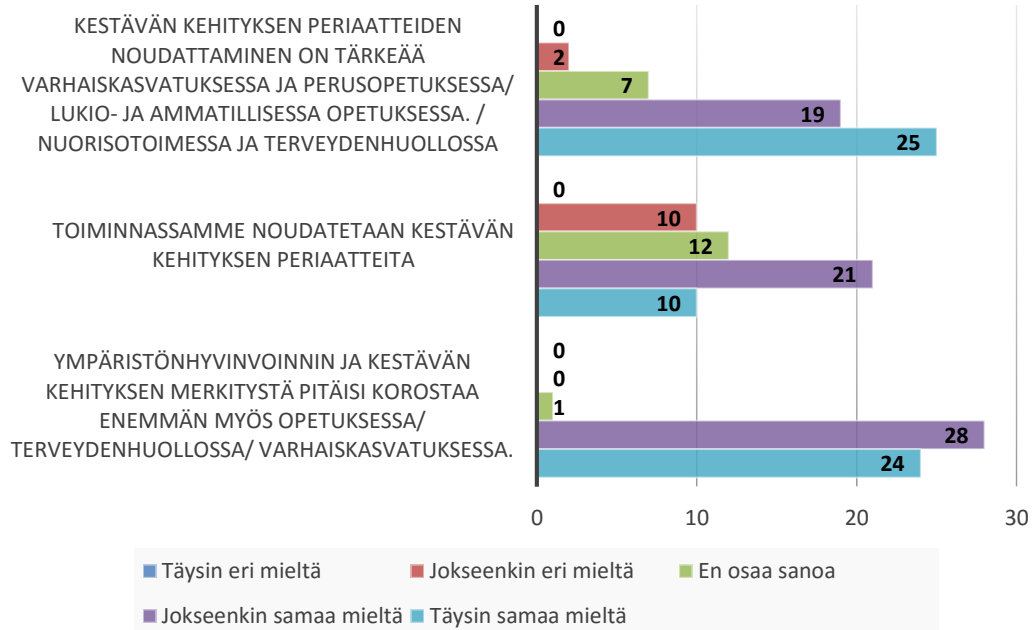

Kuvio 8. Kestävän kehityksen periaatteiden tukeminen käytännössä

Monivalintojen vaihtoehtoja kestävän kehityksen periaatteiden noudattamiseen olivat jätteidenlajittelu, energiatehokkuus yksikön energiankäytössä, ekologinen kulutus, ekologiset materiaalivalinnat, vihreälippu tai muu ympäristöohjelma sekä kuljetusten/matkustamisen ekologisuus. Näiden lisäksi vastaajilla (n=53) oli vielä mahdollista vastata kohtaan ”muu, mikä?”. Selvästi eniten vastauksia keräsi vaihtoehto ”jätteiden lajittelu”, jonka valitsi lähes jokainen (93 %) kyselyyn vastaaja. Toiseksi eniten vastauksia saivat 51 %:lla ”ekologinen kulutus” sekä 45 %:lla ”energiatehokkuus energian käytössä”. Pienimmän vastausmäärän 9 %:lla sai ”vihreälippu” vaihtoehto. ”Muut” vaihtoehdossa oli mainittu muun muassa luonto- ja ympäristökasvatus, eko-opettajankoulutus, resurssiviisaus, kaupunkistrategia sekä toimialojen ohjelmatyö (Järkivihreä Forssa, Lasten Forssa) ja kierrätysmateriaalien käyttö askarteluissa.

Kestävän kehityksen periaatteiden tukeminen on paljon muutakin kuin kuvio 8:ssa esitetyt vaihtoehdot, mutta ne antavat esimerkin siitä kuinka kestävää kehitystä voidaan toteuttaa julkisen sektorin palveluissa. Kestävää kehitystä käsittelevän kyselytutkimuksen osiossa kysyttiin kestävän kehityksen periaatteiden huomioimista myös väittämällä (kysymys 10, Kuvio 9 s.30).

Miten kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan julkisen sektorin palvelujen tuottamisessa tällä hetkellä?

Kuvio 9. Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen palvelujen tuottamisessa

Kuviossa 9 on esitetty väittämiä kestävän kehityksen huomioimisesta julkisen sektorin palvelujen tuottamisessa. Ensimmäisessä väittämässä korostetaan kestävän kehityksen periaatteiden noudattamisen tärkeyttä julkisen sektorin palveluissa. Väittämän keskiarvoksi tuli 4,26. Tämä vastaa siis parhaiten ”jokseenkin samaa mieltä vaihtoehtoa” ja se on tuloksena kiitettävä. Huomioitavaa on myös se, että väittämässä melkein puolet vastaajista 47 %:lla (n=25) vastasivat kohdan ”täysin samaa mieltä” kun taas kukaan ei valinnut ”täysin eri mieltä vaihtoehtoa”. Seuraavaksi eniten kannatusta sai 36 %:lla vaihtoehto ”jokseenkin samaa mieltä”. Tämän väittämän ja sen tulosten perusteella voidaan todeta, että kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista pidetään merkittävänä julkisen sektorin palveluissa.

Seuraavassa väittämässä tarkastellaan, että noudatetaanko kestävän kehityksen periaatteita vastaajien edustamissa yksiköissä. Eniten vastauksia sai 40 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” (n=21) ja toiseksi eniten ”en osaa sanoa” 23 %:lla. ”Täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin eri mieltä” vaihtoehdot saivat yhtä paljon vastauksia 19 %:lla kun taas ”täysin eri mieltä” vaihtoehtoa ei valinnut kukaan. Tämän väittämän vastausten keskiarvo on 3,58 joka kertoo, että periaatteiden noudattaminen on melko hyvällä mallilla.

Viimeisessä väittämässä selvitettiin tulisiko kestävän kehityksen merkitystä korostaa entistä enemmän myös opetuksessa, terveydenhuollossa ja varhaiskasvatuksessa. Vastausvaihtoehdot ”täysin erimieltä” ja ”jokseenkin eri mieltä” eivät saaneet ollenkaan kannatusta ja vaihtoehdon ”en osaa sanoa”

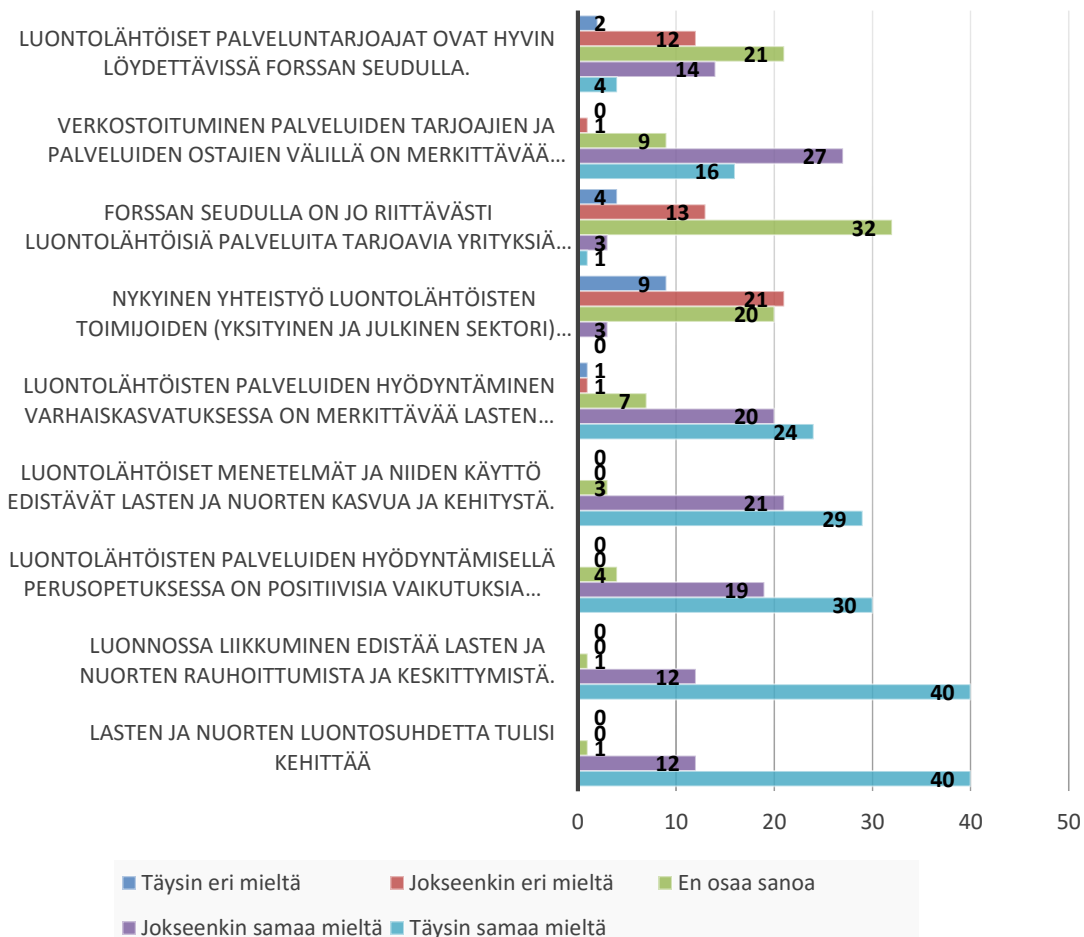
valitsi vain yksi vastaajista. Eniten vastauksia sai 53 %:lla vaihtoehto ”jokseenkin samaa mieltä” (n=28) ja toiseksi eniten 45 %:n vastauksella vaihtoehto ”täysin samaa mieltä”. Väittämän keskiarvoksi tuli 4,43, joka on kiitettävä tulos ja tästä voidaan päätellä, että vastaajien mukaan kestävän kehityksen merkitystä tulisi korostaa enemmän vastaajien edustamien julkisen sektorin palveluissa. Kaiken kaikkiaan tämän väittämiä sisältävän osuuden keskiarvoksi tuli 4,09.

8.5 Luontolähtöisten palvelujen kehittämistarpeet

Seuraavaksi kyselytutkimuksessa esitettiin väittämiä, joissa selvitettiin miten luontolähtöisten palveluiden tuottamista pitäisi jatkossa kehittää yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa (kysymys 11). Väittämät ja niiden tulokset on esitelty kuviossa 10 (s. 32).

Ensimmäisenä väittämänä oli, että luontolähtöisten palvelujen tarjoajat ovat hyvin löydettävissä Forssan seudulla. Eniten vastauksia sai tässä väittämässä 40 %:lla ”en osaa sanoa” (n=21). Seuraavaksi eniten kannatusta saivat 26 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”jokseenkin eri mieltä”, joka sai 23 %. Keskiarvoksi väittämälle tuli 3,11, joka on kohtalainen tulos ja sen perusteella voidaan päätellä, että palvelun tarjoajien löydettävyydessä voisi olla kehitettävää. Seuraavaksi arvioitiin verkostoitumisen merkitystä palvelun tarjoajien ja ostajien välillä.

Miten luontolähtöisten palveluiden tuottamista pitäisi jatkossa kehittää yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa?

Kuvio 10. Luontolähtöisten palveluiden kehittäminen yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa

”Verkostoituminen palveluiden tarjoajien ja palvelujen ostajien välillä on merkittävää kehityksen kannalta” väittämän keskiarvoksi tuli 4,09. Tässä väittämässä eniten kannatusta sai 51 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” (n= 27) ja toiseksi eniten 30 %:lla ”täysin samaa mieltä”. Yksikään vastaajista ei valinnut ”täysin eri mieltä” vaihtoehtoa ja vain yksi vastasi ”jokseenkin eri mieltä”. Tästä voidaan päätellä, että verkostoitumista pidetään hyvin merkittävänä palveluiden kehityksen kannalta. Seuraavana väittämänä oli, että ”Forssan seudulla on jo riittävästi luontolähtöisiä palveluita tarjoavia yrityksiä lasten ja nuorten käytettäväksi”. Eniten vastauksia sai 60 %:lla vaihtoehto ”en osaa sanoa” (n=32). Seuraavaksi eniten 25 %:lla vaihtoehto ”jokseenkin eri mieltä”. Vain yksi vastasi vaihtoehdon täysin samaa mieltä tässä väittämässä. Keskiarvo tulokseksi väittämälle tuli 2,7. Tulos kertoo, että mahdollisuuksia uusien palvelujen aloittamiseen on jonkin verran, sillä vastaajien mukaan alueella ei ole ylitarjontaa lapsille ja nuorille suunnattujen luontolähtöisten palveluiden tarjonnassa.

Seuraavassa väittämässä arvioitiin nykyisen yhteistyön riittävyyttä luontolähtöisten toimijoiden välillä yksityisellä ja julkisella sektorilla. Vastausten keskiarvoksi tuli 2,32. Kukaan vastaajista ei valinnut ”täysin samaa mieltä” vaihtoehtoa. Vaihtoehdot ”jokseenkin eri mieltä” (n=21) 40 %:lla sekä ”en osaa sanoa” 38 %:lla saivat miltei saman verran kannatusta. ”Täysin eri mieltä” vastasi kyselyyn vastanneista n.17 %. Väittämän tuloksien perusteella voidaan päätellä, että yhteistyön harjoittamisessa olisi kehitettävää.

Seuraavassa väittämässä käsiteltiin luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisen merkitystä varhaiskasvatuksen näkökulmasta lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukena. Eniten vastauksia sai ”täysin samaa mieltä” (n=24), jonka valitsi yli kolmannes (45 %) vastaajista (n=53). Toiseksi eniten kannatusta sai 38 %:lla vaihtoehto ”jokseenkin samaa mieltä”. Väittämän tuloksien keskiarvoksi tuli 4,23. Luontolähtöisyyden hyödyntämistä voidaan siis pitää merkittävänä lasten ja nuorten kasvatuksessa ja kehityksessä.

”Luontolähtöiset menetelmät ja niiden käyttö edistävät lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä” väittämän keskiarvoksi tuli 4,49. Eniten vastauksia sai vaihtoehto ”täysin samaa mieltä” (n=29), jonka vastasi 55 % eli yli puolet vastaajista. Seuraavaksi eniten vastauksia sai 40 %:lla vaihtoehto ”jokseenkin samaa mieltä”. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoja ”täysin eri mieltä” tai ”jokseenkin eri mieltä” ja vain 6 % valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”.

Seuraavankin väittämän tuloksia voidaan pitää positiivisina. ”Luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisellä perusopetuksessa on positiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten oppimiselle” väittämässä keskiarvoksi tuli 4,49. ”Täysin samaa mieltä” (n=30) vaihtoehdon valitsi 57 % eli yli puolet vastaajista ja toiseksi eniten vastattiin ”jokseenkin samaa mieltä”, jonka vastasi 36 %. Vain 8 % vastaajista vastasi vaihtoehdon ”en osaa sanoa” ja kukaan ei valinnut ”täysin eri mieltä” tai ”jokseenkin eri mieltä”. Näiden kahden väittämän tulosten perusteella voidaan päätellä, että luontolähtöisten menetelmien käytöstä on hyötyä lasten ja nuorten opetuksessa ja kasvatuksessa.

Seuraavaksi arvioitiin luonnossa liikkumisen aikaansaamia vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Väittämän mukaan luonnossa liikkuminen edistää lasten ja nuorten rauhoittumista ja keskittymistä. Vastausten keskiarvoksi tuli 4,74, joka on tuloksena hyvin positiivinen. Selvästi yli puolet, 76 %, vastasi vaihtoehdon ”täysin samaa mieltä” (n=40). Toiseksi eniten vastauksia sai 23 %:lla ”jokseenkin samaa mieltä” ja vain yksi vastasi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoja ”täysin eri mieltä” tai ”jokseenkin eri mieltä”. Viimeisenä väittämänä oli, että ”lasten ja nuorten luontosuhdetta tulisi kehittää”. Tämäkin sai keskiarvokseen 4,74 ja vastausvaihtoehdot jakautuivat täysin samalla tavalla kuin edellisessä väittämässä, eli selvästi yli puolet, 76 %, valitsivat vaihtoehdon ”täysin samaa mieltä”. Luonnossa liikkumisella huomattiin siis olevan positiivisia vaikutuksia lapsiin ja nuoriin ja vastaajien mielestä lasten ja nuorten suhdetta luontoon tulisi kehittää.

8.6 Avointen kysymysten tulokset

Seuraavaksi opinnäytetyössä tarkastellaan kyselylomakkeen avoimien kysymysten vastauksia. Avoimia kysymyksiä oli yhteensä kuusi, sisältäen myös ”sana on vapaa” osion. Kysymykset keskittyivät enimmäkseen luontolähtöisten palveluiden käytön kokemuksiin ja palveluiden kehitykseen. Kysymysten joukossa tiedosteltiin monivalintakysymyksenä myös, miten vastaajat olivat saaneet tietoa luontolähtöisten palvelujentarjoajista.

8.6.1 Aiemmin hyödynnetyt luontolähtöiset palvelut

Ensimmäisenä avoimena kysymyksenä tiedosteltiin, millaisia aikaisempia kokemuksia vastaajilla oli luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisestä työssään (Kysymys 12). Tutkimuksen tuloksesta kävi ilmi, että suurin osa vastaajista oli käyttänyt monipuolisesti Forssan seudun luontolähtöisten palvelujen tarjontaa. Kyselyn vastaajien kokemukset luontolähtöisten menetelmien hyödyntämisestä olivat seuraavia. Vierailuja Korteniemen perinnetilalle ja Elonkiertoon, kevätretkiä Hämeen luontokeskukseen sekä retkiä Saaren kansanpuistoon ja Liesjärven kansanpuistoon. Näiden lisäksi vierailtiin Liesjärven perinnetilalla, Vekkilän museotilalla, Mustialan tilalla sekä eri jäteasemilla. Osalla vastaajista oli myös kokemusta sekä opastetuista että omatoimisista retkistä Torronsuolle, Ilvesreitille ja Peukaloisten luontopolulle. Lisäksi oli mainittu lähiseudun pientilat ja lähistön luontokohteet sekä erilaiset teemapäivät kuten Kalapäivät.

Luontolähtöisiä palveluita tarjoavien kohteiden lisäksi luontoa ja ympäristöä oli hyödynnetyt muiden aktiviteettien ja menetelmien kautta. Vastauksena mainittiin luonto- ja metsäretket, opiskelut ulkona lähimetsässä, luonto päivittäisenä oppimisympäristönä, metsänantimien käyttö opetuksessa, maatilamatkailu, luonnon tutkiminen arjessa ja omien ympäristöjen käyttö. Lisäksi kokemusta oli ratsastusterapiasta ja luontoliikunnasta. Aktiviteetteina olivat myös sieni- ja linturetket, maastopyöräily, suoretket, melonta, kanootti retket, jousiammunta sekä lasten ja nuorten seikkailuretket. Esimerkkejä avoimista vastauksista on esitetty kursivoituna.

”Lähiseudun pientiloja, luontokeskusta.”

”Koulun opetusryhmät tekevät retkiä ja tutustumiskäyntejä Lounais-Hämeen ympäristökohteisiin. Hämeen luontokeskus, Torron suo, Korteniemen perinnetila, Peukaloisen luontopolku, Elonkierto jne.”

”Jätteet lajitellaan (lapset laittavat bioroskat bioroskikseen ruuan jälkeen). Olemme paljon luonnossa, piha on luonnonmukainen ja pihalta löytyy paljon luonnon juttuja (ei ole mikään rakennettu piha). Käymme metsäretkillä kerran viikossa ja käymme monipuolisesti monessa paikassa (metsä, kartanonpuisto, Elonkierto.) Tutkimme arjessa paljon luontoa.”

”Mm. terapiaratsastus, melonta, lasten ja nuorten seikkailutoiminta, sieni- ja linturetket, suoretket, maastopyöräily, jne.”

*”Asiakkaat (lapset ja nuoret): varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien mukaista toimintaa järjestettäessä huomioitu palvelujen arjessa luontolähtöisyys (esim. Luontoliikunta Esiopetusryhmät, Metsä-Mörri -toiminta, luontoretket, oppiympäristöt ulkona, luontokohteissa opiskelu jne.)
Henkilöstö: Tyky-päivät yms. työhyvinvointia edistävä toimintaa toteutettu erilaisissa luontokohteissa.”*

”Säännöllisiä metsäretkiä viikoittain, kierrättämisen tärkeyttä opetettu lapsille.”

”Olemme käyneet itsenäisesti Torron suolla ja Saaren kansanpuistossa retkellä ja Vekkilän museotilalla. Olemme ohjanneet itse luontoretkiä ja pidämme myös luontopainotteisen päiväleirin. Olemme ostaneet kanootti- ja jousiammuntapalveluita. Yhteistyötä myös Hämeen luontokeskuksen kanssa.”

8.6.2 Toiveita luontolähtöisistä palveluista

Kyselytutkimuksen kohderyhmältä kysyttiin, millaisia luontolähtöisiä palveluita he toivoisivat enemmän Forssan seudulle (Kysymys 13). Tulosten mukaan Forssan seudulle kaivattaisiin entistä enemmän monipuolisempia retkeilymahdollisuuksia kuten esimerkiksi metsäretkiä ja opastettuja retkiä kansallispuistoihin. Lisäksi kaivattaisiin järjestettyjä infotilaisuuksia aiheesta sekä yhteisiä tapahtumia ja yhteistoimintaa opiskelijoiden kanssa. Forssan seudulle toivottiin myös erilaisiin aktiviteetteihin ja ympäristöhyvinvointiin liittyviä palveluita, lapsiystävällisiä palveluita, aitoja luontokokemuksia, luontopolkuja koulujen läheisyyteen, kanoottiretkiä koululaisille sekä vierailuja palvelujen tarjoajien kohteisiin. Forssan seudulla kaivattiin myös kattavampaa jätteiden lajittelua, maatalaeläimiä ja pieneläintiloja sekä eläinten hoitamista. Lisäksi kaivattiin elämyspolkuja ja opetuksessa hyödynnettäviä pisteitä, helposti saatavilla olevia palveluita, ohjattua luontoliikuntaa ja harrastustoimintaa luonnossa sekä palveluita, jotka ohjaavat perheitä hyödyntämään luontoa omatoimisesti tai puutarhaterapiaa.

Lisäksi toivottiin palveluita sekä kaikenikäisille että palvelukonsepteja eri ikäryhmille. Ehdotuksena oli myös, että palvelun tarjoajat tulisivat esimerkiksi kouluihin esittelemään omaa toimintaansa, sekä valmiiden palvelupakettien luomista kouluille ja päiväkodeille, joissa hyödynnetään seudun luontoa ja ympäristöä. Erikseen oli mainittu nykyisten kohteiden kehittäminen, laavujen asettaminen kaupunkialueelle, Ruostejärven kesäsiirtolan kehittäminen sekä kävelysillan rakentaminen Luontokeskuksen ja Eerikkilän välille. Seuraavaksi muutama poiminta avoimista vastauksista.

”Hyviä retkikohteita”

”esim. kansallispuistojen opastusretkiä, metsäretkiä muutenkin, erilaisia järjestettyjä infotilaisuuksia ja opiskelijoiden mukaan ottamista projektiluontoisena osana.”

”Aktiviteettiin ja ympäristöhyvinvointiin liittyviä.”

”Lapsiystävällisiä ja edullisia paikkoja.”

”Puutarhaterapia”

”Palveluntarjoajat voisivat tulla kouluihin kertomaan toiminnasta”

”Koulujen ja päiväkotien tueksi valmiita ”paketteja”, jossa hyödynnetään seudun monipuolista luontoa.”

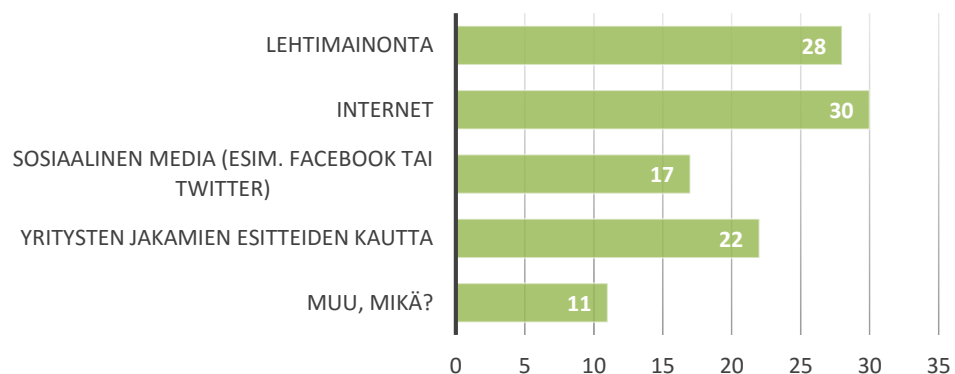
”Laidasta laitaa - niin lapsille, nuorille kuin aikuisillekin suunnattuja palveluita. Lapsilla ja nuorilla erityisen tärkeä luontosuhteen synnyttäminen / vahvistaminen.”

8.6.3 Luontolähtöisten palveluiden tarjoajien löytämisen kanavat

Kuviossa 11 on käsitelty, kuinka vastaajat ovat saaneet tietoa Forssan seudulla toimivista luontolähtöisten palveluiden tarjoajista (Kysymys 14). Monivalinta kysymyksen vaihtoehtoina olivat lehtimainonta, internet, sosiaalinen media, yritysten omat esitteet ja muu, mikä.

Kuvion 11 perusteella voidaan todeta, että internet on 57 %:lla suosituin kanava löytää palvelun tarjoajat. Seuraavaksi eniten 53 %:lla kanavana käytettiin lehtimainontaa ja 42 %:lla yritysten omia esitteitä. Vähiten kannatusta valmiiksi annetuista vaihtoehdoista sai 32 %:lla sosiaalinen media

Mitä kautta olette saaneet tietoa Forssan seudulla toimivista luontolähtöisten palvelujen tarjoajista?

Kuvio 11. Palvelun tarjoajien löytämisen kanavat

Muita kanavia löytää palvelun tarjoajat olivat erilaiset tapahtumat ja messut, tiedonsaanti tuttavien ja verkostojen kautta sekä kunnan sisäisen tiedotuksen ja sähköpostien kautta. Lisäksi erikseen mainittiin myös LounaPlussa Ry sekä HAMK ja erilaiset hankkeet.

8.6.4 Luontolähtöisten palvelujen merkitys lasten ja nuorten kehitykselle

Seuraavaksi kyselyssä arvioitiin, millainen merkitys luontolähtöisillä palveluilla on lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykselle vastaajien näkökulmasta (Kysymys 15). Kursivoituna on esimerkkejä annetuista vastauksista.

”Oppimisvaikeuksien kanssa työskentelevät lapset ja nuoret pystyvät tuomaan julki tunteitaan ja ajatuksiaan paremmin luonnonläheisyydessä. Metsän ja maaseudun rauhoittava vaikutus on suoraan nähtävissä myös lasten ja nuorten olotilassa. Mitä enemmän ympärillä olevaa ”säälää” ja ”hyperaistimuksia” karsitaan lasten ja nuorten maailmasta pois, sitä paremmin he kykenevät keskittymään. Luonnossa oleminen vie myös pois pelimaailmaan kiinnittyneet lapset.”

”Suuri. Luonnossa lapset keskittyvät paremmin, rauhoittuvat, saavat monipuolisia kokemuksia.”

”Tämä on niin hyödyllistä, että pyrimme työssä lisäämään luontolähtöisten palvelujen käyttöä”

”Erittäin tärkeä, koska heille ei synny suhdetta luontoon välttämättä muuten”

”Tärkeä. kaupungistumisen ja tv:n lisääntymisen myötä luonnon merkitys ihmisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä korostuu. Pohja hyvinvoinnin ylläpitämiselle (luonnon merkitys) rakentuu jo lapsuudessa”

”Luonto on kuitenkin monen asian perusta ja lasten on hyvä olla mahdollisimman paljon luonnon keskellä. Lapset nauttivat siitä ja valitettavan vähän nykyperheet oleskelevat luonnossa ja metsässä. Näin ollen on hyvä varhaiskasvatuksen ainakin tehdä paljon työtä sen eteen, että lapset saava kokemuksia luonnosta. Lapset oleskelevat nykyään paljon sisätiloissa telkkarin ja pelijuttujen sekä tablettien ja tietokoneiden äärellä. Ulkoilu on kuitenkin kaikkein tärkeitä!”

”On tärkeää oppia huomaamaan luonnon arvo jo lapsena myös henkisen virkistäytymisen paikkana. Lapsesta asti on hyvä kasvaa ajattelemaan luonnon kestävyyttä ja oman toiminnan vaikutusta siihen.”

”Puhtaan luonnon ja ympäristön tärkeyden ymmärtäminen ei onnistu ilman luontokokemuksia. Luonnossa liikkuminen on tärkeää niin henkisen kuin fyysisen toimintakyvyn kasvun ja toimintakyvyn kannalta.”

”Erittäin suuri. Maailmassa, jossa muutos on ainoa vakio ja jossa ennustettavuus koko ajan vähenee, on lasten luontosuh-

teen tukeminen yksi pysyvistä 'kivijaloista' - ja em. toteuttamiseen julkisen sektorin toimijat tarvitsevat alan yrittäjiä ja muita ammattilaisia.”

”Käsitykseni mukaan ainoastaan hyödyksi: kokemuksia, elämyksiä, tietotaitoa myös (isommille lapsille, nuorille). Tunteiden hallintaa, empatiakykyä.”

”Metsässä motoriset taidot kehittyvät, energiaa saa purettua, luonnon kunnioittaminen antaa pohjaa kasvulle ja oppimiselle.”

”Mm. keskittymiskyky paranee, muiden huomioonottaminen, empatiakyky paranee, fyysiselle kehitykselle hyvä (mm. motoriikka paranee), uni ruokailu jne paranee. Hyvin kokonaisvaltainen vaikutus lapselle, jos koko perhe on mukana, vuorovaikutus paranee.”

”Lapset ovat vieraantuneet luonnosta valitettavasti. Se tulisi muuttaa.”

Näiden argumenttien lisäksi oli mainittu puhtaan ravinnon merkitys, palveluiden herättämä mielenkiinto, lapsenluontosuhteen tukeminen, rauhoittuminen ja virkistäytyminen, luontosuhteen muodostuminen jo lapsena hyödyntäen myös perheitä, luontokasvatus sekä luonnon merkitys tasapainoiselle mielelle. Lisäksi mainittiin, että näiden palveluiden kautta lapset oppivat kunnioittamaan luontoa ja luonnossa oleskelu auttaa kasvussa ja kehityksessä ja auttaa kehittämään selviytymiskeinoja. Positiivinen merkitys on myös fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Vastauksissa korostettiin, että luonnolla on suuri merkitys lapsen ja nuoren kasvulle ja kehitykselle.

8.6.5 Palvelujen vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvoinnille

Opinnäytetyön kyselylomakkeessa kysyttiin millaisia vaikutuksia vastaajat ovat havainneet luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisestä olevan lasten ja nuorten terveydelle, hyvinvoinnille ja oppimiselle (Kysymys 16). Vastaukset olivat esimerkiksi seuraavia.

”Kotieläimet (hyöty, seura) ja eläintenhoito yleensäkin rauhoittaa lasta ja opettaa vastuulliseen toimintaan.”

”parantaa jaksamista, innostaa, tuo vaihtelua”

”Lapset keskittyvät metsäpäivinä tehtäviinsä hyvin, kun saavat suorittaa ne ulkona vapaammassa toimintaympäristössä.”

”Luonto oppimisympäristönä on monipuolinen. Luonnossa liikkuminen tekee hyvää motoriikalle ja keskittymiselle. Oppiminen luonnossa on kokonaisvaltaista”

”Iloa muuntuvasta ympäristöstä ja luonnon lähelle pääsemisen ilo”

”Lapset rauhoittuvat paremmin, allergioiden sietokyky kasvaa.”

”Rauhoittavia, hyvinvointia lisääviä, keskittymiskykyä lisääviä, vuorovaikutustaitoja kehittäviä”

”Rauhoittuminen, kunto kasvaa, lajintuntemus.”

”Parhaimmillaan innostavat lapset mukaan vastaavaan harrastustoimintaan ja vaikutus kasvaa suuresti.”

”Nuorille luontokokemukset ja toimintaympäristö ovat hyvä ryhmäytymisen järjestelyissä. Mieleenpainuvia kokemuksia yhdessä.”

”Tarkkaavaisuus, yhteistyötaidot, oman tekemiseen keskittyminen, terve itsetunto, oman toiminnan ohjaus- vahvistuvat sekä tietysti luonteva suhtautuminen metsässä ja luonnossa olemiseen.”

”Lapset ovat rauhallisempia metsäretken jälkeen ja nukkuvat ehkä paremmin. Lapset nauttivat ulkoilusta metsässä ja luonnossa. He ovat myös kiinnostuneita kasveista ja eläimistä.”

”Oppimisesta tulee mielekästä ja monipuolisempaa, oppilaat oivaltavat itse asioita. Luonto myös rauhoittaa.”

*”Liikkuminen luonnossa - aktivoituminen - fyysinen kunto ja terveys/ vastustuskyky / unen laatu paranevat - yleinen hyvinvoinnin lisääntyminen
Ryhmäytyminen - tiimityöskentely ja vertaisoppiminen”*

”Luonnontiedon opettamisen kannalta luontokokemukset ovat erittäin tärkeitä, samoin kuin kestävän kehityksen periaatteiden sisäistäminen onnistuu vain luontokokemusten kautta.”

”Positiivisia. Mieli virkeämpi, itseluottamus kasvaa. Voi paremmin.”

”Luontoretket ja luonnon tarkkailu ovat lapsille innostavaa hommaa. Samalla myös opitaan taitoja ja tietoja. Metsäesperi on loistava juttu, esim.”

”Muun muassa:

** Erilaiset oppijat on saatu entistä paremmin huomioitua ja sitä kautta lasten/oppilaiden motivaatiota oppimiseen kasvatettua.*

** Luonto-liikunta -esiopetuksessa lasten fyysinen kunto on parantunut eskarivuoden aikana! ”*

”Lapset oppivat parhaiten itse näkemällä esim. luonnonilmiöt, pitäisi hyödyntää enemmän kaikissa oppilaitoksissa ja myös nuorisotoimessa.”

”Iloa, virkeyttä, naurua ja hienoja leikkejä rakentuu metsään.”

”Liikkuminen on aina terveellisempää kuin sisällä istuminen.”

Kursivoituina esitettyjen vastausten lisäksi mainittiin fyysisen kunnan kehittyminen, itsetunnon paraneminen, ympäristön arvostaminen sekä ympäristön ja raittiin ilman positiivinen merkitys.

8.6.6 Yhteistyötoiveet palveluita tuottavien yritysten kanssa

Julkisen sektorin edustajilta kysyttiin, minkälaista yhteistyötä he toivoisivat luontolähtöisiä palveluita tuottavien yritysten kanssa (Kysymys 17). Vastajat mainitsivat avoimissa vastauksissa muun muassa seuraavia yhteistyötoiveita. Teemapäivien ja yhteisien tapahtumien järjestäminen sekä vierailut eri kohteisissa niin palveluiden tarjoajien kuin vastavuoroisesti palvelun käyttäjien luona. Vastajat mainitsivat yhteistyöehdotuksissa myös muun muassa markkinoinnin tehostamisen ja tutustumisen toimintaan, eri ikäryhmien, kuten pienten lasten kohdennetut tilaisuudet sekä kohtuuhintaiset ja helposti löydettävät palvelut. Kursivoituna on poimintoja avoimen kysymyksen vastauksista.

”Enemmän markkinointia, enemmän yrityksiä alalle ja enemmän sponsoreita yrityksistä, jotka tukisivat tätä toimintaa.”

”Sellaisia, että kaikki perheet olisivat tasapuolisessa asemassa niiden saatavuudessa riippumatta asuinpaikasta tai varallisuudesta.”

”Toivon yritysten kehittävän erilaisia paketteja, joita he tarjoavat julkisen sektorin hankittavaksi. Eri-ikäisille lapsille ja erilaisiin lasten ja perheiden tarpeisiin.”

”Enemmän, mitä palveluja saa ja mistä, hintakysymys myös. Infoa hoitaville lääkäreille, mitä Kela korvaa esim.”

”Lisää aktiviteetteja koulujen kanssa. Erilaisten luonto-opintokokonaisuuksien kehittämistä yhdessä koulujen kanssa”

”Opettajien tulee osata myös itse tuottaa palveluja oppilasryhmilleen. Tällaista koulutusta voisi tuottaa jossa opettajien omaa osaamista parannetaan.”

”Opettajien tulee osata myös itse tuottaa palveluja oppilasryhmilleen. Tällaista koulutusta voisi tuottaa jossa opettajien omaa osaamista parannetaan.”

Verkostoitumista, jotta palvelut on helposti löydettävissä ja saavutettavissa. Palvelujen tuottamista oppilaitoksemme kirjavalle asiakaskunnalle lapsista ikäihmisiin.”

”Esimerkiksi:

** Kerran tai kaksi vuodessa live-tapaaminen, jossa välitetään puolin ja toisin ajan tasaista tietoa (vrt. olemassa olevat tarpeet ja tarjolla olevat tuotteet).*

** Yhteyshenkilöiden määrittäminen organisaatiostamme eri palvelualueilta yrittäjien suuntaan ja yrittäjiltä toimialamme suuntaan.”*

”Hevosvaellus voisi olla kiva tai vain vierailu ponitallilla. Olisi kiva jo olisi joku palvelu josta löytyisi kaikki seudun luontolähtöisiä palveluja tuottavat yritykset.”

Yhteistyö toiveissa korostettiin erityisesti verkostoitumisen tärkeyttä palveluita kehitettäessä.

8.6.7 Sana on vapaa

Viimeisenä kyselylomakkeessa oli, sana on vapaa- osio (Kysymys 18), joka ei ollut pakollinen kysymys, joten sen vastausprosentti oli pienempi. Vastajaat jättivät muun muassa palautetta kyselystä sekä kommentoivat opinäytetyön aiheena olevaa luontolähtöisyyttä palvelumuotona. Alla on muutama esimerkki vastauksista.

”Maailmalla matkatessani olen huomannut, että luonnon tuotteistaminen on meillä lapsen kengissä. Esimerkkinä Malesiassa turisteja viedään viidakkoretkelle hotellin takapihalle. Joillekin se on elämys mutta metsäkansalle lähinnä vitsi.

Meillä on alueella erinomaisia todellisia elämyksiä tarjolla mutta niitä ei vain ole hyödynnetty. Markkinointiko mättää. Meillä jokainen metsäalue on elämys”

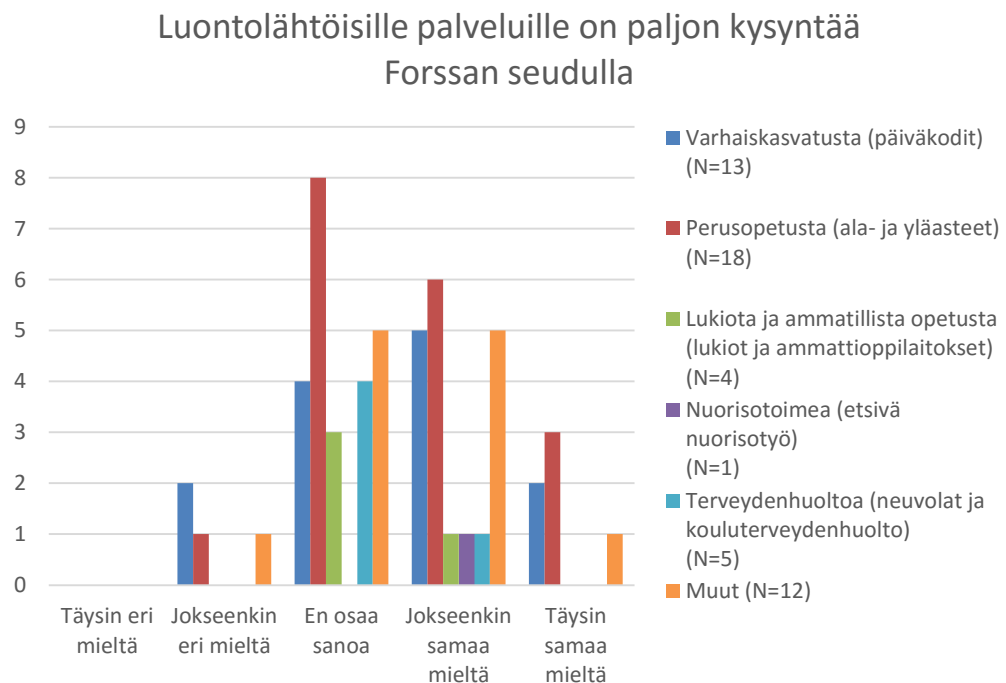
”Voisiko Korteniemen tilaa ja Tammelan järvi- ja kalastusmahdollisuuksia jatkossa yhdistää Jokioisten Mansikkiin? Saataisiin seutukunnalle laajempi tapahtuma”

”Luontolähtöisyyden entisestään kasvattaminen ja edistäminen toimialalle palveluissa on tulevaisuudessa aina vain tärkeämpää ja merkityksellisempää!”

8.7 Tulosten ristiintaulukointi

Luontolähtöisten palveluiden nykyistä tilaa ja kehitystarpeita kuvaavien vastausten analysointia varten vastaukset ristiintaulukoitiin vastaajien edustaman julkisen sektorin yksikön mukaan. Näin voidaan tehdä päätelmiä vaikuttaako vastaukseen vastaajan edustama yksikkö ja esimerkiksi missä yksikössä olisi kehitettävää luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisessä.

Seuraavissa kuvioissa näkyy kuinka vastaukset ovat jakautuneet eri julkisen sektorin yksikön toimijoiden kesken, kun tarkastellaan palveluiden kysyntää ja palvelujen tarjoajien tavoittamista. Forssan seudulla oli jonkin verran kysyntää luontolähtöisille palveluille. Eniten kysyntää vaikuttaisi olevan perusopetusta ja varhaiskasvatusta koskevissa yksiköissä. Johtopäätös on suuntaa antava, sillä vastaajien välinen eroava lukumäärä voi vaikuttaa lopputulokseen. Palveluiden kysynnän tilannetta on tarkasteltu kuviossa 12, julkisen sektorien toimijoiden mielipiteiden avulla.

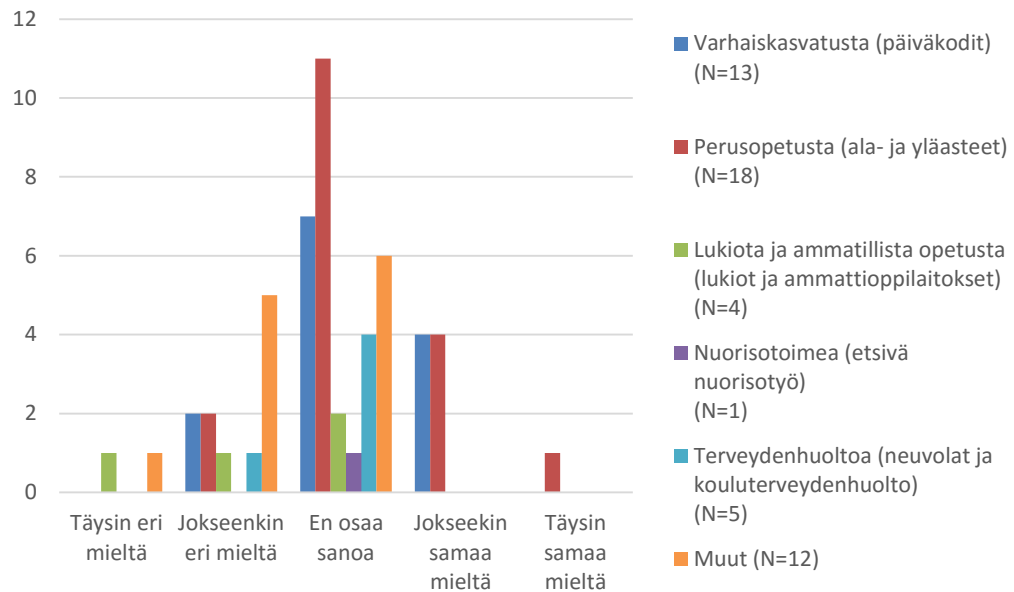

Kuvio 12. Luontolähtöisten palveluiden kysyntä julkisen sektorin toimijoiden näkökulmasta

Palvelun tarjoajien löytämisessä olisi tulosten mukaan kehitettävää. Tulos on vain suuntaa antava, sillä myös tässä osioissa suurin vastausprosentti oli ”en osaa sanoa” vaihtoehdolla. Kuvio 13:sta (s. 43) voidaan päätellä, että

hankalinta palveluiden löytäminen on ollut lukio- ja ammattillisessa koulutuksessa sekä terveydenhuollossa.

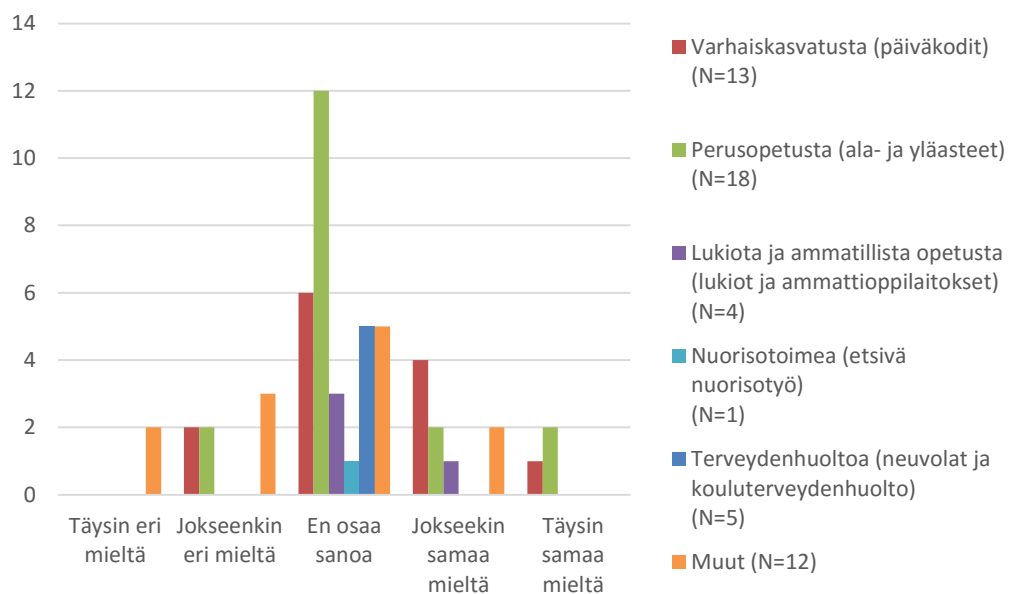
Luontolähtöisten palveluiden tarjoajat tavoitetaan hyvin yksityisellä sektorilla

Kuvio 13. Palvelun tarjoajien tavoittaminen julkisen sektorin toimijoiden näkökulmasta

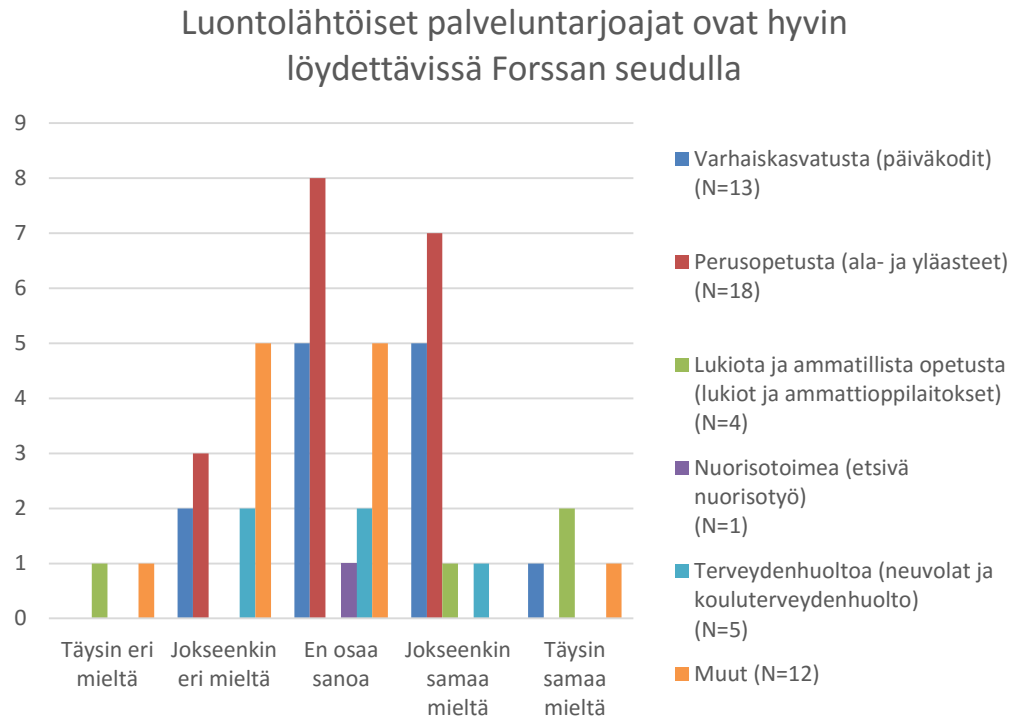
Asiakkaiden toiveista vastaajat eivät osaneet sanoa (kuvio 14). Jonkinlaista johtopäätöstä voidaan tehdä siitä, että kukaan vastaajista ei valinnut ”täysin eri mieltä” vaihtoehtoa, joten ainakaan palvelumahdollisuuksia ei ole täysin kielletty.

Asiakkaat ovat toivoneet enemmän luontolähtöisiä palveluita käyttöönsä

Kuvio 14. Asiakkaiden toiveet luontolähtöisistä palveluista julkisella sektorilla

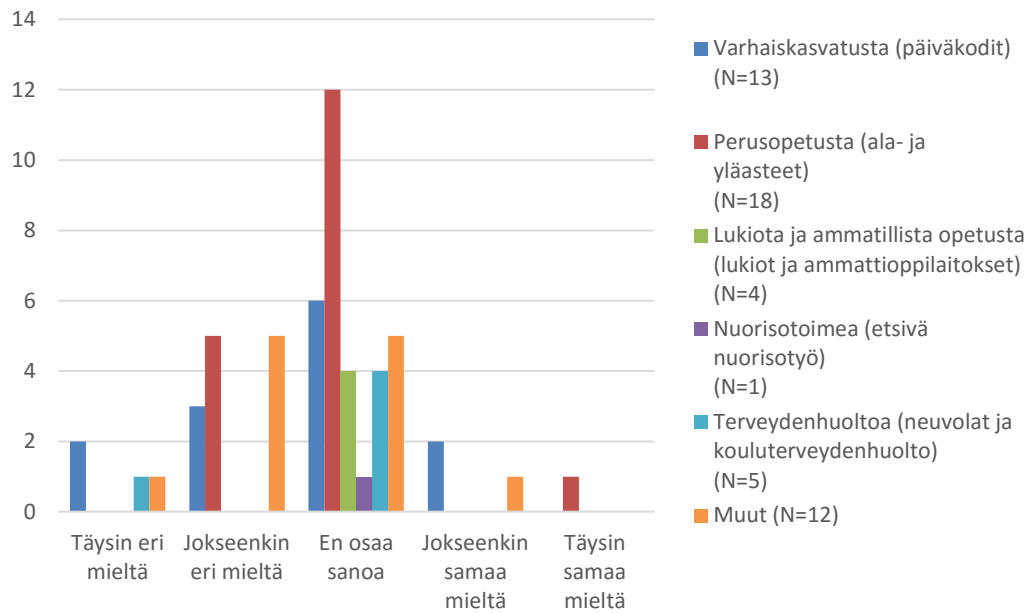
Kuviossa 15 näkyy kuinka julkisen sektorin toimijat kokevat luontolähtöisten palveluiden löydettävyyden Forssan seudulla. Löydettävyys on ollut melko tasaista kaikkien yksiköiden kesken. Tuloksen keskiarvoksi tuli 3,11, joten siitä voidaan päätellä, että parannettavaa on jonkin verran, jotta palvelun tarjoajat tulevat löydettyksi alueella.

Kuvio 15. Luontolähtöisten palveluiden löydettävyys Forssan seudulla

Forssan seudulla ei koeta olevan ylitarjontaa luontolähtöisistä palveluista, vaikka suurin osa vastasikin ”en osaa sanoa”. Päätelmän voitaisiin tehdä siitä, että suurin osa vastaajista kohdistuu kuitenkin väittämän negatiiviselle puolelle. Johtopäätöksenä on, että Forssan seudulla voisi olla mahdollisuuksia uusille Green Care -yrittäjille tai nykyiset yrittäjät voisivat laajentaa toimintaansa. Olettamuksena on, että nykyisille yrittäjille riittäisi asiakkaita. Palveluiden tarjonnan tilannetta on tarkasteltu kuviossa 16 (s. 45).

Forssan seudulla on jo riittävästi luontolähtöisiä palveluita tarjoavia yrityksiä lasten ja nuorten käytettäväksi

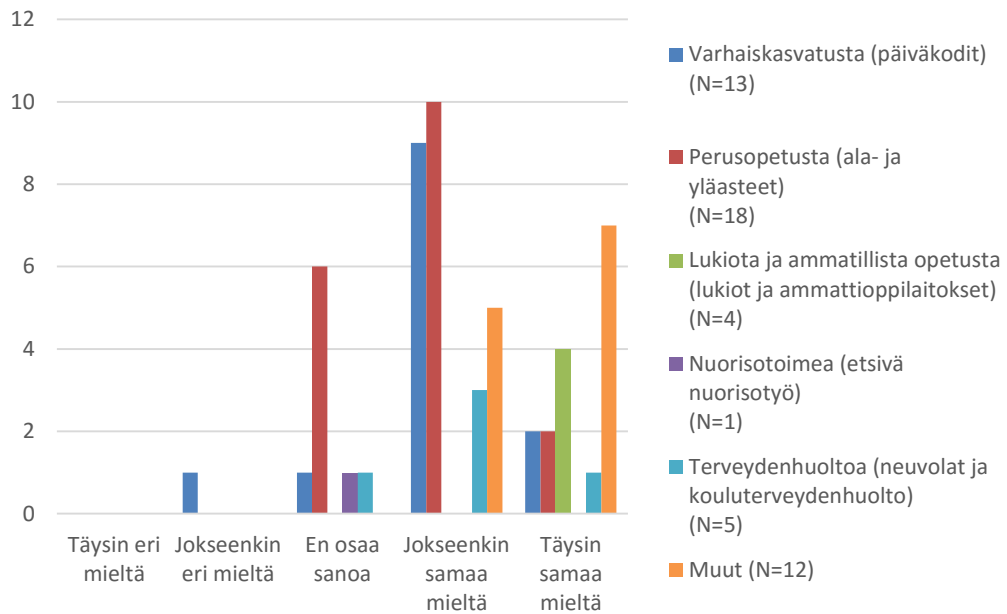

Kuvio 16. Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden tarjonta

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös vastaajien näkemyksiä verkostoitumisesta ja sen merkittävyydestä palvelun tarjoajan ja ostajan välillä. Vastaajat pitivät verkostoitumista tärkeänä, sillä sen keskiarvo tulokseksi tuli 4,09.

Kuviosta 17 (s. 46) näkee, että verkostoitumista kannatetaan kaikissa julkisen sektorin yksiköissä jonkin verran. Eniten verkostoitumista kannattivat lukion ja ammatillisen koulutuksen edustajat. Tulosten jakaantumiseen voi tässäkin tapauksessa vaikuttaa vastaajien määrän jakaantuminen yksiköissä.

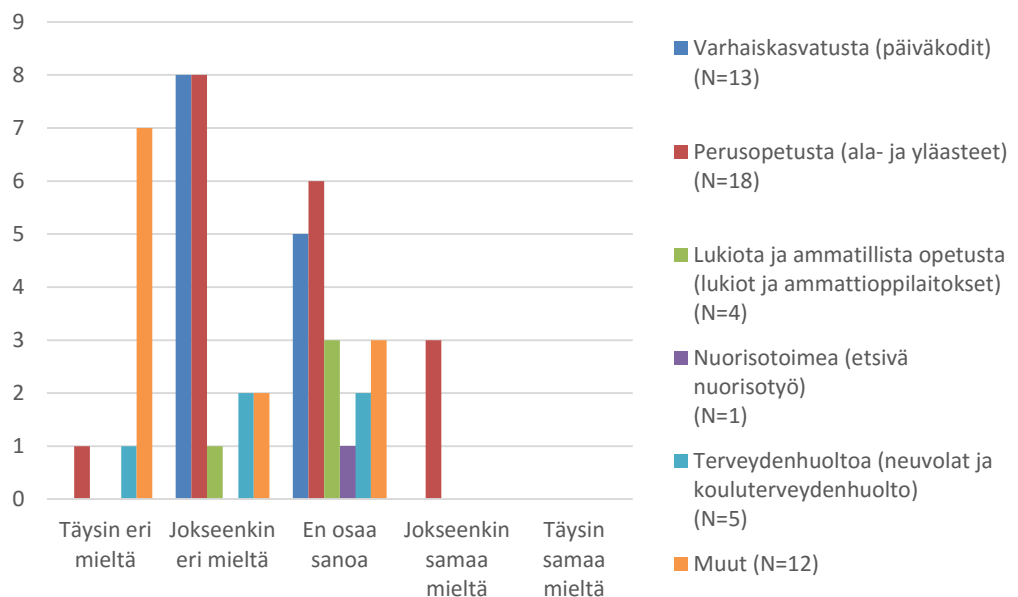
Verkostoituminen palveluiden tarjoajien ja palveluiden ostajien välillä on merkittävää kehityksen kannalta

Kuvio 17. Verkostoituminen palvelun tarjoajan ja ostajan välillä on vastaajien jokseenkin merkittävää

Opinnäytetyössä tutkittiin myös yksityisen ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä luontolähtöisten palveluiden lomassa. Yhteistyön toimivuutta on tarkasteltu kuviossa 18.

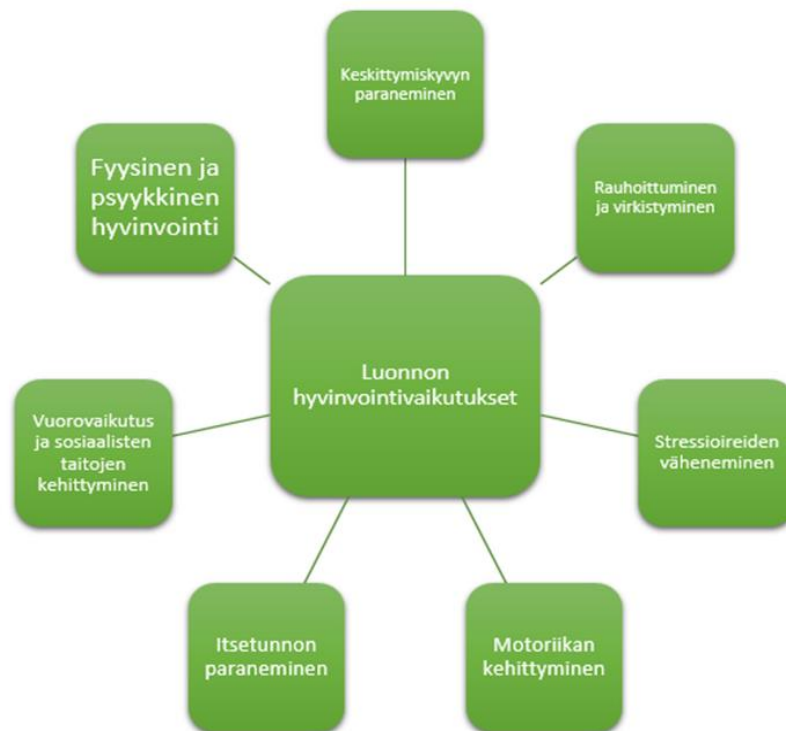
Nykyinen yhteistyö luontolähtöisten toimijoiden (yksityinen ja julkinen sektori) välillä on riittävää

Kuvio 18. Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö

Yksityisen ja julkisen sektorin välisessä yhteistyössä olisi kehitettävää. Tutkimuksen mukaan kukaan ei pidä toimijoiden yhteistyötä täysin riittävänä ja vain muutama perusopetusta edustavasta tahosta valitsivat ”jokseenkin samaa mieltä” vaihtoehdon. Suurin osa terveydenhuollon ja perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen puolelta vastasivat ”jokseenkin eri mieltä”, joten ainakin kehitettävää on näiden julkisen sektorin toimijoiden ja yksityisen sektorin yhteistyössä.

Kuvioiden lisäksi, tulosten selventämiseksi luotiin kaaviokuva perustuen avoimien vastausten yhteenvedoon luonnon vaikutuksista lapsiin ja nuoriin (kuvio 19). Kuviossa 19 on luokiteltuna tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksessa selvinneet yleisimmät hyödyt luontolähtöisistä palveluista lapsille ja nuorille.

Kuvio 19. Luonnon hyvinvointivaikutukset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tueksi

9 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyön prosessin yksi tärkeimmistä osista oli tutkimusongelmien määrittäminen. Tutkimusongelman määrittäminen rakentaa opinnäytetyölle rungon, jossa pyritään ratkaisemaan tutkimusongelmat aineiston ja teorian avulla.

Opinnäytetyön luotettavuutta tarkastellaan työn reliabiliteetin ja validiteetin kautta (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227). Opinnäytetyön eettisyyttä voidaan puolestaan arvioida ainakin sen alkuperäisyydestä eli esimerkiksi, ettei työssä hyödynnettyä lähdemateriaalia ole suoraan kopioitu tai lainattu.

9.1 Luotettavuuden tarkastelu

Tarvittavaa tietoa opinnäytetyön edistämiseksi etsittiin niin kirjallisista ja painetuista kuin sähköisistä lähteistä. Hyvänä aineistona toimivat myös aiheeseen liittyvät aiemmat julkaisut, kuten esimerkiksi Green Caresta tehdyt aiemmat opinnäytetyöt ja Green Caren vaikutuksista tehdyt tutkimukset. Aineistonkeruuta tehdessä oli varmistettava kunkin lähdetiedon luotettavuus. Huomioon oli otettava myös mahdolliset puutteet tutkimusaineistojen tiedoissa sekä kuinka vanha tutkimus oli. (Hirsjärvi yms. 2007, 226–227.)

Reliabiliteetti kuvaa tulosten toistettavuutta. Opinnäytetyön reliabiliteettiä toteutuu, mikäli tutkimus on toistettavissa. Esimerkiksi kyselytutkimus on reliabeli, mikäli saman kyselytutkimuksen teettäisi uudelleen samoille tahoille jonkun toisen tutkijan toimesta ilman, että tutkimuksen tulokset muuttuvat. Tämän opinnäytetyön reliabiliteettia testattiin teettämällä kyselylomakkeesta niin sanottu testikyselytutkimus. Tämä tarkoitti sitä, että aineiston keruussa käytetty kysely suoritettiin ensin tutkimuksen kohderyhmään kuuluvilla tahoilla, jotka eivät osallistuneet varsinaiseen tutkimukseen. Tämän opinnäytetyön kysely lähetettiin toisen paikkakunnan julkisen sektorin edustajien testattavaksi.

Validiteetilla todistetaan tutkimuksen tavoitteen toteutuminen eli se, että tutkimuksessa käytetty menetelmä selvittää juuri sitä mikä oli tarkoitus. Tämänkin voidaan testata teettämällä kysely etukäteen jollain samankaltaisella taholla, joka koskee varsinaista tutkimusta. Tällöin varmistetaan, että kysymykset ovat ymmärrettävissä. Tässä tapauksessa validiutta voidaan arvioida myös olettamusten avulla, esimerkiksi pohtimalla millaisia ennakkokäsityksiä ja tietoja oli jo olemassa Forssan seudulla olevista luontolähtöisistä palveluista. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227). Opinnäytetyön vastausprosentti jäi varsin alhaiseksi, sillä se tavoitti vain 37 % 144 vastaajasta. Näin alhainen vastausprosentti laskee tulosten luotettavuutta, mutta ainakin tutkimuksen tulokset antavat suuntaa tutkimusongelmien ratkaisemiseksi.

Opinnäytetyön validiteetti olisi toteutunut parhaiten, mikäli kaikki tai edes selvästi suurin osa vastaanottajista olisi vastannut kyselyyn. Validiteettia eli luotettavuutta kritisoi tällä kertaa siis tutkimuksen alhainen vastausprosentti. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2014, 20.) Alhaiseen vastausprosenttiin on voinut vaikuttaa kyselyn ajankohta, sillä keväällä kohderyhmien edustamat yksiköt ovat varsin kiireisiä.

Tuloksista voidaan tehdä vain suuntaa antavia johtopäätöksiä, etenkin kuin vastausten määrä koko Forssan seutua mitattaessa on minimaalinen. Tutkimuksena opinnäytetyö on lähtökohtaisesti reliaabeli eli luotettava, mutta sen tulosten vähäisyyden vuoksi luotettavuus ei juuri toteudu.

9.2 Opinnäytetyön eettisyys

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta (Liite 1), joten eettisyyden näkökulmasta oli kyselyihin vastanneiden henkilötiedot pidettävä salassa.

Eettisyyttä pohdittiin myös kyselytutkimusta tehdessä esimerkiksi tekeväällä sellaisia kysymyksiä, jotka eivät ole väärin ymmärrettävissä tai loukkaavia. Lisäksi kyselytutkimusta tehdessä oli ensin varmistettava lupa tutkimuksen suorittamiselle sekä tiedotettava vastaajille, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. (TENK 2012–2014.)

Tutkimusetiikan ABC -kirjassa on kerrottu myös tutkimuksen eettisyyden toteutumisesta ammattikorkeakoulutasolla. Opinnäytetyön eettisyyttä pohdittaessa on huomioitava esimerkiksi työntekijän rehellisyys ja tarkkuus tutkimustuloksia käsitellessä. Opinnäytetyön on vastattava työntilaaajan odotuksiin ja se on oltava hyvin suunniteltu. (Mäkinen 2006, 172–173.)

Tämän opinnäytetyön eettisyyttä voidaan arvioida sen aineistomateriaalin, eli kyselytutkimuksen kautta. Kyselytutkimus ei sisältänyt johdattelevia kysymyksiä eikä täysin henkilökohtaisia tietoja kysyty. Ennen varsinaista kyselytutkimuksen lähettämistä, kysely testattiin myös useilla vastaajilla, joiden lähtökohdat, edustusalue lukuun ottamatta, olivat lähes samanlaiset kuin varsinaisen kyselyn vastaanottajat. Testikyselyn vastaajat edustivat siis myös julkisen sektorin yksiköitä. Varsinaisen kyselyn lähettämisen jälkeen, kyselyä ja sen rakennetta ei saanut enää muokata. (Mäkinen 2006, 92–93.)

Opinnäytetyön kysely (Liite 1) lähetettiin sähköisesti Webropol-ohjelmaa hyödyntäen, joten kyselyn teettämisestä tai vastausten antamisesta ei aiheutunut kustannuskuluja. Ennen kyselyn lähettämistä oli sen vastaanottajille tiedotettava, että tutkimus suoritetaan anonymisti, jolloin ei syntynyt ristiriitaisuuksia tutkimuksen suorittamisen eettisyyttä arvioitaessa. Tässä tapauksessa anonymisuus kerrottiin tutkimuslupahakemuksessa sekä saatekirjeessä, jotka toimitettiin vastaanottajille kyselylomakkeen liitteenä. Muistutusviestejä kyselyyn vastaamisesta lähetettiin vain niille henkilöille, jotka eivät olleet vielä vastanneet määräaikaan mennessä ja joiden vastaukset eivät olleet tallentuneet Webropol-ohjelmaan. Opinnäytetyön saatekirjeestä kävi ilmi myös tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus sekä tutkimuksen tavoite. Lisäksi saatekirjeessä (Liite 2) kerrottiin, miten tutkimuksesta saatuja tietoja käytetään ja ketkä sitä käyttävät. (Mäkinen 2006, 94.) Opinnäytetyön tuloksia tarkasteltiin ja esiteltiin niin, ettei niistä voida päätellä vastaajan henkilöllisyyttä.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Opinnäytetyön johtopäätösosiossa kyselytutkimuksesta saatuja tuloksia vertaillaan muiden tutkimusten tuloksiin sekä tehdään johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista. Tutkimuksen perusteella esitetään myös kehitysideoita sekä arvioidaan tutkimuksen hyödynnettävyyttä.

Tutkimuksen taustatiedoista kävi ilmi, että enemmistö vastaajista (77 %) oli naisia. Tästä ei pidä kuitenkaan tehdä johtopäätöksiä, että luontolähtöisten palveluiden käyttäjät voisi rajata sukupuolen perusteella, sillä kyselyn otannassa oli alun perin naisenemmistö. Paikkakuntaa tiedustelevalta kysymyksestäkään ei voi tehdä selkeää johtopäätöstä, sillä alueen suurimman vastausprosentin (53 %) saaneessa Forssassa oli muutenkin eniten kyselyvastaa-
taantottajia.

Tutkimuksen tuloksista voi päätellä, että vastaajilla on jonkinlainen käsitys siitä mitä Green Care käsitteenä tarkoittaa, mutta varsinaista kokemusta siitä oli vähemmän. 45 % vastaajista oli jollain tavalla hyödyntänyt luontolähtöisiä menetelmiä työssään ja alueen palveluiden tarjoajia oli hyödyntänyt 40 %. Prosentit on tässä määritelty ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä” vaihtoehtojen vastausmäärien mukaan. Kaiken kaikkiaan Green Care -tietämystä käsittelevä osio sai keskiarvoksi 3,1, joka vastaa ”en osaa sanoa” vaihtoehtoa. Tämä voi johtua siitä, että Green Care on hieman uusi ja vähän puhuttu hoivamenetelmä. Luontolähtöisistä menetelmistä alueella oli eniten hyödynnetty luonto- ja metsäretkiä. Vastausten jakautuminen on loogista, sillä Forssan seudulla on runsaasti näitä palvelumuotoja tarjoavia mahdollisia retkikohteita, jotka ovat avoimina yleisölle.

Tutkimusongelmaan ”Miten luontolähtöisten palvelujen tuottaminen tällä hetkellä toteutetaan julkisella sektorilla” kaikkien väittämien vastausten keskiarvoksi tuli 3,16, joka vastaa vaihtoehtoa ”en osaa sanoa”. Tämän perusteella suorien johtopäätöksien tekeminen on hankalaa, sillä ”en osaa sanoa” vaihtoehto ei varsinaisesti kerro juuri mitään konkreettista.

10.1 Kestävä kehitys kyselyssä

Tutkimustulosten mukaan kestävän kehityksen tunteminen ja sen periaatteiden noudattamista pidetään tärkeänä julkisen sektorin yksiköiden toiminnassa. Suurin osa vastaajista (n=53) on sitä mieltä, että kestävän kehityksen merkitystä pitäisi korostaa entistä enemmän julkisen sektorin yksiköiden toiminnassa. Tästä huolimatta vastaukset jakoutuivat hajanaisesti, kun väittämänä oli ”toiminnassamme noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita” sillä vain 19 % vastasi tähän ”täysin samaa mieltä”. Nykyisissä toimintatavoissa olisi vielä siis kehitettävää, jotta kestävän kehityksen toteutuminen maksimoituisi. Kestävää kehitystä käsittelevän osion tulokset ovat varsin oletettavissa, sillä kuntien toiminnassa korostetaan ympäristöasioita entistä enemmän. Vastauksiin on voinut vaikuttaa myös kohderyhmä alueen maine ja imago Järkivihreänä Forssan seutuna. Kestävän kehityksen toteutumiseen vaikuttavat myös erilaiset tekijät kuten muun muassa kuntien resurssit jätehuollon järjestämiseen ja energiatehokkaisuun kaupunkirakentamisiin.

10.2 Tutkimustulosten vertailu toisiin tutkimuksiin

Tutkimustuloksien vertailu muihin vastaavanlaisiin tutkimuksiin on oleellista tulosten luotettavuuden arvioinnissa. Aikaisemmat tutkimukset antavat myös suuntaa sille, millaisia tuloksia opinnäytetyön tutkimuksen tulokset tulevat antamaan.

Opinnäytetyön tuloksia vertaillaan muun muassa Sitran *Luonnosta hyvinvointia lapsille ja nuorille*. Julkaisussa on kuvauksia luonnon ja luontoliikunnan hyvinvointivaikutuksista, palveluista ja malleista palveluiden kehittämiseen (Polvinen ym. 2012). Julkaisun tarkoituksena on välittää tietoa luonnon hyvinvointivaikutuksista. Myös tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa luontolähtöisten palveluiden kehittämiseen, joten aikaisempi tutkimustieto, jonka päämääränä on ollut samanlaisten palveluiden kehittäminen, on hyvä vertailukohde. Sitran julkaisua varten on tutkittu tarkemmin Hämeenlinnassa sijaitsevaa metsäesikoulua sekä Porvoossa olevaa luontokoulua (Polvinen ym. 2012, 8). Aineistonkeruumenetelmänä näissä tutkimuksissa toimivat haastattelut, havainnoinnit sekä dokumentoinnit.

Sitran julkaisussa oli luontopalveluiden hyödyntämisestä koettu vastaavanlaisia hyvinvointivaikutuksia kuin opinnäytetyön tutkimustuloksista. Kummastakin on todettavissa, että luontoa hyödynnettäessä lasten ja nuorten stressioireet lieventyvät sekä vaikutukset yleiseen rauhallisuuteen ja rauhaan tulevat selvästi ilmi. Luontopalveluiden kautta allergiaoireet ja sietokyky allergioille madaltuvat sekä yksilön itsetunto voi vahvistua. Itsetunnon vahvistuminen ilmenee muun muassa sosiaalisten taitojen, kuten vuorovaikutustaitojen kehittymisellä. Vuorovaikutustaitoihin vaikuttavat yhdessä olo luonnon keskellä. Sitran julkaisussa todetaan luonnossa liikkumisen hyödyistä lasten motoriikan kehitykselle (Polvinen ym. 2012, 13). Samankaltaisia havaintoja oli tehnyt myös osa opinnäytetyön vastaajista, kun heiltä kysyttiin, millainen merkitys luontolähtöisillä palveluilla on lasten ja nuorten kasvulle ja kehitykselle.

Sitran selvityksessä ilmenneet hyvinvointivaikutukset arvioitiin esimerkiksi päiväkotien johtajien, vanhempien ja ympäristökasvattajien haastatteluilla (Polvinen ym. 2012, 43). Sitran selvityksessä, kuten myös opinnäytetyön tutkimuksessa, vastaajat kertoivat luonnolla olevan positiivisia vaikutuksia myös lajituntemukseen.

Opinnäytetyön tutkimustuloksia voidaan vertailla myös vuonna 2012 julkaistuun tutkimukseen *Green Care –Vihreä Hoiva maaseudulla* (Korhonen, Liski-Markkanen, Nikander & Roos 2012). Tutkimuksen toimeksiantajana toimivat Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pirkanmaan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset. Tutkimus suoritettiin Green Care –Vihreä Hoiva maaseudulla -hankkeelle. Hankkeen tavoitteena oli edistää Green Caren tunnettavuutta sen toimeksiantajien alueilla sekä edistää verkostoitumista alan yrittäjien kanssa. Tutkimus suoritettiin kyselyillä ja haastatteluilla, jotka tehtiin yksityisen-, kolmannen- ja julkisen sektorin edustajille. Tämän opinnäytetyön vertailu keskittyy juuri julkisen sektorin puoleen. Julkisen sektorin kyselyt tiedostelivat näiden kolmen sektorin välistä yhteistyötoimintaa palvelujen tuotannossa.

Tässäkin kuntakysely laadittiin Webropol-ohjelmalla ja sen toteutti työteho-seura, TTS. (Korhonen ym. 2012, 2.) Niin kuin tässä opinnäytetyössä, myös Green Care –vihreä hoiva tutkimuksessa selvisi, että tietämys Green Caresta oli varsin vähäistä ja yhteistyötä sektorien välillä olisi syytä kehittää. Kummassakin tutkimustuloksessa korostuivat yhteistyön ja verkostoitumisen roolit merkittävimpinä keinoina Green Care -palveluiden kehittämisessä. Tutkimuksessa tiedosteltiin myös kuntien kiinnostusta ostaa Green Care –palveluita, mutta yli kolmasosa oli vastannut, ettei osaa sanoa. (Korhonen ym. 2012, 29–36). Tässäkin tutkimuksessa oli arvioitu luontolähtöisten palveluiden vaikutuksia hyvinvoinnille ja tulokset olivat yhtäläisiä tämän opinnäytetyön tuloksien kanssa. Lähtökohdat huomioiden tämä tutkimus oli hyvä vertailu kohde Forssan Green Care -klusterihankkeelle.

10.3 Kehittämisehdotuksia

Opinnäytetyön kyselytutkimuksen mukaan Forssan seudulla olisi kehitettävää etenkin palveluiden löytymisessä, palveluntarjoajien tavoittamisessa ja verkostoitumisessa sekä yhteistyössä. Yhteistyötä palveluntarjoajien ja käyttäjien välillä voisi kehittää erilaisilla tapahtumilla ja messuilla. Esimerkkinä voisi olla luontoaiheisia teemapäiviä kuntien kunnantaloilla, joissa paikalliset luontolähtöisten palveluntarjoajat esittelisivät omia toimintojaan. Teemapäivien kirjo voisi alkaa kunnantaloilta ja siirtyä myöhemmin pidettäväksi luonnossa. Tapahtumissa julkisen ja yksityisen sektorin toimijat voivat myös verkostoitua. Yhteistyötä voitaisiin harjoittaa myös julkisen ja yksityisen sektorin yhdessä järjestämällä tapahtumilla, kuten esimerkiksi alueen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimijoiden ja yrittäjien järjestämällä lasten ja nuorten luontoliikuntapäivillä. Verkostoitumista ja yhteistyötä voidaan edesauttaa myös esimerkiksi vanhempainiltojen kautta.

Yhtenä vaihtoehtona olisi luoda jokin kanava, jonka kautta seudun julkisen ja yksityisen sektorin toimijat voisivat olla yhteydessä toisiinsa. Tässä voitaisiin hyödyntää sosiaalisen median kanavia, joissa voitaisiin sopia mahdolliset kokoontumiset ja tapahtumien järjestämisen suunnittelut. Yhteistyötoimintaa edesauttaisi myös, mikäli päiväkodit ja koulut sopisivat hyödyntävänsä opetuksessaan esimerkiksi vähintään kerran kuussa jotain alueen luontolähtöisten palvelujentarjonnasta.

Palveluntarjoajien löydettävyyttä voisi kehittää näkyvyyden ja markkinoinnin edistämällä. Osalla palveluntarjoajista varmasti on jo sosiaalisen median kanavat osana toimintaansa ja niiden käytön aktiivisuus vaikuttaa näkyvyyteen sosiaalisessa mediassa. Palveluntarjoajat voisivat myös markkinoida itseään entistä enemmän erilaisissa tapahtumissa ja esimerkiksi kesätoreilla. Näkyvyyttä voidaan edesauttaa myös muun muassa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköihin kohdistuvilla vierailuilla. Yhtenä markkinointi keinona voisi pitää myös jonkun tunnetun henkilön käyttämistä esimerkiksi mainoskampanjoissa. Tunnetut kasvot luontolähtöisiä palveluita hyödyntävässä voisi houkutellessa etenkin nuoria asiakkaita palveluille.

Luontolähtöisistä palveluista olisi paljon hyötyä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, joten toimintaa harjoittavien yrittäjien olisi hyvä keskittää markkinointiaan entistä enemmän suoraan kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin.

Tehokkain keino lisätä näkyvyyttä on kuitenkin verkostoituminen, sillä laajin tietoisuus kulkee yleensä sosiaalisen median viestinnän tai suullisen viestinnän, eli puskaradion kautta. Green Care -palveluiden, eli luontolähtöisten palveluiden kehittämisessä olisi hyvä tehdä Green Care käsitteenä ja se menetelmänä tunnetummaksi myös julkisen sektorin näkökulmasta.

Opinnäytetyön päätarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää luontolähtöisiä palveluita kehittäessä. Tässä opinnäytetyö onnistui kohtalaisesti tavoitteessaan, johtuen sen tutkimusentuloksen alhaisesta vastausprosentista.

Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Forssan seudun Green Care -klusterihankkeen toteutuksessa. Opinnäytetyön tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää sen alkuperäisen tarkoituksen eli Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden kehittämisen lisäksi muissa opinnäytetyön aihepiiriin kuuluvissa tutkimuksissa. Tuloksia voidaan hyödyntää, kun tarkastellaan luontolähtöisten menetelmien käyttöä esimerkiksi Kanta-Hämeessä tai muualla Suomessa. Tuloksia voidaan hyödyntää myös tulevissa Green Care -aiheisissa opinnäytetöissä ja hankkeissa.

11 POHDINTA

Luonnon hyödyntämisestä on tutkimusten avulla havaittu olevan niin paljon hyötyä, että sen korostamista pitäisi lisätä lasten ja nuorten kehitystä tukevissa palveluissa. Palvelun ei tarvitse olla mitään hirveän erityistä ja erikoista, sillä jo pelkkä oleskelu rauhallisessa luonnonympäristössä edesauttaa hyvinvointia. Luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisellä voi olla paljon positiivisia vaikutuksia myös pidemmän tähtäimen ajattelukaavalla. Luontolähtöisten palveluiden avulla voitaisiin laskea sairastumisen ja syrjäytymisen riskiä, joka ennen kaikkea kehittäisi yksilön hyvinvointia, mutta alentaisi myös taloudellisia vaikutuksia.

Voisi olettaa, että luontolähtöisiä palveluita hyödynnettäisiin entistä enemmän kasvatus ja kehityspalveluissa, sillä niiden käytöstä on todettu olevan niin paljon hyötyä. Niin sanottuun Suomalaiseen kansanperinteeseen on aina kuulunut luonto jossain määrin, esimerkiksi Suomi on aina ollut tunnettu sen tuhansista järivistä sekä runsaista metsistä. Yleensä arjen rasituksia halutaan karata mökeille, jotka sijaitsevat keskellä luontoa. (Tyrväinen ym. 2014, 29.)

Ennen niin itsestäänselvyysnä pidetty ulkoileminen ympäristössä ei ole enää niin automaattinen osa arkea. Juuri tämän takia luontolähtöisiä palveluiden tarjontaan ja kehitykseen tulisi panostaa enemmän. Luontolähtöisten palveluiden kautta ympäristön arvostaminen ja kunnioitus voivat lisääntyä, joka edesauttaa myös ekosysteemien elinvoimaisuutta, ympäristön puhautta ja viihtyvyyttä sekä hyvinvointia pitkällä tähtäimellä.

Opinnäytetyön aloitusvaiheessa oletin, että aiheeseen kuuluvaa suomalaista tutkimustyötä löytyisi laidasta laitaan. Tutkimustietoa löytyikin hyvin, mutta sitä olisi odottanut löytyvän enemmänkin. Etenkin pelkästään lapsiin ja nuoriin kohdistuvia tai julkisen sektorin osuutta luontopalveluiden tuottamisessa koskevia tutkimuksia löytyi yllättävän vähän.

Opinnäytetyön kyselytutkimuksen vastausprosentti jäi alhaiseksi, sillä vain 37 % eli 53 vastasi 144:stä. Alhaiseen vastausprosenttiin ovat voineet vaikuttaa se, että vastaajat kokivat aiheen vieraaksi tai heillä oli kiireinen aikataulu. Vastausaikaa kyselylle oli noin kolmeviikkoa. Tuon kolmen viikon aikana muistutin vastaajia kyselystä sekä puhelinsitoilla että sähköisillä muistutuksilla. Suoritin puhelinsitot pääosin vastaanottaja organisaatioiden vastuhenkilöille, eli johtajille. Näiden soittojen kautta pyysin muistutamaan kyselystä myös organisaation muita vastaanottajia, mikäli he eivät olleet vastanneet kyselyyn. Muistutuksista huolimatta vastausprosentti jäi alhaiseksi. Muistuttelujen aikana tiedostelin myös vastaanottajilta, oliko kysely mahdollisesti ohjautunut vastaanottajien roskapostikansioon. Webropol-ohjelman käyttö sen suositusten mukaisesti olisi pitänyt estää viestien kulkeutuminen roskapostikansioon, mutta tästä huolimatta ainakin yhdellä vastaanottajista kysely oli sinne ohjautunut. Jälkikäteen pohtien on hyvä miettiä olisiko vastausaikaa pitänyt kuitenkin pitkittää vielä viikolla tai parilla, jotta vastausprosentti olisi saatu suuremmaksi. Tämä olisi taas aiheuttanut enemmän haasteita opinnäytetyön valmistumisen aikataulussa.

Opinnäytetyö oli prosessina sekä mielekäs että sopivan haastava. Ensikerälaisena tutkijana opin kuinka haastavaa ja aikaa vievää tutkimuksen teettäminen on. Opinnäytetyön edetessä opin, että tutkimuksia tehdessä on anottava ensin tutkimuslupa tutkittavilta organisaatioilta ennen kuin voi lähettää varsinaista kyselylomaketta. Opinnäytetyön tutkimuspuolen edistymisen tahtia hidastivatkin tutkimusprosessiin liittyvät vaiheet. Opin opinnäytetyötä tehdessäni kuinka tärkeää oman ajankäytön suunnittelu ja siinä pysyminen on. Tutkimukselle ja sen käsittelylle on varattava runsaasti aikaa. Opinnäytetyön kysely suoritettiin Webropol-ohjelmaa hyödyntäen. Ohjelman käyttö ei ollut entuudestaan tuttua, joten prosessin aikana opin myös soveltamaan Webropolia kyselyiden luomisessa. Kyselyn laatiminen oli oma prosessinsa ja sen suunnitteluun käytettiin hyvin aikaa, sillä sen piti vastata tutkimusongelmiin sekä olla ymmärrettävä ja inhimillisen mittainen vastaajalle.

Opinnäytetyön aikana opin myös erilaisista aineiston analysointi tavoista ja menetelmistä. Aineiston analysointia tehdessäni kokeilin erilaisia analysointi menetelmiä, graafisista aineiston kuvaajista ristiintaulukoitiin sekä aineistojen välisen korrelaation selvittämiseen. Aineiston analysointi menetelmästä päädyin kuitenkin tulosten esittämiseen Excelin kautta luotujen kuvien ja kuvaajien avulla sekä aineistojen prosenttien, frekvenssien ja kesiarvojen esittämisellä. Valitsin yksinkertaisimman tulosten esittely tavan siksi, että halusin pitää opinnäytetyöni mahdollisimman lukijaystävällisenä. Taulukoista ja kuvioista voi päätellä jo yhdellä vilkaisulla millainen tulos on ja esimerkiksi millaiset väittämät ovat saaneet eniten kannatusta.

Opinnäytetyö prosessin aikana opin myös tiedonhaun eri menetelmiä. Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta löytyi sopivasti opintojen toimipisteen kirjastoista sekä kuntien kirjastoista. Tiedonhaussa pyrin rajaamaan erityisen vanhat lähteet pois aina kun samasta aiheesta oli uudempia julkaisuja. Tutkimustyöskentelyn lisäksi opin luontolähtöisistä palveluista ja Green Caresta sekä julkisen sektorin toiminta periaatteista kuntien palvelujen tuottajan. Tutkimuksena opinnäytetyö on lähtökohtaisesti onnistunut, mutta sen vastausprosentti ei ole tarpeeksi korkea, jotta se voitaisiin luokitella luotettavaksi tutkimukseksi.

Opinnäytetyö oli prosessina opettavainen kokemus ja tutkimuksen täydellisen luotettavuuden puutteesta huolimatta sen työstäminen oli mielekästä. Työssä keskityttiin luontolähtöisiin palveluihin lasten ja nuorten näkökulmasta, mutta luontopalveluiden käytöstä tuntuisi olevan niin paljon hyötyä, että niitä sopisi hyödyntää enemmän kaikille suunnattujen hyvinvointipalveluiden piirissä.

LÄHTEET

Ainasoja, T. 2014. Green Care osaksi kuntouttavaa työtoimintaa. Tesso, Sosiaali- ja terveystieteiden aikakauslehti. Julkaistu 22.4.2014. Viitattu 12.11.2015.

<http://tesso.fi/artikkeli/green-care-osaksi-kuntouttavaa-tyotoimintaa>

Aineiston keruumenetelmiä. n.d. Opinnäytetyöpakki. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.12.2015.

<https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tu- kimateriaali/Aineiston-keruumenetelmat>

Aro, P., Auer, L., Jakobsson, L., Polojärvi, A & Ålander, H. 2014. Cultural Green Care, hyvinvointia luonnosta ja kulttuurista. Viitattu 18.1.2016.

http://www.oamk.fi/hankkeet/sugor/docs/sugor_esiselvityshanke_loppuraportti.pdf

Arvonen, S. 2014. Metsämieli, luonnollinen menetelmä mielentaitoihin. Latvia: Metsäkustannus Oy.

Borg, P. 2012. Polkuja metsään. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Braun C, Strangler T, Narveson J & Pettingell S. 2009. Complementary Therapies in Clinical Practice: Animal-assisted therapy as a pain relief intervention for children.

Cantell, H. 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus. WS Bookwell Oy.

Eettinen ennakoarviointi. 2012-2014. TENK. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 7.12.2015.

<http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteiss%C3%A4/en- nakoarviointi>

Forssan seudun Green Care klusteri hanke. n.d. Viitattu 15.4. 2016.

<http://www.hamk.fi/tyoelamalle/hankkeet/green-care/Sivut/default.aspx>

Forssan Kaupunki. n.d. Lapset ja nuoret. Viitattu 16.3.2016.

http://www.forssa.fi/lapset_ja_nuoret/

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä. 2015. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto. Viitattu 6.12.2015.

<http://www.fstky.fi/>

Frances E, Kuo. PhD & Andrea Fabel Taylor, PhD . 2004.

Research and practice: a potential natural treatment for attention-deficit/hyperactivity disorder: evidence from a national study.

Viitattu 12.2.2016.

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1448497/>

FSKK. Forssan seudun kehittämiskeskus. 2015.

Viitattu 6.12.2015. <http://www.fskk.fi/index.php?section=1>

Green Care Finland Ry. 2016. Viitattu 12.2.2016.

<http://www.gcfinland.fi/news/koira-avusteisesta-terapiasta-apua-lasten-psyykkisiin-ongelmiin;jsessionid=C1EFC45813AAB3A01C41173C74A5D0BB.17>

Koira-avusteisesta terapiasta apua lasten psyykkisiin ongelmiin.

2014. Green Care Finland Ry. Viitattu 12.2.2016.

<http://www.gcfinland.fi/file/original/maatilan+kuntouttava+k%C3%A4ytt%C3%B6.pdf?fileId=101288>

Green Care Finland Ry. 2011. Green Care sosiaalityön tutkimuksen alla-blogi. Julkaistu 6.6.2011. Viitattu 5.12.2015.

<http://www.gcfinland.fi/blog/green-care-sosiaalityon-tutkimuksen-alla?id=23892>

Green Care toimintamalli. 2013. Villa Eden Care. Viitattu 18.4.2016.

<http://villaeden.fi/1-greencare> .

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. p. Helsinki: Tammi.

Hirvonen, J & Skyttä, T. 2014. Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut: opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 6.2.2016.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-588-430-5>

Hyvätti, N. 2009. Ohjat omiin käsiin, Hevonen lastensuojelun sosiaalityön tukena. Suomen Ratsastajainliitto ry. Helsinki: TS-Yhtymä Oy/Digipaino.

Ikäheimo, K. 2013. Karvaterapiaa- Eläinavusteinen työskentely Suomessa. 1.painos. Helsinki: Yliopistopaino Helsinki.

Järkivihreä Forssan seutu. 2015. Viitattu 10.11.2015.

<http://www.brightgreen.fi/index.php?section=1>

Kestävä kehitys. 2015. Kestävän kehityksen periaatteet on hyväksytty yhteiseksi päämääräksi yhteiskunnassa. Aalto-yliopisto. Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Viitattu 8.11.2015.

http://arts.aalto.fi/fi/about/sustainable_development/

Kaikkonen, H. Virkkunen, V. Kajala, L. Erkkonen, J. Aarnio, M & Korpelainen, R. 2014. Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. Vantaa. Metsähallitus.

Viitattu 29.1.2016. <http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a208.pdf>

Korhonen, A. Liski-Markkanen, S. Nikander, K & Roos, I. 2012. Green Care –Vihreä Hoiva maaseudulla. Kyselyiden ja haastatteluiden yhteenvertoraportti. Nurmijärvi. TTS. Viitattu 2.5.2016.

http://www.tts.fi/images/stories/tts_julkaisut/tj413.pdf

Lasten Forssa. 2011. Lasten Forssa. [Youtube-video.]

Julkaistu 20.12.2011. Viitattu 16.3.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=fZjSioC11YI#t=1282>

Luomi, A. Paananen, J. Vilberg, K & Virta, L. 2010. Keke päiväkodissa. Kestävän kehityksen opas. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy. Viitattu 5.3.2016.

http://www.4v.fi/files/4679/Keke_paivakodissa.pdf

Luonnosta hyvinvointia ja uutta palvelutoimintaa. n.d. Green Care Finland Ry. Viitattu 12.3.2016.

http://www.gcf Finland.fi/file/original/GreenCare_esite2014.pdf?fileId=89555

Luonto hyvinvoinninlähteenä- suomalainen Green Care. n.d. VoiMaa!-hanke. Forssa Print.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nummenmaa, L. Holopainen, M & Pulkkinen, P. 2014. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Parikka-Nihti, M. & Suomela, L. 2014. Iloja ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. Juva: Bookwell Oy.

Pohjola, A & Särkelä, R. 2011. Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan Keskusliitto Ry.

Polvinen, S. Pihlajamaa, J & Berg, P. 2012. Luonnosta hyvinvointia lapsille ja nuorille. Kuvauksia luonnon hyvinvointivaikutuksista, palveluista ja malleista palveluiden kehittämiseen. Sitran julkaisuja 2012. Viitattu 24.2.2016.

https://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Luonnosta_hyvinvointia_lapsille_ja_nuorille.pdf

Puhtimäki, L. 2016. Hoivakissa Hanna hurmaa Humppilassa. Seutu-Sanomat. Julkaistu 16.1.2016. Viitattu 20.1.2016.

<http://www.seutu-sanomat.fi/uutiset/723-hoivakissa-hanna-hurmaa-humppilassa>

Päivähoidon kestävä kehityksen toimintaohjelma. 2006. Sosiaali ja terveystoimi. Oulu. Viitattu 6.3.2016.

http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=dc2a6433-91cc-444c-89f4-49485243b574&groupId=112792

Salonen, K. 2014. Luonnon hyvinvointivaikutukset - tutkimuksen ja vaikutavuuden näkökulmasta. VideonetChannel. [YouTube-video.]

Julkaistu 22.5.2014. Viitattu 10.2.2016.

https://www.youtube.com/watch?v=9JNrf_vCgC8

Salonen, K. 2005 Mieli ja Maisemat: eko-ympäristöpsykologian näkökulma. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salovuori, T. 2009. Vihreyden keskellä, levon ja virkistyneen puutarhat. Helsinki: Kotimaa- Yhtiöt Oy/ Kirjapaja.

Seppänen, J. n.d. PS2 Kehityopsykologia. Viitattu 19.4.2016.
<http://www.kolumbus.fi/juha.seppanen/opinnot/ps/ps2/ps2.html>

Soini, K. 2014. Luonnosta hoivaa ja voimaa: miten arvioida Green Care-toiminnan vaikuttavuutta. MTT. Jokioinen. Viitattu 28.1.2016.
<http://www.mtt.fi/mttkasvu/pdf/mttkasvu21.pdf>

Taanila, A. 2015. Analysoi. Akin menetelmäblogi -blogi.
Julkaistu 29.11.2015. Viitattu 20.4.2016.
<https://tilastoapu.wordpress.com/>

Tuomala Matti.2009. Julkistalous. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Tämä metsä on meille tärkeä. n.d. Metsäesiopetus Häiviän päiväkotia Päiväkumpu. Viitattu 16.4.2016.
<http://www.sll.fi/mita-me-teemme/ymparistokasvatus/koulumetsat/kilpailutyot/kilpailutyot/haivian-pk.pdf>

Uusikumpu, M. 2009. Terve, luonto, terve, mieli, terve, kuusikot kumeat. Voima- blogi. Julkaistu 9.9.2009. Viitattu 20.4.2016.
<http://uusi.voima.fi/blog/arkisto-voima/terve-luonto-terve-mieli-terve-kuusikot-kumeat/>

Vehmasto, E. 2014 Miten luontolähtöinen hyvinvointitoiminta eli Green Care -käsite ymmärretään Suomessa. VideonetChannel [YouTube-video.]
Julkaistu 22.5.2014. Viitattu 20.1.2016.
<https://www.youtube.com/watch?v=eauWcAs6GNc>

Vox Forssa. 2013. Lasten Forssa. Viitattu 16.4.2016.
http://www.forssa.fi/UserFiles/forssa/File/Varha/Varhaiskasvatussuunnitelma_2013.pdf

Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut. 2015. Sosiaali –ja terveysministeriö
Viitattu 4.12.2015.
<http://stm.fi/yksityiset-sotepalvelut>

Ylikahri, V. 2010. Onnellisuustalous. Vaasa: Oy Arkmedia Ab.

Ympäristöministeriö. 2013. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 29.3.2016.
http://www.ym.fi/fi-fi/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys

KYSELYTUTKIMUKSEN KYSELYLOMAKE

Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden kehittäminen julkisen sektorin näkökulmasta

Vastaajan perustiedot

1. Vastaajan sukupuoli

- Nainen Mies

2. Vastaajan ikä

- Alle 20v
 21-30v
 31-40v
 41-50v
 51-60v
 Yli 60v

3. Toimipisteeni paikkakunta

- Forssa
 Humppila
 Jokioinen
 Tammela
 Ypäjä

4. Vastaajan ammatti

5. Julkisen sektorin yksikköemme edustaa *

- Varhaiskasvatusta (päiväkodit)
- Perusopetusta (ala- ja yläasteet)
- Lukiota ja ammatillista opetusta (lukiot ja ammattioppilaitokset)
- Nuorisotoimea (etsivä nuorisotyö)
- Terveydenhuoltoa (neuvolat ja kouluterveydenhuolto)

Muu, mikä?

Alla olevissa väittämissä vastausvaihtoehdot on annettu ykkösestä viiteen.

1 =täysin eri mieltä 2 =jokseenkin eri mieltä 3 =en osaa sanoa 4 =jokseenkin samaa mieltä 5 =täysin samaa mieltä

Kysymykset

6. Tämä kyselytutkimus tukee Forssan Green Care- klusteri hanketta. Millainen käsitys teillä on Green Caresta? *

	1	2	3	4	5
Tiedän, mitä Green Care, eli luontolähtöiset palvelut käsitteenä tarkoittaa	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on kokemusta Green Caresta	☐	☐	☐	☐	☐
Green Care toiminta on edistänyt työntekijöiden hyvinvointia työyhteisössäni	☐	☐	☐	☐	☐
Luontolähtöisten menetelmien käyttö työssäni on minulle tuttua	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnassamme on hyödynnetty alueella toimivia luontolähtöisiä palveluita tarjoavia yrityksiä	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän mitä kestävä kehitys tarkoittaa	☐	☐	☐	☐	☐

7. Minkälaisia luontolähtöisiä menetelmiä olette käyttäneet työssänne lasten ja nuorten kanssa? *

- Luonto- ja metsäretket
- Hevostilavierailut
- Maatilavierailut
- Pieneläintilavierailut
- Viherpuutarhavierailut
- Seikkailuretket luonnossa
- Muut, mitkä?

8. Miten luontolähtöisten palvelujen tuottaminen tällä hetkellä toteutetaan julkisella sektorilla? *

1 2 3 4 5

Luontolähtöisille palveluille on paljon kysyntää Forssan seudulla ○ ○ ○ ○ ○

Luontolähtöisten palveluiden tarjoajat tavoitetaan hyvin yksityisellä sektorilla ○ ○ ○ ○ ○

Asiakkaat ovat toivoneet enemmän luontolähtöisiä palveluita käyttöönsä ○ ○ ○ ○ ○

9. Miten yksikössämme tuetaan kestävän kehityksen periaatteita käytännössä? *

- Jätteidenlajittelu
- Energiatehokkuus yksikön energian käytössä (esim. ledvalot, laitteiden järkeväkäyttö)
- Ekologinen kulutus (esim. järkevä vedenkulutus)
- Ekologiset materiaalivalinnat
- Vihreälippu, tai muu ympäristö ohjelma
- Kuljetusten/matkustamisen ekologisuus
- Muu, mikä?

10. Miten kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan julkisen sektorin palvelujen tuottamisessa tällä hetkellä? *

1 2 3 4 5

Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen on tärkeää varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa/ lukio- ja ammatillisessa opetuksessa. / nuorisotoimissa ja terveydenhuollossa ○ ○ ○ ○ ○

Toiminnassamme noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita ○ ○ ○ ○ ○

Ympäristönhyvinvoinnin ja kestävän kehityksen merkitystä pitäisi korostaa enemmän myös opetuksessa/ terveydenhuollossa/ varhaiskasvatuksessa. ○ ○ ○ ○ ○

11. Miten luontolähtöisten palvelujen tuottamista pitäisi jatkossa kehittää yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa? *

1 2 3 4 5

Luontolähtöiset palveluntarjoajat ovat hyvin löydettävissä Forssan seudulla. ○ ○ ○ ○ ○

Verkostoituminen palveluiden tarjoajien ja palveluiden ostajien välillä on merkittävää kehityksen kannalta. ○ ○ ○ ○ ○

Forssan seudulla on jo riittävästi luontolähtöisiä palveluita tarjoavia yrityksiä lasten ja nuorten käytettäväksi. ○ ○ ○ ○ ○

Nykyinen yhteistyö luontolähtöisten toimijoiden (yksityinen ja julkinen sektori) välillä on riittävä ○ ○ ○ ○ ○

Luontolähtöisten palveluiden hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa on merkittävää lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen kannalta. ○ ○ ○ ○ ○

Luontolähtöiset menetelmät ja niiden käyttö edistävät lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. ○ ○ ○ ○ ○

Luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisellä perusopetuksessa on positiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten oppimiselle. ○ ○ ○ ○ ○

Luonnossa liikkuminen edistää lasten ja nuorten rauhoittumista ja keskittymistä. ○ ○ ○ ○ ○

Lasten ja nuorten luontosuhdetta tulisi kehittää ○ ○ ○ ○ ○

12. Oletteko aiemmin hyödyntäneet luontolähtöisiä palveluja työssänne, jos niin miten? *

13. Millaisia luontolähtöisiä palveluita toivoisitte enemmän Forssan seudulle? *

14. Mitä kautta olette saaneet tietoa Forssan seudulla toimivista luontolähtöisten palvelujen tarjoajista? *

- Lehtimainonta
- Internet
- Sosiaalinen media (esim. Facebook tai Twitter)
- Yritysten jakamien esitteiden kautta
- Muu, mikä?

15. Millainen merkitys luontolähtöisillä palveluilla on lasten ja nuorten kasvulle ja kehitykselle? *

16. Millaisia vaikutuksia olette havainneet luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisestä olevan lasten ja nuorten terveydelle, hyvinvoinnille ja oppimiselle? *

17. Minkälaista yhteistyötä toivoisitte luontolähtöisiä palveluja tuottavien yritysten kanssa? *

18. Muita ajatuksia, sana on vapaa!

Kiitoksia vastauksista!

Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden kehittäminen julkisen sektorin näkökulmasta

SAATEKIRJE

Luontolähtöisten palveluiden kehittäminen Forssan seudulla

Hyvä vastaanottaja,

Tämän kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää Forssan seudun luontolähtöisten palveluiden toimivuus niiden tarjoajien ja käyttäjien välillä. Kysely on osa ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä ja paikallista Green Care-klusterihanketta. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Hämeen Ammattikorkeakoulu, joka toimii Green Care-klusteri hankkeen koordinoijana. Opinnäytetyön ohjaajana ja hankkeen yhteishenkilönä toimii yliopettaja Päivi Homan-Helenius.

Kysely on tarkoitettu Forssan seudun julkisen sektorin toimijoille, jotka ovat mukana varhaiskasvatuksessa ja nuorisotoimissa, perusopetuksessa sekä ammatillisessa että lukio koulutuksissa sekä Forssan seudun hyvinvointi kuntayhtymälle.

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista, mutta erittäin toivottavaa, jotta tutkimuksen tuloksista saataisiin mahdollisimman kattavia ja hyödynnettäviä. Jokaisella vastauksella on merkitystä, jotta kyselytutkimuksen tuloksista saataisiin mahdollisimman kattavia.

Kyselytutkimuksen vastauksia ei käytetä yksittäisinä, joten yksittäisiä vastauksia ei voi erottaa lopullisista tuloksista. Vastaukset ovat täysin luottamuksellisia ja niiden pohjalta luodaan tilastotietoa, jota hyödynnetään opinnäytetyössä ja Forssan seudun luontolähtöisen palveluiden kehitystarpeita arvioitaessa.

Kyselyyn vastaamiseen kuluu aikaa noin 10 minuuttia.
Kyselyyn voi vastata seuraavan kahden viikon aikana .

Lisätietoja antaa:

Kestävän kehityksen opiskelija Anne-Mari Velin
anne-mari.velin@student.hamk.fi

Vastauksistanne jo etukäteen kiittäen

Anne-Mari Velin
Kestävän kehityksen opiskelija
Hamk

Kyselyyn voi vastata alla olevan linkin kautta:

KYSELYTUTKIMUKSEN AVOIMET VASTAUKSET

12. Oletteko aiemmin hyödyntäneet luontolähtöisiä palveluja työssänne, jos niin miten?

Vastaajien määrä: 53

- Esim. vierailut Korteniemen perinnetilalla
- Kevätretkikohteina mm. luontokeskus
- Emme
- Luontoretket, metsäretket,
- Olen, Suunnittelun ohjaaminen luontolähtöiseen toimintaan hallinnon osalta on merkittävää. Ellei päätöksenteko ja esimies luo mahdollisuuksia, käytännön toteutus on vaikeaa.
- Metsäretket, palaverit
- En osaa sanoa.
- Lähiseudun pientiloja, luontokeskusta.
- Ei
- Retkikohteet lähistön luontokohteita
- Olemme kyllä olleet lähes aina hyvin omatoimisia
- Luontokursseja asiakkaille.
- Kyllä
- Metsäretkiä ja maatilamatkailua, retkiä
- Retkiä luontokeskukseen, Korteniemeen, tunteja pidetty lähimetsässä
- Lasten retkien järjestämisessä
- En
- Ei
- Eläimet, metsäretket, luonnossa liikkuminen
- Olemme käyttäneet Hämeen luontokeskusta, perinnetilaa Liesjärvellä ja Mustialan tilaa
- Koulun opetusryhmät tekevät retkiä ja tutustumiskäyntejä Lounais-Hämeen ympäristökohteisiin. Hämeen luontokeskus, Torron suo, Korteniemen perinnetila, Peukaloisen luontopolku, Elonkierto jne.
- Retkiä luontoon ja alueen tunnettuihin luontokohteisiin.
- Lääkäriä kautta ratsastusterapia
- Tehnyt luontolähtöistä työtä, mutta en käyttänyt palveluja
- Elonkierto, luontokeskus ja Torronsuo ovat vakioretkikohteita oppailla ja ilman.
- Vierailu Torron suolla Luontokeskuksen opastuksella.
- Vierailu Korteniemen perinnetilalla Luontokeskuksen opastuksella.
- Vierailu Ilvesreitillä omatoimisesti oppilaiden kanssa.
- Vierailu Hämeen luontokeskuksella.
- Metsän antimia on hyödynnetty opetuksessa. sienet, marjat, kasvit ja materiaalit
- Päiväkodissamme käytetään luontoa oppimisympäristönä päivittäin.
- Niin kauan kuin näitä hommia olen tehnyt, yli 25 vuotta. Forssassa olen ollut töissä vuodesta 2013.
- En omassa työssä, mutta ollut mukana suunnittelemassa.
- Jätteet lajitellaan (lapset laittavat bioroskat bioroskikseen ruuan jälkeen). Olemme paljon luonnossa, piha on luonnonmukainen ja pihalta löytyy paljon luonnon juttuja (ei ole mikään rakennettu piha). Käymme metsäretkillä kerran viikossa ja käymme monipuolisesti monessa paikassa (metsä, kartanonpuisto, Elonkierto.) Tutkimme arjessa paljon luontoa.
- Aikaisemmissa työpaikoissa kyllä mutta en tässä nykyisessä.
- Melko vähän.
- Mm. terapiaratsastus, melonta, lasten ja nuorten seikkailutoiminta, sieni- ja linturetket, suoretket, maastopyöräily, jne.
- Itse en ole, mutta opettajat ovat hyödyntäneet, lisäksi esiopetusta järjestetään metsäeskarina.
- tekemällä retkiä eri kohteisiin
- Kyllä. Luontokeskuksen palveluita, Torronsuon opastusta
- Emme
- Mielestäni en pysty hyödyntämään niitä työssäni
- Luontokeskuksen kanssa yhteistyötä. Jäteasemalla vierailuja.
- Erilaiset luontoretket, koulun pihan tehokas käyttö, elonkierto Jokioisilla, Torron suo, luontokeskus, Saaren kansanpuisto

- Miinan koulu, jossa aiemmin työskentelin, oli aikoinaan Vihreä Lippu -koulu. Koulu hyödynsi ko. toiminnassa yhteistyökumppaneina luontokeskusta, maataloja ja ympäristökasvatusjärjestöjä.
- Aiemmassa työssä laavut, liikkuminen metsässä, sos. pedagoginen hevostoiminta, Elonkierto. Nykyisessä työssä ei ole hyödynnetty.
- Esim. 8.luokkien vierailu korteniemen perinnetilalle syksyllä 2015. Kalapäivät 7. luokille lähes joka lukuvuosi.
- Asiakkaat (lapset ja nuoret): varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien mukaista toimintaa järjestettäessä huomioitu palvelujen arjessa luontolähtöisyys (esim. Luonto-liikunta Esiopetusryhmät, Metsä-Mörri -toiminta, luontoretket, oppiympäristöt ulkona, luontokohteissa opiskelu jne.)
Henkilöstö: Tyky-päivät yms. työhyvinvointia edistävä toimintaa toteutettu erilaisissa luontokohteissa
- Yhteiset retket perhepäivähoidossa, joita kunta on järjestänyt (mm. Mustialaan)
- Säännöllisiä metsäretkiä viikoittain, kierrättämisen tärkeyttä opetettu lapsille.
- Olemme käyneet itsenäisesti Torron suolla ja Saaren kansanpuistossa retkellä ja Vekkilän museotilalla. Olemme ohjanneet itse luontoretkiä ja pidämme myös luontopainotteisen päiväleirin. Olemme ostaneet kanootti- ja jousiammuntapalveluita. Yhteistyötä myös Hämeen luontokeskukseen kanssa.
- Varsinaisesti en mitään
- Luontoretket
- En ole

13. Millaisia luontolähtöisiä palveluita toivoisitte enemmän Forssan seudulle?

Vastaajien määrä: 53

- Retkeilymahdollisuudet
- Hyviä retkikohteita
- En osaa sanoa, en omasta enkä työyhteisöni puolesta
- esim. kansallispuistojen opastusretkiä, metsäretkiä muutenkin, erilaisia järjestettyjä infotilaisuuksia ja opiskelijoiden mukaan ottamista projektiluontoisena osana.
- Ohjatut retket
- Aktiviteettiin ja ympäristöhyvinvointiin liittyviä.
- Lapsiystävällisiä ja edullisia paikkoja.
- Puutarhaterapia
- Maatilaeläimiä
- Jätteiden lajittelu kattavammaksi.
- Aitoa luontokokemusta
- Enemmän retkikohteita, jottei aina tarvitse käydä samoissa paikoissa
- Palveluntarjoajat voisivat tulla kouluihin kertomaan toiminnasta
- En osaa sanoa, koska minulla ei ole kattavaa tietoa tämän hetken kaikesta tarjonnasta
- En osaa sanoa, kun en tunne nykyistäkään tarjontaa.
- Mahdollisimman monen saavutettavissa olevia, sellaisia jotka ohjaisivat perheitä myös itsenäisesti hyödyntämään luontoa.
- Pieneläintiloja, maatiloihin tutustumista, kaupunkialueelle laavu tms
- Luontopolkuja koulun lähiympäristöön.
- Monenlaisia luontotapahtumia.
- metsäretkiä
- En tiedä
- Yhteisiä tapahtumia ja kiertäviä esityksiä ja demoja.
- Luontokeskuksen ja Eerikkilän välinen kävelysilta pitää saada toteutettua.
Kanoottiretkiä koululaisille
Ruostejärven kesäsiirtolan käytön kehittämistä.
Eerikkilän luonto-opas opiskelijoiden ja lähiseudun koulujen oppilaiden välisen yhteistyön kehittämistä. Oppilaat olisivat esim. opastusharjoitusten demoryhminä. Toteutuu liikunnan osalta jo lop-opiskelijoiden osalta Eerikkilässä.
- Elämyspolkuja ja pisteitä joita voisi opetuksessa hyödyntää helpommin.
- Monipuolisuutta, esim. vaka toiminnassa voisi olla eläinten hoitoa yms. luonto opp. ympäristönä lisäksi.

- Nykyisten tehokkaampi hyödyntäminen riittää aluksi.
- Koulujen ja päiväkotien tueksi valmiita "paketteja", jossa hyödynnetään seudun monipuolista luontoa.
- Vierailuja luontolähtöisiä palveluja tuottavissa paikoissa.
- Monipuolisesti kaikenlaista, matalankynnyksen toimintaa.
- Metsäeskarit kuulostavat mielenkiintoiselta toimintamuodolta.
- Laidasta laitaa - niin lapsille, nuorille kuin aikuisillekin suunnattuja palveluita. Lapsilla ja nuorilla erityisen tärkeä luontosuhteen synnyttäminen / vahvistaminen.
- En osaa sanoa
- Helposti saavutettavia, lapsia päiväkodissa n. 100, myös hinta ratkaisee
- Valmiita retkiä hienoihin luontokohteisiin Tammelassa
- Ohjattua luontoliikuntaa sekä mahdollisuutta harrastaa ohjatusti luonnossa
- En osaa sanoa
- Opastettuja oppitunteja, yhteistyötä koulujen kanssa systemaattisemmin.
- Ohjattuja luontoretkiä
- Eläinpainotteisia
- Konseptoituja palveluja erilaisille kohderyhmille (esim. lasten ja nuorten iän mukaan).
- En osaa sanoa, asiakkailta (pienien lasten vanhemmilta/ esim. perhepäivähoitajilta) kannattaa suoraan kysyä
- Erilaisia tutustumiskäyntipaikkoja lapsille.
- En osaa sanoa.
- Ohjatut seikkailuretket metsään
- Helposti tavoitettavia. Valmiit tutustumisohjelmat oppilaille ja ehkä ennakkotehtäviä.
- En oikein osaa sanoa, koska en työssäni päätä näistä asioista

15. Millainen merkitys luontolähtöisillä palveluilla on lasten ja nuorten kasvulle ja kehitykselle?

Vastaajien määrä: 53

- Puhtaan ravinnon merkitys.
- Todella tärkeää, ihan perusasioita, joilla suuri merkitys
- Ne tukevat lapsen suhdetta luontoon, herättävät mielenkiintoa.
- Nehän tulevat esille kohdassa 11
- Oppimisvaikeuksien kanssa työskentelevät lapset ja nuoret pystyvät tuomaan julki tunteitaan ja ajatuksiaan paremmin luonnonläheisyydessä. Metsän ja maaseudun rauhoittava vaikutus on suoraan nähtävissä myös lasten ja nuorten olotilassa. Mitä enemmän ympärillä olevaa "säälää" ja "hyperaistimuksia" karsitaan lasten ja nuorten maailmasta pois, sitä paremmin he kykenevät keskittymään. Luonnossa oleminen vie myös pois pelimaailmaan kiinnittyneet lapset.
- Virkistävä, rauhoittava
- En osaa sanoa, mutta varmasti olisi vain hyväksi.
- Suuri. Luonnossa lapset keskittyvät paremmin, rauhoittuvat, saavat monipuolisia kokemuksia.
- Tärkeä
- Suuri merkitys
- Luontosuhde on hyvä rakentaa jo lapsena ja hyödyntää myös perheitä
- Elintärkeä.
- Iso merkitys tasapainoisen mielen kivijalaksi.
- Minusta luontokasvatus on tärkeätä
- Tämä on niin hyödyllistä, että pyrimme työssä lisäämään luontolähtöisten palvelujen käyttöä.
- Erittäin tärkeä, koska heille ei synny suhdetta luontoon välttämättä muuten
- Positiivinen asia
- Lapset rauhoittuvat luonnossa ja oppivat kunnioittamaan sitä
- Huomattava.
- Melko tärkeä
- Rauhoittava
- Tutustuminen luontoon rauhoittaa
- Suuri
- Erittäin merkittävä
- Lapset ovat vieraantuneet luonnosta valitettavasti. Se tulisi muuttaa.

- Tärkeä. kaupungistumisen ja tv:t:n lisääntymisen myötä luonnon merkitys ohmissa hyvinvoinnin ylläpitäjänä korostuu. Pohja hyvinvoinnin ylläpitämiselle (luonnon merkitys) rakentuu jo lapsuudessa
- Merkittävä.
- Luonto on kuitenkin monen asian perusta ja lasten on hyvä olla mahdollisimman paljon luonnon keskellä. Lapset nauttivat siitä ja valitettavan vähän nykyperheet oleskelevat luonnossa ja metsässä. Näin ollen on hyvä varhaiskasvatukseen ainakin tehdä paljon työtä sen eteen, että lapset saava kokemuksia luonnosta. Lapset oleskelevat nykyään paljon sisätiloissa telkkarin ja pelijuttujen sekä tablettien ja tietokoneiden äärellä. Ulkoilu on kuitenkin kaikkein tärkeitä!
- Yleensä positiivinen jos vain pääsevät osallisiksi tällaisista palveluista.
- Suuri positiivinen merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle terveydelle.
- Auttaa kasvussa ja kehityksessä, auttaa löytymään selviytymiskeinoja jne.
- Oppimisen kannalta tärkeä
- Positiivinen
- Erittäin merkittävä
- Varhaiskasvatus- ja opetuspuolella suuri merkitys
- On tärkeää oppia huomaamaan luonnon arvo jo lapsena myös henkisen virkistytymisen paikkana. Lapsesta asti on hyvä kasvaa ajattelemaan luonnon kestävyyttä ja oman toiminnan vaikutusta siihen.
- Suuri merkitys
- Puhtaan luonnon ja ympäristön tärkeyden ymmärtäminen ei onnistu ilman luontokokemuksia. Luonnossa liikkuminen on tärkeää niin henkisen kuin fyysisen toimintakyvyn kasvun ja toimintakyvyn kannalta.
- Hyvä, edistää fyysisiä sekä sosiaalisia taitoja.
- Erittäin suuri. Maailmassa, jossa muutos on ainoa vakio ja jossa ennustettavuus koko ajan vähenee, on lasten luontosuhteen tukeminen yksi pysyvistä 'kivijaloista' - ja em. toteuttamiseen julkisen sektorin toimijat tarvitsevat alan yrittäjiä ja muita ammattilaisia.
- Käsitkseni mukaan ainoastaan hyödyksi: kokemuksia, elämyksiä, tietotaitoa myös (isommille lapsille, nuorille). Tunteiden hallintaa, empatiakykyä.
- Metsässä motoriset taidot kehittyvät, energiaa saa purettua, luonnon kunnioittaminen antaa pohjaa kasvulle ja oppimiselle.
- Auttaa rauhoittumaan varsinkin erityisnuoria.
- Mm. keskittymiskyky paranee, muiden huomioonottaminen, empatiakyky paranee, fyysiselle kehitykselle hyvä (mm. motoriikka paranee), uni ruokailu jne paranee. Hyvin kokonaisvaltainen vaikutus lapselle, jos koko perhe on mukana, vuorovaikutus paranee.
- Tärkeä
- Varmasti kiinnostaa heitä.

16. Millaisia vaikutuksia olette havainneet luontolähtöisten palveluiden hyödyntämisestä olevan lasten ja nuorten terveydelle, hyvinvoinnille ja oppimiselle?

Vastaajien määrä: 53

- Kotieläimet (hyöty, seura) ja eläintenhoito yleensäkin rauhoittaa lasta ja opettaa vastuulliseen toimintaan.
- Parantaa jaksamista, innostaa, tuo vaihtelua
- Lapset keskittyvät metsäpäivinä tehtäviinsä hyvin, kun saavat suorittaa ne ulkona vapaammassa toimintaympäristössä.
- Katso kohta 11
- Positiivisia vaikutuksia jokaisessa vaihtoehdossa.
- Rauhoittava, energiaa purkava
- En osaa sanoa.
- Luonto oppimisympäristönä on monipuolinen. Luonnossa liikkuminen tekee hyvää motoriikalle ja keskittymiselle. Oppiminen luonnossa on kokonaisvaltaista.
- Rauhoittava vaikutus
- Iloa muuntuvasta ympäristöstä ja luonnon lähelle pääsemisen ilo
- Lapset rauhoittuvat paremmin, allergioiden sietokyky kasvaa.
- Rauhoittavia, hyvinvointia lisääviä, keskittymiskykyä lisääviä, vuorovaikutustaitoja kehittäviä.
- En tiedä palveluista, mutta luontoretket ovat tärkeitä oppimisen paikkoja
- Luonnossa toimiminen on sekä fyysisesti että henkisesti ehdottoman tärkeää, myös virkistävää ja tämä kaikki vaikuttaa oppimiseen.
- Keskittymisen lisääntyminen ympäristön arvostaminen
- En ole ollut mukana toteuttamassa.
- Raitis ilma tekee hyvää, liikkuminen luonnossa on hyvää harjoitusta
- Mielen Virkistäytymistä, kun saa olla luonnon rauhassa.
- Rauhoittuminen, kunto kasvaa, lajintuntemus.
- Keskittyminen paranee, itsetunto
- Kts. edellinen
- Parhaimmillaan innostavat lapset mukaan vastaavaan harrastustoimintaan ja vaikutus kasvaa suu-
resti.
- Nautinto luonnossa olemisessa. Erittäin hyvä oppimisympäristö.
- Nuorille luontokokemukset ja toimintaympäristö ovat hyvä ryhmäytymisen järjestelyissä. Mieleenpainuvia kokemuksia yhdessä.
- Tarkkaavaisuus, yhteistyötaidot, oman tekemiseen keskittyminen, terve itsetunto, oman toiminnan ohjaus- vahvistuvat sekä tietysti luonteva suhtautuminen metsässä ja luonnossa olemiseen.
- Tiedostaminen herää.
- Lapset ovat rauhallisempia metsäretken jälkeen ja nukkuvat ehkä paremmin. Lapset nauttivat ulkoilusta metsässä ja luonnossa. He ovat myös kiinnostuneita kasveista ja eläimistä.
- Oppimisesta tulee mielekästä ja monipuolisempaa, oppilaat oivaltavat itse asioita. Luonto myös rauhoittaa.
- Havainnot ovat jääneet melko vähäisiksi, koska olemassa olevaa toimintaa ei tällä hetkellä juuri ole.
- Rauhoittuminen - keskittymisen parantuminen - positiivinen vaikutus oppimiseen
Liikkuminen luonnossa - aktivoituminen - fyysinen kunto ja terveys/ vastustuskyky / unen laatu paranevat - yleinen hyvinvoinnin lisääntyminen
Ryhmäytyminen - tiimityöskentely ja vertaisoppiminen
- Metsäeskarista tulleiden pienten oppilaiden on välillä hankala mukautua luokkamuotiseen opetukseen koulussa, onneksi opetussuunnitelma on uudistumassa ja tästä ollaan pyrkimässä pois.
- nykypäivänä tarvitaan rauhoittavia ympäristöjä
- Asennemuutos
- Rauhoittaa, edistää keskittymistä
- Esim. metsäeskarista hyvät kokemukset, samoin päivähoidon metsäretkistä yms.
- Luontoretket ja luonnon tarkkailu ovat lapsille innostavaa hommaa. Samalla myös opitaan taitoja ja tietoja. Metsäeskarista on loistava juttu, esim.
- Rauhoittaa mieltä
- Fyysinen kunto paranee.

- Luonnontiedon opettamisen kannalta luontokokemukset ovat erittäin tärkeitä, samoin kuin kestävä kehityksen periaatteiden sisäistäminen onnistuu vain luontokokemusten kautta.
- Positiivisia. Mieli virkeämpi, itseluottamus kasvaa. Voi paremmin.
- Muun muassa:
 - * Erilaiset oppijat on saatu entistä paremmin huomioitua ja sitä kautta lasten/oppilaiden motivaatiota oppimiseen kasvatettua.
 - * Luonto-liikunta -esiopetuksessa lasten fyysinen kunto on parantunut eskarivuoden aikana!
- Omasta näkökulmastani tässä työssäni, retket luontoon ja tutustuminen kotieläimiin esimerkiksi, ovat olleet lasten mielestä ikimuistoisia.
- Iloa, virkeyttä, naurua ja hienoja leikkejä rakentuu metsään.
- Lapset oppivat parhaiten itse näkemällä esim. luonnonilmiöt, pitäisi hyödyntää enemmän kaikissa oppilaitoksissa ja myös nuorisotoimissa.
- Kts. edellä
- Ymmärrys luonnon merkityksestä lisääntyy.
- Liikkuminen on aina terveellisempää kuin sisällä istuminen.

17. Minkälaista yhteistyötä toivoisitte luontolähtöisiä palveluja tuottavien yritysten kanssa?

Vastaajien määrä: 53

- Teemapäivien järjestäminen. Vierailut.
- Huomioidaan palvelunkäyttäjien ikä tms. tilanne, täsmätarjontaa!
- Uusia retkikohde ideoita
- Ei meillä ole kosketuspintaa tällaisten yritysten kanssa
- Enemmän markkinointia, enemmän yrityksiä alalle ja enemmän sponsoreita yrityksistä, jotka tukisivat tätä toimintaa.
- Yhteisiä tapahtumia
- Helppoa
- Mainoksia ja tutustumista toimintaan.
- En osaa sanoa
- pienille lapsille kohdennettuja tilaisuuksia
- Myös varhaiskasvatustyöskentelyyn päin voisi suuntautua vierailua
- Tarjontaa lisää.
- Sellaisia, että kaikki perheet olisivat tasapuolisessa asemassa niiden saatavuudessa riippumatta asuinpaikasta tai varallisuudesta.
- Enemmän tietoa, jos näitä on paljon
- Ks. kohta 13
- Ainakin kattavaa infoa tarjonnasta ja kohtuuhintaisia palveluita, että niiden käyttäminen mahdollistuu määrärahojemme puitteissa
- Näkyvyyttä, tutuksi tekemistä.
- Toivon yritysten kehittävän erilaisia paketteja, joita he tarjoavat julkisen sektorin hankittavaksi. Eri-ikäisille lapsille ja erilaisiin lasten ja perheiden tarpeisiin.
- Edullisia tutustumiskäyntejä joissa mahdollisuus nähdä eläimiä
- Esittely-/tutustumiskäyntejä kouluille.
- Yhteisiä tapahtumia
- Enemmän, mitä palveluja saa ja mistä, hintakysymys myös. Infoa hoitaville lääkäreille, mitä Kela korvaa esim.
- Suunnittelua mahdollisten retkien yhteydessä
- Vierailuja yksikköön. Matkustaminen on kallista ja hankalaa.
- Lisää aktiviteetteja koulujen kanssa. Erilaisten luonto-opintokokonaisuuksien kehittämistä yhdessä koulujen kanssa.

- Opettajien tulee osata myös itse tuottaa palveluja oppilasryhmilleen. Tällaista koulutusta voisi tuottaa jossa opettajien omaa osaamista parannetaan.
- Luontevaa ja mutkatonta. Vaatii yhteistä tahtotilaa kaikilta toimijoilta.
- Enemmän vierailuja molemmin puolin.
- Riittävä markkinointi ja tiedotus sekä vuoropuhelu julkisen sektorin kanssa
- Vierailuja
- En osaa sanoa.
- Verkostoitumista, jotta palvelut ovat helposti löydettävissä ja saavutettavissa. Palvelujen tuottamista oppilaitoksemme kirjavalle asiakaskunnalle lapsista ikäihmisiin.
- Yritysten kannattasi tuoda itseään paremmin esille ja tarjota palveluitaan, mitä heillä on tarjolla, miten niitä voisi yhdistää opetukseen jne.
- Vaikutusmahdollisuuksien parantamista
- Enemmän verkostoitumista
- Korteniemen tila hieno paikka, voisivatko koulut tehdä enemmän yhteistyötä?
- Yhteisiä päiviä, vierailuja...
- Suoraa tarjontaa kouluille
- Erityisesti varhaiskasvatuksen ja alakoulujen osalta mahdollisuutta retkiä ja vierailuita.
- Helppoa selkeää.
- Esimerkiksi:
 - * Kerran tai kaksi vuodessa live-tapaaminen, jossa välitetään puolin ja toisin ajan tasaista tietoa (vrt. olemassa olevat tarpeet ja tarjolla olevat tuotteet).
 - * Yhteyshenkilöiden määrittäminen organisaatiostamme eri palvelualueilta yrittäjien suuntaan ja yrittäjiltä toimialamme suuntaan.
- Yhteisiä tapaamisia, suoraa yhteydenottoa myös.
- Tarjouksia palveluista päiväkodeille.
- Hevosvaellus voisi olla kiva tai vain vierailu ponitallilla. Olisi kiva jo olisi joku palvelu josta löytyisi kaikki seudun luontolähtöisiä palveluja tuottavat yritykset.
- Hyvä markkinointi -> tiedämme ohjata perheitä
- Opetussuunnitelmia täydentävää.
- En osaa sanoa.

18. Muita ajatuksia, sana on vapaa!

Vastaajien määrä: 17

- Liikaa pakollisia kysymyksiä
- Minulle hankala kysely, kun olen uusi työntekijä Forssan seudulla ja en asu seutukunnalla.
- Olisi ollut hyvä selvittää, mitä luontolähtöisellä tarkoitetaan.
- Esim. Tammela on erinomainen alue kehittää luontoon keskittyviä aktiviteetteja: Hämeen Luontokeskus, Torrnsuon ja Liesjärven kansallispuistot, Saaren kansanpuisto, Eerikkilän alue, Ilves-reitistö, järvet, Mustialan alue.
- Maailmalla matkatessani olen huomannut, että luonnon tuotteistaminen on meillä lapsen kengissä. Esimerkkinä Malesiassa turisteja viedään viidakkoretkelle hotellin takapihalle. Joillekin se on elämys mutta metsäkansalle lähinnä vitsi. Meillä on alueella erinomaisia todellisia elämyksiä tarjolla mutta niitä ei vain ole hyödynnetty. Markkinointiko mättää. Meillä jokainen metsäalue on elämys.
- Hyvä ja tärkeä aihe tutkia! :)
- Voisiko Korteniemen tilaa ja Tammelan järvi- ja kalastusmahdollisuuksia jatkossa yhdistää Joki-oisten Mansikkiin?
Saataisiin seutukunnalle laajempi tapahtuma
- Hyvällä asialla olette!
- Luontolähtöisyyden entisestään kasvattaminen ja edistäminen toimialalle palveluissa on tulevaisuudessa aina vain tärkeämpää ja merkityksellisempää!
- Tiedottamista lisää, itselleni vielä aika vieras osa-alue.
- Anteeksi, että vastaukset tulivat näin myöhään ja ovat näin niukkoja.